

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 0651-74000 ΦΑΞ: 0651-79286

ΕΤΟΣ ΚΓ΄
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 294
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ
2002

ΟΙ ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΙ ΕΤΣΙ ΤΙΜΗΣΑΜΕ ΤΟ «ΟΧΙ»

Ένα τριήμερο ιστορικής μνήμης ήταν ό,τι καλύτερο ζήσαμε αυτές τις μέρες από τις 26 μέχρι τις 28 Οκτωβρίου.

Και βέβαια αυτό έγινε δυνατό χάρη στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο, που μας κάνει κοινωνούς στα συμβαίνοντα και τα γεγονότα, όχι μόνο στον τόπο μας, αλλά και σ' όλο τον κόσμο. Ακόμα να προσθέσω ότι αναδιφώντας την ιστορία μας, τη δική μας ένδοξη ιστορία, ίσως να κατανοήσουμε κάποτε, ότι όταν είμαστε ενωμένοι μπορούμε να μεγαλουργήσουμε. Αυτό είναι το δίδαγμα, που πρέπει να ενστερνιστούμε και ιδιαίτερα οι νέοι μας, αλλά και η Πολιτεία.

Ορόσημο αυτής της ομοψυχίας και της ενότητας του λαού μας αποτελεί η 28η Οκτωβρίου 1940.

Εμείς οι Ζαγορίσιοι τιμήσαμε ξεχωριστά την ημέρα της μνήμης της 28ης Οκτωβρίου 1940, στο θέατρο των επιχειρήσεων. Την πρώτη νίκη κατά των Ιταλών κατέγραψε η Ιστορία στο μετερίζι της ιστορικής ΓΚΡΑΜΠΑΛΑΣ, μέσα στα όρια του Δυτικού Ζαγορίου. Εκπληρώσαμε το χρέος μας με επιμνημόσυνες δεήσεις καθώς και καταθέσεις στεφανιών στο χώρο που η Ι.Λ.Ε.Ζ. έστησε το άγαλμα της «ΖΑΓΟΡΙΣΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ» και στον «ΤΥΜΒΟ ΜΝΗΜΗΣ» στη Γκραμπάλα, που στήθηκε με πρωτοβουλία της Ένωσης Ζαγορισίων και της Ι.Λ.Ε.Ζ.

Ήμασταν εκεί εκπρόσωποι φορέων της Ένωσης Ζαγορισίων Αθηνών, της Ιστορικής Λαογραφικής Εταιρείας, εκπρόσωποι Δήμων και Δημοτικών Διαμερισμάτων, κάτοικοι της περιοχής και από τα Γιάννινα, ο

Δήμαρχος Κεντρικού Ζαγορίου και οι μαθήτριες της Λαμπριαδείου Σχολής Άνω Πεδινών. Επίσης στη συνέχεια επακολούθησε και στον τύμβο της Γκραμπάλας επιμνημόσυνη δέηση που έκανε ο παπα-Κώστας για την ανάπαυση των ψυχών των 21 παλικαριών, που

έδωσαν τη ζωή τους για την πατρίδα. Ψάλλαμε όλοι μαζί «αιωνία η Μνήμη» και τον Εθνικό Ύμνο ατενίζοντας τους έρημους σιωπηλούς λόφους και τον ΤΥΜΒΟ με τις 21 μπρούτζινες πινακίδες, μαρτυρίες αιωνίας μνήμης και τιμής!!!

Ο Πρόεδρος της Ένωσης Ζαγορισίων Αθηνών κ. Αριστόβουλος Χρόνης και ο εκπρόσωπος της ΙΛΕΖ κ. Β. Τζιόβας μίλησαν με θερμά λόγια για τον ηρωικό αγώνα της Γκραμπάλας.

Η κ. Ελένη Δούβλη απήγγειλε ένα ωραίο ποίημα Μνήμης του '40, που έγραψε το χειμώνα ο Ευριπίδης Ντιναλέξης από τον Ελαφότοπο.

Με πρόσκληση του Δημάρχου αναχωρήσαμε με προορισμό τα Κάτω Σουδενά. Στο χωριό αυτό όπως είναι γνωστό, είχε την έδρα του ο Διοικητής του 15ου Συντάγματος, συν/ρχης Ρήγας. Στο πεδίο των μαχών έπεσε ηρωικά μαχόμενος ο εφ. Ανθ/γός Χατζόπουλος, που ετάφη με τιμές στα Κάτω Σουδενά. Στο καφενείο και το προαύλιο συγκεντρωθήκαμε όλοι και ανταλλάξαμε τις σκέψεις μας, καθώς εμείς οι παλιότεροι θυμηθήκαμε περιστατικά από το φωτεινό ορόσημο του έπους του '40.

Κ.Δ.Χ.

Από την κατάθεση στεφάνου στον τύμβο της Γκραμπάλας.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Ο ΕΚΛΟΓΙΚΟΣ ΑΠΟΗΧΟΣ

Σταύρου Συκιώτη

Στο προηγούμενο φύλλο του «Ζ» μας (293/7.02) αναφερθήκαμε στις «Εκλογές της Αυτοδιοίκησης», όπου διατυπώσαμε γενικές σκέψεις μας, γι' αυτές.

Ήδη, η 13 Οκτώβρη, πρώτος γύρος των εκλογών, πέρασε. Ο δεύτερος γύρος στις 20/10/02 που θα οριστικοποιήσει τα αποτελέσματα αυτών των εκλογών, δεν μας ενδιαφέρει, γιατί δεν πρόκειται να σχολιάσουμε αριθμούς, ποσοστά, πρόσωπα κλπ. (Το κείμενό μου γράφεται ενδιάμεσα των δύο αναμετρήσεων). Άλλωστε τα όποια γνωρίσματα αυτών των εκλογών είναι καταφανή κι από το πρώτο γύρο και σ' αυτά πρόκειται ν' αναφερθούμε, διατυπώνοντας,

όπως και στο προηγούμενό μας κείμενο, γενικές σκέψεις μας.

ΑΥΤΟ-ΔΙΟΙΚΗΣΗ, εννοιο-λογικά, σημαίνει Διοικητική Ανεξαρτησία (Λεξικό Τεγόπουλου-Φυτράκη). Αυτοδιοίκηση τμημάτων ενός Κράτους, γνωστής με τα αρχικά ΟΤΑ (Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης) συνδέεται με προσδιορισμένον ένα ή περισσότερους εδαφικούς χώρους του

Κράτους αυτού. Η διοίκηση και η διεκπεραίωση των υποθέσεων κάθε αυτοδιοικούμενου χώρου διαξάγονται από όργανα που εκλέγονται από τους πολίτες που ανήκουν στον κάθε χώρο. Σαν τέτοιος χώρος, σε πρώτο βαθμό, είναι οι κοινότητες και οι Δήμοι. Ένας θεσμός που ξεκίνησε το 1833, για να πάρει τη σημερινή του μορφή, με διάδοχες τροποποιήσεις, κωδικοποιούμενος το 1975.

Όπως γράψαμε στο προηγούμενο φύλλο, οι ΟΤΑ «έχουν οργανωτική δομή κι αυτόνομη λειτουργικότητα, του Κράτους περιωριζόμενου στον έλεγχο της νομιμότητας των δραστηριοτήτων των και φυσικά στην περιοχή όποιων οργανωτικών ή οικονομικών ενισχύσεων».

Από τα πιο πάνω μπορούν να υπογραμμιστούν τ' ακόλουθα:

α) Σε ένα περιωρισμένο εδαφικό χώρο (Κοινότητα-Δήμος) υπάρχει η δυνατότητα επιλογής γνωστών προσώπων, κατοίκων της περιοχής, ικανών να διαχειριστούν με επιτυχία τις τοπικές υποθέσεις.

β) Δίνεται η ευκαιρία στους φιλόδοξους ή ικανούς πολίτες της περιοχής, να προβληθούν και αναδειχθούν, κάτι που δεν τολμούσαν να κάνουν στον ευρύτερο ή συνολικό κρατικό χώρο (Βουλευτές).

Σε μία προέκταση, αναφερόμαστε σ' όλα εκείνα τα πρόσωπα που ξεχώρισαν την περίοδο της Τουρκοκρατίας, στο «Κοινόν των Ζαγορισίων» όπου η Αυτοδιοίκηση αποτελούσε ουσία και όχι τύπο.

γ) Η λειτουργία των ΟΤΑ αποκτά σημασία και περιεχόμενο στο βαθμό που η κεντρική διοίκηση εκχωρεί δικαιοδοσίες στην τοπική αυτοδιοίκηση για τη δυνατότητα εξυπηρέτησης και προαγωγής των υποθέσεων της περιοχής της.

Οι Δημοτικές και Νομαρχιακές εκλογές της 13ης/10/02 είχαν όλα τα γνωρίσματα των μεταπολεμικών τοπικών ή

Εθνικών εκλογών. Κυρίαρχο στοιχείο η αντιπαράθεση των πολιτικών και κομματικών φρονών. Ο αγώνας για το σύνολο των «κουκίων» που θα μας χαρίσει την πλειοψηφία και την εκλογή των «δικών μας προσώπων». Στην προσπάθεια αυτή επιστρατεύονται όλα τα μέσα συγγενείς, φίλοι, ετεροδημότες, συμφεροντολόγοι, ομόφρονες κλπ. Κι επειδή κάθε ψηφοφόρος είναι κι ένα «νούμερο», επιστρατεύονται μοιραίοι και ανήμποροι να φθάσουν μέχρι την κάλπη. Το **άθροισμα των «νούμερων» μετράει.**

Αναμφίβολα ο κομματισμός επικυριαρχεί στην εθνική μας ζωή. Προκειμένου να ελέγχει όλη την επικράτεια της χώρας μας, η κεντρική διοίκηση του κράτους είναι φειδωλή στην εκχώρηση αρμοδιοτήτων στην τοπική αυτοδιοίκηση, επειδή μειώνεται ο κομματικός έλεγχος και επιρροή σ' αυτή. Έτσι, η Τοπική αυτοδιοίκηση, ως ένα σημείο, γίνεται «σχήμα λόγου».

Θέλετε απόδειξη; Από τη στιγμή που έκλεισαν οι κάλπες του πρώτου γύρου, άρχισαν να διαγράφονται τα πολιτικο-κομματικά συμπεράσματα εκατέρωθεν και να ...ταξιθεύουν «μηνύματα».

Ωστόσο, πιστεύουμε πως, παρά τα όσα γράφουμε —αυτά συμβαίνουν και σε άλλες χώρες— η τοπική αυτοδιοίκηση, έτσι όπως διαμορφώθηκε με το σχέδιο «Ι. Καποδιστριας» (Νόμος 2539/97), τουλάχιστον για την ύπαιθρο, στην πορεία της θα παγιώσει θετικότερες προϋποθέσεις για την πρόοδο και ευημερία μιας περιοχής. Η πρώτη 4ετία, είναι λίγος χρόνος για ν' αναδείξει πρόσωπα, τεχνικές, συνεργασίες κλπ. Εκτιμάμε πως πολλοί άνθρωποι των χωριών μας δε συνειδητοποίησαν ακόμα την έννοια του θεσμού Δήμος, συνηθισμένοι μέχρι πρότινος στον θεσμό της τοπικής κοινότητας, του δικού τους μικρού ή μεγαλύτερου χωριού.

Ο χρόνος είναι κι αυτός παράγοντας που μετράει στα προβλήματα των κοινωνιών.

Αναμνήσεις πολεμιστών του '40

Εμάς τους παλιούς μας πιάουν συχνά οι αναμνήσεις και γυρίζουμε σε άλλες εποχές. Οκτώβριος του 2002 και εγώ βρίσκομαι στον Οκτώβριο του '40. Θα γράψω ό,τι θυμάμαι, χωρίς υπερβολές και αντικειμενικότητα. Ήμουν απλός επιλοχίας κι όλο το καλοκαίρι του '40 με είχαν επιστρατευμένο με ατομική πρόσκληση. Εγώ φαντάρος και στο σπίτι πείνα και στήνεια.

Φθινόπωρο κι ο πόλεμος πλησίαζε. Πήγα στο Μπισδούνι στη μονάδα μου. Λοχαγός στο λόχο διοικήσεως ο Παπαποστόλου απ' τη Λαμία, Διοικητής του συντάγματος ο Ρήγας. Φύγαμε πεζοπορία και φθάσαμε στα Κάτω Σουδενά. Κάπου κάπου πεταγόνουμε και στο χωριό, αλλά η κατάσταση πολύ άσχημη κι από στιγμή σε στιγμή θα αρχίζε το μπαμ.

Επιμερώνοντας Δευτέρα 28η Οκτωβρίου έβρεχε καταρρακτωδώς. Όλη τη νύχτα οι αστραπές κι οι βροντές χαλούσαν τον κόσμο. Προς το ξημέρωμα λέω στον Χαρόλαμπο από τη Λιγυψά: «Βρέ, Χαρόλαμπε, αυτές δεν είναι αστραπές, είναι κανονίες. Βγήκαμε από τη σκηνή κι ακούσαμε τον επιλοχία τον Τσούρη να φωνάζει να συγκεντρωθούμε όλοι με τα πράγματά μας. Τώρα ξεχωρίζαν καθαρά οι κανονιές των Ιταλών απ' τις βροντές του Θεού. Ο Ρήγας μας έβγαλε λόγο ότι πρέπει να πολεμήσουμε για την πατρίδα μας την Ηπειρο, γιατί όλοι μας, όλη η Μερραχία ήταν Ηπειρώτες. Γνώριζα όλους τους αξιωματικούς της Μερραχίας γιατί ως κληρωτός υπηρετούσα στα στρατιωτικά συσπείρωμα της μεραρχίας. Χωρίς υπερβολή όλους που ήταν Ηπειρώτες. Μάλιστα και ο ίδιος ο Κατομήτρος με τιμήρισε με 50 δραχμές παρακράτηση απ' το μισθό μου γιατί τραγουδούσαμε με την παρέα μου στην πλατεία τα μεσάνυχτα του Αι-Δημήτρη.

Ο πόλεμος ήταν τώρα πολύ κοντά μας στην Γκραμπάλα, που φλεγόνταν μέρα νύχτα. Περνούσαν οι μέρες και η κατάσταση ήταν στάσιμη. Τη νύχτα πηγαίναμε στη Γκραμπάλα και παίρναμε τραυματίες με τα φορεία μέχρι τα Σουδενά, απ' όπου τους έπαιρναν τα αυτοκίνητα.

Ένα βράδυ, αν θυμάμαι καλά το πρώτο δεκαήμερο του Νοεμβρίου, μεταφέραμε έναν αξιωματικό βαριά τραυματισμένο, που στην πορεία πέθανε. Τον βάλαμε στην εκκλησία των Κάτω Σουδενών και τον θάψαμε το πρωί μαζί με δυο φαντάρους. Ποιος κοιτάζε τέτοιες λεπτομέρειες. Σκοτώθηκε κάτω απ' τις Ποντικές. Πήρα απ' τον νεκρό αξιωματικό το πιστόλι, τα γράμματα και τα λεπτά απ' τις τσέπες του. Διάβασα ένα γράμμα που τον αποκαλούσε «αγαπημένο μου Νίκο». Ήταν σταλμένο από τη Θεσσαλονίκη. Τον θάψαμε και παρέδωσα στο Ρήγα το πιστόλι, τα γράμματα και τα λεφτά, που ήταν περίπου 7.000 δραχ. Έτσι έγινε η κηδεία, χωρίς λόγους, στεφάνια και σημαίες. Τίμη στο παλικαρί που έδωσε τη ζωή του για την πατρίδα. Στο μνημείο της Γκραμπάλας είναι γραμμένο το όνομά του. Τίμη δε και σε όσους Ζαγορίσιους έστησαν το μνημείο στη Γκραμπάλα.

Κι ήρθε η ευλογημένη ώρα κι άρχισε η αντεπίθεση και τους πήραμε φαλάγγι. Τέλη Νοεμβρίου, αρχές Δεκεμβρίου βρισκόμασταν στα χωριά του Πωγωνίου. Όλο το επιτελείο και ο λόχος διοικήσεως κάτω από τις Ποντικές. Δυστυχώς ήταν λάθος η θέση μας γιατί την πληρώσαμε με πολλούς νεκρούς και τραυματίες από το πυροβολικό των Ιταλών που ήταν στο Αργυροχώρι. Όπως άκουγα από τους αξιωματικούς, που τους γνώριζα όλους προσωπικά, χωρίς να παριστάνω τον επιτελάρχη, η επίθεση κατά μέτωπο στο 669 στη «Μπούνα» ήταν το μεγαλύτερο λάθος, ώστε ο διοικητής του συν/τος Ρήγας να αντικατασταθεί

από τον υποδ/τή Κυριαζή. Ο Ρήγας μπορεί να πω ήταν αγαθός άνθρωπος. Αντίθετα ο υποδ/τής Κυριαζής ήταν σκληρός κι αδίστακτος. Έπειτα από μια βδομάδα ασκό-

ΕΡΩΤΑΣ (Επίσημο Αλφειογράφημα)

πων και αιματηρών επιθέσεων κατελήφθη το 669, όχι με την κατά μέτωπο επίθεση αλλά υπερφαλαγγίστηκε από τον ταγ/ρχη Πανταζή του δευτέρου τάγματος, που κατέλαβε το Μπουράτο στα σύνορα και την επισκοπή. Όλη η διοίκηση του 15 συν/τος πήγαμε πιο μπροστά στο χωριό Ξηρόβαλτο. Όλους τους κατοίκους από το Ορεινό, το Ξηρόβαλτο και τις Ποντικές τους είχαν πάρει οι Ιταλοί. Τα χωριά ήταν έρημα. Φεύγοντας νύχτα οι κάτοικοι άφησαν τα ζώα κλεισμένα στα κατώγια. Είδα γελάδες που ροκάνιζαν τα ξύλινα παχνιά. Εγκαταστάθηκα με την παρέα μου σ' ένα σπίτι που βρήκαμε ανοιχτό. Μέσα βρήκαμε όλα τα τρόφιμα που είχαν οι άνθρωποι, μέχρι και μία γίδα σφαιμένη και κρεμασμένη στο μαγειριό.

Μετά την κατάληψη του Σκίπυ και της Επισκοπής, η διοίκηση του συν/τος αποφάσισε να προχωρήσουμε προς το Ορεινό και μια νύχτα μας έστειλε ο Κυριαζής να δούμε αν έφυγαν οι Ιταλοί απ' το χωριό. Μαζί με το λόχια Θέμελη πήγαμε στο χωριό. Ο Θέμελης

γνώριζε όλους στο χωριό γιατί είχε υπηρετήσει στο φυλάκιο Σκίπυ, δίπλα απ' το χωριό. Οι Ιταλοί μας κατάλαβαν κι έφυγαν αφήνοντας στο σχολείο τα μέλια να στραγγίζουν και τις μπανιόλες που είχαν να φάνε (ψωμί ιταλικό). Το επόμενο πρωί κι άλλη γκάφα απ' τη διοίκηση. Το σύνταγμα προχώρησε προς το χωριό Ορεινό, που είναι μέσα σε χαράδρα. Οι Ιταλοί μας άφησαν να μπορούμε κι ύστερα μας άρρισαν με όλμους και πολυβόλα. Επιχείρησαν να μας κυκλώσουν από δεξιά. Ήμουν στην κορφή του χωριού με λίγους στρατιώτες και τον ανθ/γό Κιτσικόπουλο. Με τα λίγα όπλα και το οπλοπολυβόλο, που το πήρε ο Κιτσικόπουλος τους σταματήσαμε. Δεν ξέρω αν ζει. Ζαγορίσιος κι αυτός κι αξιοπαλικαρί.

Ο Δεκέμβριος πλησίαζε προς το τέλος και μπήκαμε στην Αλβανία. Φθάσαμε στο χωριό Βραχογουραντζή και την παραμονή της πρωτοχρονιάς ήμασταν στο Λιμπόχοβο. Φύγαμε νύχτα με τα πόδια όλη η διοίκηση του συν/τος για το Αργυρόκαστρο κι από κει για το μέτωπο. Αντικαταστήσαμε την τέταρτη μεραρχία που δεν τα κατάφερνε καλά. Οι Ηπειρώτες, που βάσταξαν όλο τον πόλεμο, πάλι μπροστά. Φθάσαμε Κολώνια, Γκολέμι και Προγονάτι. Εκεί μέيناμε κι οι Ιταλοί μας είχαν στόχο με το πυροβολικό τους και με τορπίλες. Οι τορπίλες πηθάνο να προέρχονταν από πλοία απ' την Αδριατική θάλασσα. Το τι τραβήξαμε εκεί δεν περιγράφεται με τίποτα. Πείνα, ψείρα, χιόνια και κρύο. Να σκεφτείτε ότι τα ρούχα μας ήταν σχισμένα και τα γονάτα έξω. Αυτά μέχρι την Μεγάλη Τετάρτη που γύρισα πίσω και με πολύ ταλαιπωρία έφτασα σπίτι μου.

Αυτά εν περιλήψει από τις 20 και πλέον σελίδες που έχω γράψει.

Με αγάπη
Ο Καπεσοβίτης Κ.Ζ.

Γυναίκες της Πίνδου

Δεν ήταν αμαζόνες, Δεν ήταν οι αντρωμένες των παραμυθιών. Ήταν απλές γυναίκες των χωριών μας. Ήταν η μάνα μας, η αδελφή μας, η θεία μας, η ξαδέρφη μας, η γειτόνισσα, που φορτώθηκαν το χρέος στη ράχη τους. Και το κουβάλησαν πεινασμένες, τσικισμένες από την κούραση, ως εκεί που έπρεπε. Στα κακοτράχαλα βουνά μας, στα απατήτα δάση μας. Για να βοηθήσουν τον στρατιώτη. Που δεν ήταν άλλος από το παιδί τους, τον αδελφό τους, τον ξάδερφο, τον ανεψιό, τον γείτονα, τον Έλληνα. Και το φέραν ως εκεί που έπρεπε. Όσες ζούν ακόμη ένα μεγάλο μπράβο. Όσες έφυγαν αιώνια των η μνήμη

Γιάννης Βακάμης
Πρόεδρος της αδελφότητας Κουκουλιωτών

Σπινο-λαλήματα...

Η μέρα παρουσίαζε από το πρωί κάποιο διαφορετικό σκηνικό. Δεν ήταν η καθημερινότητά μας. Κάτι γιορτινό ετοιμαζόταν. Έτσι έδειχναν τα πράγματα. Η συμπεριφορά των πετούμενων. Ακόμα και το χάραμα της μέρας ήταν γλυκοχάραμα. Προεινώνονταν μια αίσθημα μέρα με παιγνιδίσματα ενός λαμπρού ήλιου που παίζε κρυφτούλι με σκόρπια αραιά άσπρα συννεφάκια. Σ' αυτό το ξετύλιγμα της μέρας έδινε το παρόν, με τα φτερουρίσματά του, ο δικός μας κόσμος, των πουλιών. Χαρούμενα ακροβατικά πετάγματα, τιτιβίσματα σ' όλη τη χρωματική κλίμακα της μουσικής. Έμοιαζαν όλα γιορτάσι, πανηγυρισμό!

Ωστόσο η απορία πλανιόταν γύρω μας για τ' αναπάντεχο σκηνικό. Τη ξέχωρη αυτή μέρα. Ο «ξύνιος της παρέας» — αυτό είναι τ' όνομά του — έκανε πάλι το θαύμα του. Με τις ευαίσθητες κεραίες του συνέλαβε τα «ερτζιανά» της μέρας και βάλθηκε, πριν το χάραμα, να ξεσηκώσει τα αγουροξυπνημένα πετούμενα:

— Ξυπνήστε! Έχουμε γιορτή σήμερα. Να συγκεντρωθούμε για να γιορτάσουμε όλα τα πετούμενα μαζί. Μικρά-μεγάλα, του κάμπου και του βουνού, όλων των αποχρώσεων, ταπεινά ή ευγενή, της θάλασσας και της ξηράς.

Σήμερα είναι η ενάτη Οκτώβρη (ανθρώπινο ημερολόγιο).

Είναι η Παγκόσμια ημέρα των Πουλιών. Οι άνθρωποι βάλθηκαν να μας προσέξουν να μας τιμήσουν. Και τη γιορτάζουν με το δικό τους τρόπο και συμπεριφορές. Να συννεορτάσουν μαζί τους. Για να τους ευχαριστήσουμε. Να τους αγαπήσουμε. Να 'ρθούμε πιο κοντά κι οι δύο κόσμοι. Να ξεχάσουμε, σήμερα, τις σφεντόνες και τις καρμπίνες να σηματοδούν τα κορμιά μας. Τις ξόβεργκες και τις πλακίτσες που μας παγιδεύουν. Τα περίτεχνα κλουβιά που φυλακίζουν την ύπαρξή μας και μας απομονώνουν από το περιβάλλον και τη ζωή.

Σήμερα είναι η Παγκόσμια ημέρα των Πουλιών. Σήμερα έχουμε «Ολυμπιακή εκχειρία» με το άνθρωπο. Προσυπογράφω...

Ο Σπίνος

ΚΑΘΩΣ ΑΝΟΙΓΟΥΝ ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Νάταν μια αυλίτσα δίχως κάγκελα φυλακής, με πέτρινο οβόρο, και μέσα —μελισσόπουλα πολύβουα— με φιόγκο στα μαλιά, ποδίτσα μ' άσπρο γιακαδάκι, ή καλύτερα πολύχρωμα «ταϊτάκια» φτηνά, τα κοπελούδια, με κουρεμένα κεφάλια, και των μεγαλύτερων αδελφών ευρύχωρα πανταλόνια τα παιδιά», με παπούτσια φτινιάρικα —κι όχι μάρκας— και γαλότσιες λαστιχένιες, και πατούνες και χειρόρθια και σκουφάκια μάλλινα πλεγμένα από τα χέρια της κυραμάνας με παρδαλούδια· μιζιάρικα, χωρίς χαρτομάντηλα με καλοδιπλωμένο το τετράγωνο ριγωτό μαντηλάκι, και σάκα με χερουλί ή σακούλι καρώ στον αργαλιό υφασμένο τα σαρακατσάνικα, κι όχι στην πλάτη φορτωμένη τη διαφήμιση· και για παιχνίδια τόπια με μπαλώματα και κότσια και πεντόβουλα και τσιολέγκα και όχι κομπιούτερ, κινητά και τηλεκατευθυνόμενα, και τετράδια χωρίς πλαστικό εξώφυλλο, μικρά, με ζωγραφίες απ' έδώ σαν «τον κολοσό της Ρόδου» και μέσα για να μην ξεφεύγουν τα γράμματα και βιβλία λιγοστά και μεταχειρισμένα, λαδωμένα και τσαλακωμένα αλλά πολύτιμα και ακριβά, και πλάκα με κοντύλι και λαγοπόδαρο για το καθάρισμα του μαυροπίνακα.

της Ελένης
Οικονομίδου - Δούβλη

Και η αίθουσα ευρύχωρη και ψηλοτάβανη με τις ηλιαχτίδες να μπαينوβγαίνουν, απ' τα τεράστια παράθυρα με τις **μαντζαλούδες**, χαϊδεύοντας τα παιδικά κεφαλάκια· **νάταν** μπροστά ο μαυροπίνακας με την τροχαλία ν' ανεβοκατεβαίνει και τριγύρω θρανία ξύλινα βαριά με πλάτη ν' ακουμπούν, δυο δυο τα μαθητούδια, κι αυλάκι για να στέκονται τα μολύβια και τρύπα για το μελανοδοχείο· και το τραπέζι του δασκάλου με δυο κυριάρχα πράγματα, το κουδούνι και τη βίτσα ή το χάρακα στη γωνία ή βιβλιοθήκη με τα βιβλία της τα πρώτα και μοναδικά πετάγματα του νου ο Ιούλιος Βέρν, οι μύθοι του Αισώπου, ο Γερσστάθης, οι πρώτα θεάτρεται, η Αγία Γραφή, ο σχολικός κήπος, —χωρίς τηλέφωνο, ραδιόφωνο, τηλεόραση, κομπιούτερ, τα μόνα παρόδυνα στη γνώση και στον κόσμο· μαγνήτης η υδρόγειος σφαίρα όλος ο κόσμος εκεί, μπροστά στα παμφάγα μάτια, τα ταξείδια του νου τ' αναχαλινώτα.

Τριγύρω επιβλητικές οι μορφές του Διάκου, τ' Ανδρότσου, του Κολοκοτρώνη, του αγγέλου που διώχνει τους πρωτόπλαστους από τον Παράδεισο.

Και μόνον ο Χριστός χαμογελούσε, ευλογώντας τα παιδιά απ' την εικόνα, πάνω από τον πίνακα στον δικό μας Παράδεισο. Στους τοίχους ρητά καλλιγραφημένα «Αγαπάτε αλλήλους», «ο Θεός αγάπη εστί», «Αργία μητρη πάσης κακίας», «Θυμού κράτει» «να σέβεστε τους μεγαλύτερους σας» η καθαριότητα είναι μισή αρχοντιά.

Στην τάξη ηρουχία απόλυτη, μόνος ήχος, το τικ τίκ του ρολογιού καθώς πηγαίνονταν να εκκρεμές και της ξυλόσομπας που έκαιγε λαϊμαργα το πουνάρι λιάζοντας τα βρεγμένα ρούχα, καμιά φορά και τις πατούνες, και ζεσταίνοντας τα ξυλασμένα χέρια με τη σάκα απ' το ένα και το καθημερινό ξύλο από το άλλο.

Πώς να διαβάσεις και να γράψεις βρεγμένος, δίπλα στο γραφείο του δασκάλου με χίλια δυο πράγματα, το φαρμακείο σαν τζομπάνος, μα και το καφέ ώδιο που έτσουζε, το κουτί με τις κιμωλίες, τη σημαία τυλιγμένη στο βελούδινο κοντάρι με το χρυσό σταυρό, βιβλία χοντρά και λεξικά για το δάσκαλο, χώρος άβατος, μόνο για τιμωρία ή νουθεσία έμπαινε εκεί.

Νάταν το κουδούνι με το ξύλινο χέρι ν' αναγγελλίει το διάλειμμα με αυγό σφιχτοβρασμένο και ψωμάκι ζυμωτό και λαλαγκίτα, κάνω γκόρτζο, μ' ελιές Τετάρτη και Παρασκευή, χωρίς κρουασάν, τοίπες και γαριδάκια· παιδιά ροδομάγουλα χωρίς άγχος, χωρίς φυτοφάρμακα, με ελαφρύ στομάχι και χορτάτα ύπνο από το θόλωμα ως το πρωί, κι όχι ξεθυμασμένα στην τηλεόραση και στο κομπιούτερ.

Νάταν κι ο δάσκαλος στην άκρη της αυλής ορθός, ή στο πεζούλι, με γελαστά μάτια, χωρίς φραπέ στο χέρι, ήρεμος σαν τζομπάνος, να τα προσέχει χωρίς να γυαλίζει το ΙΧ για να φύγει μια ώρα αρχύτερα για τον δικό του κόσμο, κι ανάμεσα μεγάλωναν και τα δικά του βλαστάρια, χωρίς διάκριση καμιά, καθώς χωρούσαν όλα στην αγάπη του, στην αγκαλιά του.

Ονειρεύονταν κιόλας βλέποντάς τα, ο Νίδας θα γίνει ποδοσφαιριστής, ο Κώστας γιατρός, ο Νίκος μαθηματικός, η Μαίρη δασκάλα, η Χρυσάνθη χρυσοχέρα, ο Μήτσος για τα πρόβατα, δεν τραβεί. Όλα απλά κι ιωύς δύσκολα, μα η αγάπη περίσσια.

Νάταν, λέω, **νάταν** να ξαναβουβίζουν οι έρημες κρεβάτες, οι ψηλοτάβανες αίθουσες να ξαναγέμίζουν οι άδειες αυλές και να λουλούδιζε ο σχολικός κήπος.

Θα χαμογελούσαν κι οι ευεργέτες απ' τα κάδρα τους, τι καλύτερο μνημόσυνο, απ' τις παιδικές φωνές, **νάταν** να ξαναγίνονταν ανθρώπινο ήρεμο και γελαστό το σχολείο, το σχολείο απ' το οποίο εμείς οι μεγάλοι αποφοιτήσαμε, σχολείο μ' άλλες αξίες, μ' άλλους ρυθμούς, άλλους στόχους κι ένα όνειρο «να γίνουμε άνθρωποι» κι όχι νευρόσπαστα, άψυχα και κορδισμένα.

Πορεία Λαογραφικού Μουσείου και Πνευματικού Κέντρου Ελαφότοπου

Απόσπασμα Πρακτικού του Δ.Σ. του Πνευματικού Κέντρου του Δημ. Διαμερίσματος Ελαφότοπου Ζαγορίου, σχετικά με τη λειτουργία και την παρατέρα πορεία του Λαογραφικού Μουσείου και Πνευματικού Κέντρου Ελαφότοπου.

Κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Πνευματικού Κέντρου του Δημοτικού Διαμερίσματος Ελαφότοπου Ζαγορίου, την 24/8/2002 ημέρα Σάββατο και ώρα 6μ.μ., στην άνω μικρή αίθουσα του Λαογραφικού Μουσείου του χωριού, με πλήρη απαρτία των μελών, ο πρόεδρος έδειξε και παρέδωσε προς λειτουργία πλήρως διευθετημένη την υπόγεια αίθουσα του Μουσείου.

Διαπιστώθηκε ότι στην αίθουσα αυτή, επιφάνειας 66μ², εκτίθεται ο εργαλειακός εξοπλισμός δέκα (10) παραδοσιακών επαγγελμάτων ήτοι: 1) Σιδερά, 2) Κουδούνα, 3) Τεχνεχστή, 4) Γανωτή, 5) Ξυλόκοπου, 6) Χτίστη (μάστορα), 7) Σοβατζή, 8) Πεταλωτή, 9) Σαμαρά, 10) Γεωργού, 11) Φούρναρη, 12) Κηροπλάστη, εμπλουτισμένων με νέο ενεργειακό υλικό.

Ο πρόεδρος εξήγησε την ποσότητα και ποιότητα των εργασιών (μεταφορά μέρους του εκθεσιακού υλικού στις άνω αίθουσες, αποκομιδή μπάζων, συμπληρωματικά επιχρίσματα, ταμπλό στηρίξης, ειδικές κατασκευές, αναρτήσεις, χρωματισμοί, καθαριότητα) οι οποίες έγιναν —μέχρι στιγμής— με προσωπικές δαπάνες του προέδρου και δημιουργού του Μουσείου, ενώ για τον φωτισμό (προσαρμογή ηλεκτρικών γραμμών και λαμπτήρων) οι δαπάνες εβάρυναν τον Δήμο.

Σχετικά με την διευθέτηση του μουσειακού υλικού τονίστηκε ιδιαίτερα ότι τούτο απαιτεί φροντίδα, προσοχή, υπομονή, γνώσεις και χρόνο. Το Α.Μ. δεν είναι χώρος απόθεσης ή ανάρτησης αντικειμένων για στολισμό, αλλά διαδικασία συλλογής, διαχωρισμού, ομαδοποίησης, αξιολόγησης, επιλογής και θεματοθεσίας, σύμφωνα με τα μουσειολογικά δεδομένα, με σεβασμό στη χρηστική αισθητική και παιδεία της αξία κάθε εργαλείου. Σκοπός είναι η διάσωση, διαφύλαξη, συντήρηση, μελέτη, προβολή, διάδοση, ανάδειξη και επεξεργασία των αξιών που εκπέμπει το κάθε αντικείμενο και το σύνολο. Βασικός παράγοντας, η σοβαρή προβολή του χωριού και όχι η προσβολή και ευτελισμός του μέσα από βιαστικές ενέργειες, λαϊκιστικές ευκαιριακές θριαμβολογίες, και ολέθριες προχειρότητες. Κριτές και αξιολογητές του έργου είναι οι ειδικοί οι γνώστες οι μελετητές και οι έμπειροι.

Στη συνέχεια ο πρόεδρος έδειξε την μικρή άνω αίθουσα, όπου σύμφωνα με τον σχεδιασμό θα εκτίθεται: α) το σχολικό υλικό που βρίσκεται αποθηκευμένο στο γυναικωνίτη της κεντρικής εκκλησίας του Αγίου Νικολάου, β) Παραδοσιακές φορεσιές σε τρεις (3) διπλές γυάλινες βιτρίνες, γ) αναπαράσταση θεάτρου σκιών —Καραγκιόζη, δ) Παραδοσιακά μουσικά όργανα Ζαγορίου (ζυγιά), ε) Εκθετήριο χειροτεχνημάτων των κατοίκων, στ) Τουαλέτα η οποία θα ενεργοποιηθεί μόνο όταν δημιουργηθεί νέος βόθρος.

Η προσαρμογή της ηλεκτρικής εγκατάστασης στις απαιτήσεις των εκθεμάτων που πρόκειται να τοποθετηθούν έγινε με έξοδα του Δήμου.

Για την περίπτωση της αίθουσας αυτής και απόδοσης της στους επισκέπτες, απαιτούνται: 1) κατασκευή ξύλινης κουπαστής και καγκέλων στην πέτρινη σκάλα που οδηγεί στο υπόγειο, 2) κατασκευή τριών (3) γυάλινων προθηκών (βιτρίνες) για την τοποθέτηση των παραδοσιακών φορεσιών, 3) προμήθεια δέκα (10) πλαστικών κουκλών, και 4) επισκευή τουαλέτας με κατασκευή αποχέυσης και βόθρου.

Ακολούθως μέσω της πόρτας του διαχωριστικού διαφράγματος, δείχθηκε η μεγάλη άνω αίθουσα, μέσα στην οποία αποθηκεύτηκε το υπόλοιπο μεγάλο υλικό, για την ανάπτυξη του οποίου θα χρειαστεί τόσο η αίθουσα αυτή, όσο και η άλλη μεγάλη διπλανή, όπου τώρα φιλοξενείται ο εργαλειακός εξοπλισμός εργαστηρίου Ξυλογλυπτικής του Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ. Τούτο διότι εκτός του υλικού αυτού υπάρχει και άλλο αποθηκευμένο στο γυναικωνίτη της κεντρικής εκκλησίας του Αγίου Νικολάου καθώς και σε αποθήκη του προέδρου του Π.Κ.

Διαπιστώθηκε και πάλι η άμεση ανάγκη εξεύρεσης αποθηκευτικού χώρου στο χωριό για τη μεταφορά των εργασιών Ξυλογλυπτικής του Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ., ώστε η αίθουσα του σχολείου να αποδοθεί στο Μουσείο, αφού αποκατασταθεί η παραδοσιακή της μορφή, με την επαναφορά του παραδοσιακού στο σημείο που για τις ανάγκες του εργαστηρίου δημιουργήθηκε πόρτα.

Αυτός ήταν ο αρχικός χαρακτήρας του κτίσματος και αυτό προβλέπει η 6^η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων, η οποία εκήρυξε το κτίριο διατηρητέο. Σε αντίθεση περίπτωση το Μουσείο θα περιοριστεί στον υπόγειο χώρο και την άνω μικρή αίθουσα.

Λειτουργία

Μέχρι περατώσεως των εργασιών στην άνω μικρή αίθουσα, απ' όπου και η κύρια είσοδος, είναι δυνατή η λειτουργία του Μουσείου, μόνον εφόσον εξερευνηθεί και οριστεί για τον σκοπό αυτό κατάλληλο έμμοθο πρόσμο, υπεύθυνο και ικανό να διαφυλάξει και ασφαλίσει το υλικό, ενημερώσει τους επισκέπτες και φροντίσει την καθαριότητα του χώρου.

Το πρόσωπο αυτό πρέπει να έχει εξασφαλισμένες εργασιακές συνθήκες (μηνιαίο μισθό, ωράριο, ασφάλιση, άδειες) καθώς και τηλέφωνο, κλιματισμό, πυρασφάλεια-πυρόσβεση και συναγερμό. Επιπλέον το πρόσωπο αυτό πρέπει να επιμορφώνεται στα Μουσειολογικά ζητήματα παρακολουθώντας σχετικά προγράμματα γνωρίζοντας την Αγγλική γλώσσα.

Μέχρις εξεύρεσεως του προσώπου αυτού και ως προσωρινή λύση, προτείνεται η άμεση προσφορά των δημοτών Ντιναλέξη Ακχιβιάδη του Μιχαήλ και Τζόκα Νικολάου του Μιχαήλ, οι οποίοι εδύλωσαν ότι αναλαμβάνουν το έργο αυτό (μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας με τους επισκεπτομένους) εναλλάσσόμενοι κατά μήνα. Οι ανωτέρω δεν υφίστανται κανονικά γνώσεις των χώρων, το εκθεσιακό υλικό και εξοπλισμό προέδρου της τότε κοινότητας Ελαφότοπου.

Η έρευνα είναι επιλογή είναι έργο του Δήμου προς τον οποίο παραδίδονται τα πρωτότυπα κλειδιά του χώρου (τρία: 3), αφού κατασκευάστηκαν αντίγραφα για τον πρόεδρο του Π.Κ. και κατασκευαστή του Λαογραφικού Μουσείου, κειμένου να συνεχίσει τις εργασίες στην άνω μικρή αίθουσα και την είσοδο.

ΖΑΓΟΡΙ - ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 2002

Δημοσιεύουμε παρακάτω τα ονόματα των εκλεγέντων Δημάρχων και Δημοτικών Συμβούλων των Δήμων του Ζαγορίου, καθώς και τα κοινοτικά συμβούλια των κοινοτήτων Παπίγκου και Βωβούσας. Σε επόμενο φύλλο θα δημοσιεύσουμε τα τοπικά συμβούλια των δημοτικών διαμερισμάτων.

1. ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Α) Από τον συνδυασμό «ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΖΑΓΟΡΙ - ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

Δήμαρχος: Σπύρου Βασιλείος

Συμβούλοι:

1) Κατέφτης Βασιλείος

2) Μόστη Φρειδερίκη

3) Παπακώστας Κων/νος

4) Παπαλεντίου Γεώργιος

5) Περιστέρης Αναστάσιος

6) Σιμετής Δημοσθένης

7) Τούλιος Παύλος

8) Από τον συνδυασμό

«ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ»

8) Σπυριδίου Σωτήριος

9) Κιρίτσης Γεώργιος

10) Από τον συνδυασμό:

«ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΖΑΓΟΡΙ-ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

10) Ρούσης Ιωάννης

11) Γιώτης Ελευθέριος

12) Σωτηρίου Αντώνιος

Εξάλλου στο Δημ. Συμβούλιο συμμετείχαν και οι Διμερικοί πάρεδροι

13) Μπατούκα Αριστούλα

(Σ.Σ. Δεματίου)

14) Τσιτσάνης Αντώνιος

(Π.Ε. Πέτρας) και

15) Ράπτης Γεώργιος

(Σ.Σ. Γρεβενιτίου)

2. ΔΗΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Α) Από τον συνδυασμό «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ»

Δήμαρχος: Παπαναστασίου Γαβριήλ

Συμβούλοι:

1) Βασιλείου Ιωάννης

2) Ζαρκάδας Βασιλείος

3) Κλούμπας Ιωάννης

4) Νάτσας Στέφανος

5) Σαβίλας Νικόλαος

6) Τσιτσης Νικόλαος

7) Τσιτσης Παναγιώτης

8) Από τον συνδυασμό

«ΖΑΓΟΡΙ ΝΕΑ ΑΡΧΗ»

8) Μονοθέτης Νικόλαος

9) Μπαρής Βασιλείος

10) Παπαχρήστος Ιωάννης

11) Φωτός Σωκράτης

3. ΔΗΜΟΣ ΤΥΜΦΗΣ

Α) Από τον συνδυασμό «ΖΑΓΟΡΙ»

Δήμαρχος:

Σακουβέλας Γιώργος

Συμβούλοι:

1) Δουβλής Παύλος

2) Σπυριδίου Γεωργία

3) Παπακώστας Ιωάννης

4) Παπαγιάννης Αλέξης

5) Σπυριδίου Στέφανος

6) Σπυριδίου Νικόλαος

7) Τσιτσης Αγαμέμνων

8) Από τον συνδυασμό «ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ»

8) Τσιτσης Αρης

9) Ράπτης Ευθύμιος

10) Παπακώστας Τζιάννης

11) Τσιτσης Γεώργιος

12) Δεμάκης Γεώργιος

13) Δεμάκης Γεώργιος

14) Δεμάκης Γεώργιος

15) Δεμάκης Γεώργιος

16) Δεμάκης Γεώργιος

17) Δεμάκης Γεώργιος

18) Δεμάκης Γεώργιος

19) Δεμάκης Γεώργιος

20) Δεμάκης Γεώργιος

21) Δεμάκης Γεώργιος

22) Δεμάκης Γεώργιος

23) Δεμάκης Γεώργιος

24) Δεμάκης Γεώργιος

25) Δεμάκης Γεώργιος

26) Δεμάκης Γεώργιος

27) Δεμάκης Γεώργιος

28) Δεμάκης Γεώργιος

29) Δεμάκης Γεώργιος

30) Δεμάκης Γεώργιος

31) Δεμάκης Γεώργιος

32) Δεμάκης Γεώργιος

33) Δεμάκης Γεώργιος

34) Δεμάκης Γεώργιος

35) Δεμάκης Γεώργιος

36) Δεμάκης Γεώργιος

37) Δεμάκης Γεώργιος

38) Δεμάκης Γεώργιος

39) Δεμάκης Γεώργιος

40) Δεμάκης Γεώργιος

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ ΒΑΣΙΛΗ ΣΠΥΡΟΥ
ΝΕΟΕΚΛΕΓΜΕΝΟΥ ΔΗΜΑΡΧΟΥ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Αγαπητοί συνδημότες,

Εκ μέρους όλων των υποψηφίων του συνδυασμού «ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ» σας ευχαριστούμε θερμά για την εμπιστοσύνη που μας δείξατε και μας αναδείξατε νέα δημοτική αρχή του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου.

Οι ευχαριστίες μας απευθύνονται σε όλους τους δημότες, ανεξάρτητα αν μας ψήφισαν ή όχι. Η νίκη ανήκει στο Ανατολικό Ζαγόρι και μόνο. Όλοι μαζί θα παλέψουμε για την πρόοδο και την προκοπή του.

Ιδιαίτερα ευχαριστούμε το συνδυασμό του νυν Δημάρχου Σωτήρη Σπυριδάκη για την αποφασιστική συμβολή του στη διαμόρφωση του τελικού αποτελέσματος στο δεύτερο γύρο των δημοτικών εκλογών.

Στις εκλογές αυτές νίκησε η αλήθεια, η εντιμότητα, η τιμιότητα, το ήθος και καταδικάστηκαν ξεπερασμένες πρακτικές του παρελθόντος.

Υποσχόμεστε στους δημότες του Δήμου μας ότι θα κάνουμε ό,τι είναι δυνατό για την επίλυση των μικρών και μεγάλων προβλημάτων της περιοχής.

Το Ανατολικό Ζαγόρι —ο πανέμορφος αυτός τόπος— χρειάζεται τη στήριξη όλων, ώστε να αποκτήσει την παλιά του αίγλη, βασιμμένη στις σύγχρονες απαιτήσεις της κοινωνίας.

Ο νεοεκλεγμένος Δήμαρχος
Αν. Ζαγορίου
ΒΑΣΙΛΗΣ ΣΠΥΡΟΥ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΚΟΥΒΕΛΟΥ
ΝΕΟΕΚΛΕΓΜΕΝΟΥ ΔΗΜΑΡΧΟΥ
ΤΥΜΦΗΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Ευχαριστούμε θερμά όλους τους συνδημότες μας, που μας τίμησαν με την ψήφο τους αλλά και αυτούς, που δεν μας ψήφισαν. Η νέα Δημοτική Αρχή έχει τη δύναμη και τη θέληση να δουλέψουμε όλοι μαζί γ' αυτό σας καλούμε όλους να στήριξετε το έργο μας για το καλό του τόπου μας.

Για τον συνδυασμό «ΖΑΓΟΡΙ»
Γ. ΣΟΥΚΟΥΒΕΛΟΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Συμπατριώτες, συμπατριώτες, Εκφράζω τις ειλικρινείς μου ευχαριστίες για τη στήριξη σας, η οποία με κατέταξε δεύτερο δημοτικό σύμβουλο της παράταξης «Συνεργασία-Δημιουργία» του δημάρχου Κεντρικού Ζαγορίου Γ. Παπαναστασίου, κατά την εκλογική διαδικασία της 13ης Οκτωβρίου 2002 στο Δήμο Κεντρικού Ζαγορίου.

Σας υπόσχομαι ότι θα φανώ αντάξιος των προσδοκιών σας καταβάλλοντας κάθε δυνατή προσπάθεια για την επίλυση των προβλημάτων του Δήμου μας, αλλά και όλου του Ζαγορίου μας. **ΙΩΑΝΝΗΣ ΝΑΠ. ΒΑΣΔΕΚΗΣ**
Δάσκαλος Δημ. Σχολείου Μονοδενδρίου

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ζαγορίσιες, Ζαγορίσιοι,

σας ευχαριστώ για τη δυνατότητα που μου δώσατε μέσω της επανεκλογής μου ως Νομαρχική του ώραιου χωριού μας, μόρφωση ουσιαστική αναπτυξιακής πο-

λιτικής για την ιδιόμορφη περιοχή μας το Ζαγόρι μας.

Η αναγνώριση της αγωνιστικής μου προσπάθειας την τετραετία 1998-02, από μεριάς σας, μου παρέχει περαιτέρω δύναμη για συνέχεια, αυτή τη φορά από τη μεριά της συμπολίτευσης.

ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ-ΝΤΙΝΑΛΕΞΗ ΜΑΡΙΑ
Εκπαιδευτικός
Νομαρχιακή Σύμβουλος Ιωαννίνων

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ
Της Φαίδρας Τσαβαλίδας, υποψήφιος Δημοτικού Συμβούλου του Δήμου Τύμφης Ζαγορίου με το συνδυασμό «Ανεξάρτητη Προοδευτική Κίνηση»

Ευχαριστώ πολύ όλες και όλους και με τίμησαν με τη ψήφο τους. Ο τόπος μας χρειάζεται συνεχή παρουσία και ομαδική προσπάθεια για να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις των ημερών μας. Μπορεί να φτάσει εκεί που πραγματικά του αξίζει να βρίσκεται και να δικαιώσει τις προσπάθειές μας. Θέλω να διαβεβαιώσω όλους τους δημότες του Δήμου μας ότι θα συνεχίσω να ενδιαφέρονται και να δουλεύω γι' αυτόν τον τόπο που όλοι μας τόσο πολύ αγαπάμε.

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ
ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ευχαριστώ θερμά όλους τους συμπολίτες μου που με τίμησαν με την ψήφο τους στις πρόσφατες νομαρχιακές εκλογές.

Η Λεπτοκαρυά όπως ήταν τις δεκαετίες 60-70-80 γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασεργάτες, γεωργοί

Το χωριό αριθμούσε πολλούς μόνιμους κατοίκους αντίθετα με ό,τι συμβαίνει σήμερα. Το βιοτικό επίπεδο των χωριανών ήταν πολύ-πολύ χαμηλό όπως συνέβαινε σ' όλη την Ελλάδα. Οι χωριανοί καλλιεργούσαν τους γιγαντες, τα περίφημα φασόλια Ζαγορίου που ήταν φημισμένα για τη νοστιμιά και τη μεγάλη απόδοση αφού τους καλλιεργούσαν χωρίς λιπάσματα (με φυσικό λίπασμα την κοπριά) και χωρίς πολλά φυτοφάρμακα. Οι κατάλληλες τοποθεσίες ήταν στα «ροτζάλια» οι «ρωμιές» στα «σάδια» και στο «ποτάμι» όπου υπήρχαν άφθονα νερά κι είχε και πολλή δροσιά για να «δένουν» καρπούς τα άνθη. Η απόσταση απ' τα χωράφια μέχρι το χωριό θά'ταν και μια ώρα την περπατούσαν οι γεωργοί με τα γομάρια ή τα μουλάρια τους φορτωμένα με κοπριά ή τη σοδεία τους. Στο δρόμο συναντούσε ο ένας τον άλλον κι έλεγαν κουβέντες ή σιαχούλικα (=αστεία με αθυροστομίες) κι έτσι γελοούσαν και ξεχνούσαν τη φτώχεια τους. Στα ροτζά θα δούλευαν οι γονείς μου και μια μέρα η μάνα μου η Ευτυχία Στολιγίνα συνάντησε μια αρκούδα, να σομαλάει μέσα στα φύλλα σε χαμηλότερο σημείο απ' τη μά-

να μου. Της πέταξε μια πέτρα και τότε η αρκούδα σηκώθηκε όρθια στα πσινά της πόδια έτοιμη να επιτεθεί. Οπότε η μάνα μου όπου φύγει-φύγει. Η αρκούδα συνέχισε αργά-αργά το δρόμο της. Είχε κατέβει για να φάει στα χωράφια στα οποία υπήρχαν κερασιές μηλιές, ροδακινιές. Τότε η φύση δεν ήταν μολυσμένη κι όλα τα δέντρα ευδοκίμουναν κι έδιναν καρπούς χωρίς ραντισματα και λιπάσματα με μοναδικό φυσικό λίπασμα την κοπριά. Νοστιμότατα ροδάκινα, κεράσια και μήλα έτρωγαν τότε οι χωριανοί. Ευωδίαζαν τα φρούτα κι όχι όπως σήμερα που είναι άνοστα και τα τρώμε με το ζόρι και μόνο για λόγους υγείας. Επίσης στους όχθους των χωραφιών έβγαιναν άγριες φράουλες που ευωδίαζαν και ήταν πεντανόστιμες, γιατί εκεί που έβγαιναν έπεφταν τα νερά απ' το πότισμα των χωραφιών. Τα φασόλια οι χωριανοί τα πουλούσαν για κάποια χρόνια στον έμπορο, αλλά μετά βρήκαν άλλη λύση να τα πουλάνε μόνοι τους στην Αθήνα στις ταβέρνες. Ο πατέρας μου ο Κώστας τα φόρτωνε στο φορτηγό και τα πήγαινε στον αδερφό του ή στον κουνιάδο του. Τα συσκεύαζε σε σακκούλες των 5-10 κιλών και τα πουλούσε στις ταβέρνες και τα εστιατόρια. Κι όποιοι έπαιρναν, ξαναγόραζαν και την επόμενη χρονιά, γιατί έμεναν πολύ ευ-

χαριστημένοι. Επίσης στο χωριό υπήρχε ο ντραγάτης ή αγροφύλακας. Φύλαγε τα χωράφια για να μην κάνουν ζημιές τα ζώα του ενός αγρότη στον άλλον. Στο χωριό μας ήταν ο Λευτέρης ο Μητσιμάρης

της ΧΑΡΑΣ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
- ΚΑΤΣΑΡΟΥ

πατέρας του Βασίλη του μέλους του πολιτιστικού συλλόγου «το Λιασκοβέτσι». Όταν γινόταν ζημιά αυτός τον συμβίβαζε, για να μην τρέχουν στη Μπάγια στο δικαστήριο. Έντονο στοιχείο στο χωριό ήταν η αλληλοβοήθεια. Το φθινόπωρο ο ένας χωριανός πήγαινε στο σπίτι του άλλου και τον βοηθούσε στο καθάρισμα των φασολιών. Εκεί ήταν που έλεγαν τα περισσότερα αστεία.

Κτηνοτρόφοι

Οι βοσκοί είχαν τα ζώα τους μέσα στο χωριό και τα έβοσκαν στους λόγγους. Υπήρχαν δυο κατηγορίες βοσκών, αυτοί που είχαν δικό τους κοπάδι και οι μαχαλάδες που είχαν λίγα ζώα. Η καθεμία οικογένεια τα αντάμωναν όλοι και τα βοσκούσαν με τη σειρά, αφού έριχναν κλήρο για τις μέρες που θα τύχαιναν στον καθέναν.

Οι λογγίσιοι (βοσκοί) ήταν ντόμπροι και έξω καρδιά άνθρωποι. Ο αέρας του βουνού τους έκανε να ξεχνάνε τα προσωπικά και οικογενειακά τους προβλήματα. Όταν όμως ψοφούσαν τα ζωντανά απ' τις αρρώστιες «πέθαιναν» απ' τη στενοχώρια τους. Την Άνοιξη όταν τα τσιμπούσαν τα φίδια, τα τρι-

πούσαν στο σαγόνι με μια βελόνα, για να φύγει το δηλητήριο και τα έπλεναν με σαπουνόνερο.

Οι δασεργάτες ή υλοτόμοι είχαν ιδρύσει δασικό συνεταιρισμό και έκοβαν ξυλεία στα δάση και αμείβονταν όλοι το ίδιο κι ο καθένας δούλευε όσο μπορούσε. Άλλος έκοβε με το μηχανάκι, κι έριχνε το δέντρο κάτω κι άλλος με το τσεκούρι το καθάριζε απ' τα κλαδιά. Ορισμένα καλοκαίρια δούλευαν στη Λάιστα όπου έχει πολλά δάση και κοιμόνταν σε σκηνές. Έτσι κατάφεραν κι έβαλαν τα ένσημα στο ΙΚΑ και πήραν συντάξεις. Σήμερα ο συνεταιρισμός διαλύθηκε, αφού οι δασεργάτες στην πλειοψηφία τους συνταξιοδοτήθηκαν κι απέμειναν 3-4 άτομα νέα τα οποία δεν μπορούν να βάλουν τα ένσημα.

Σήμερα στο χωριό απέμειναν μόνο ορισμένοι συνταξιούχοι του ΟΓΑ ή του ΙΚΑ. Τα καλοκαίρια και τις γιορτές αποκτάει ζωή το χωριό, γιατί ανεβαίνουν πολλοί χωριανοί για να ξεκουραστούν και να δούνε τους δικούς τους. Το καφενείο τους ανακαινίστηκε με χρήματα απ' το κληροδότημα της Ερική της Ιωαννίδη επί εποχής του δραστήριου τώως προέδρου μας Χρυσόστομου Παπαβασιλείου και είναι σήμερα πεντακάθαρο και πανέμορφο, οπότε μαζεύονται οι χωριανοί και κάνουν παρέα. Αυτά τα ίδια συνέβαιναν και σ' άλλα μικρά χωριά του Ζαγορίου.

Χαρά Παπαδοπούλου-Κατσαρού

Εργαστήριο Κεραμικής
“Διά χειρός”

Κάτω Πεδιά Ζαγορίου τηλ.: 06530-71064

Στέλιος Τσιλιός

Ο αμαξωτός δρόμος φτάνει στη Δοβρά, ο Χατζιανέστης, τα πρακτορεία και άλλα

Ήταν καλοκαίρι το 2002 ο γέρο λόγιος με το ραβδί του, η αφεντιά μου, λίγο από τους εναπομεινάντες χωριανούς μας, βρισκόμασταν στο μεσοχώρι μας.

Εκεί ο συνταξιούχος οδηγός, ακούρατος επιμελείται το καθάρισμα της πλατείας, έτσι ονομάζομε σήμερα, το μεσοχώρι μας.

Καλέσαμε κοντά μας τον συνταξιούχο οδηγό, να του προσφέρουμε αναμνηστικό για να τον ξεκουράσουμε, αλλά και να ικανοποιήσουμε τους εαυτούς μας, γιατί βλέπαμε μια πεντακάθαρη πλατεία.

Ο Συν/χος οδηγός δέχτηκε, ήρθε κοντά μας απήγγειλε ένα ποίημα για τον ξεχασμένο, γειτόνα μου, τον Μπάριμπα-Ξενοφών γνωστότατο με το παρατσούκλι (Χατζιανέστης).

Ο μπαρμπα-Ξενοφών είχε υπηρετήσει τότε, ως φαντάρος στην Μικρά Ασία (ξεχασμένη πατρίδα) και όταν επέστρεψε στην Δοβρά μας, οι τότε χωριανοί του κόλησαν το παρατσούκλι (Χατζιανέστης) που τον συνόδεψε σε όλη του την ζωή. Και το κληρονόμησε και το παιδί του, ο αείμνηστος Τάκης οδηγός του αθηνόφρου αντανήτου του άλστε ιατρείου Ασπραγγέλων.

Κατ' άλλην έκδοχή τον παρουσάζα ως Αρχηγοράτηγον των κυνηγών (Χατζιανέστην), διότι διηγείτο τα διάφορα κυ-

νηγητικά του κατορθώματα.

Ήταν αρκετά (μυθοπλαστικής) και αφηγούνταν πως έχει κλεισμένα τα θηράματά του. Μας έλεγε και άλλες ωραίες μύθους και πραγματικότητες, σχετικά με το κυνήγι!

Ποιός από εμάς με κάποια ηλικία δεν θυμάται την ιστορία για την «αγκοιστρωμένη λαγίνα»

Ο δρόμος τότε είχε έρθει μέχρι τον Άγιο Αθανάσιο. Από αξιοπιστη μαρτυρία, με έξοδα της κοινότητας έφθασε στο μεγάλο μεσοχώρι μας.

Ο αμαξωτός δρόμος προχωρεί, με βήματα χελώνας προς το Ζαγόρι μας και μετά από μία πενταετία...φτάνει έξω από το Σουπουτσέλι όπου και το τέρμα.

Εκεί στήθηκε και κάποια παράγκα. Ο Φ.Τ. στο βιβλίο του Έξοδος για Πάντα και στο κεφάλαιο, Πολυξένη η Οσία, μας δίνει μια εικόνα πως οι κάτοικοι του Ζαγορίου και συγκεκριμένα οι Δοβριανίτες συγκατοικούσαν με τα Γιάννενα.

Γράφει για την Οσία Πολυξένη (γιαγιά του) πώς έφυγε από το χωριό και έφθασε στα Γιάννενα, μέσω «βρύσης πασιάς», όπου υπήρχε ο αμαξωτός δρόμος, για αμάξια με άλογα (παϊτόνια) και για τα πρώτα φορτηγά αυτοκίνητα που έφεραν το όνομα (τήλορας).

Μας γράφει, για τα σταυροκόπηματα των γυναικών του

Μια περιπέτεια

— Ο φίλος μου ο Θεόφιλος Κουσιουρής στις 30 Ιουλίου 2002 έφυγε από το χωριό του το Σκαμνέλι το πρωί με ήλιο να πάει στο δάσος για μα-νιτάρια.

Πέρασε απέναντι από τον Σκαμνελιώτικο ηεροπόταμο στο δάσος στα Ανήλια, γιατί εκεί θα έβρισκε πολλά μα-νιτάρια. Μέχρι το απομνηστικό του άρεσε να τριγυρίζει στα γνωστά του λημέρια μαζεύοντας κυρίως βασιλομανιτάρια. Ο καιρός όμως απρόβλεπτος του έπαιξε παγίδα. Βροχή δυνατή σε τρόπο που κατέβασε και φούσκωσε ο ηεροπόταμος. Επιχείρησε να τον περάσει και το ορμητικό ρεύμα τον παρέσυρε. Η Παναγία, όμως μου είπε, τον έσωσε. Έπεσε και πυκνή ομίχλη κι εκεί κάτω από ένα δέντρο ξεροστάλιασε. Ξαν ξεκίνησε το πρωί ξεκίνησε για το χωριό. Στο μεταξύ είχαν κινητοποιηθεί οι Αρχές και ιδιαίτερα η Πυροσβεστική υπηρεσία, χωρίς αποτέλεσμα. Στον Προφήτη Ηλία είχαν συγκεντρωθεί συγγενείς κι χωριανοί ανήσυχτοι για την τύχη του. Κατά τις 10 με ευχαρίστηση είδαν να έρχεται ο Θεόφιλος καμαρωτός-καμαρωτός, αλλά μούσκεμα και ταλαιπωρημένος. Είναι αυτονόητο τι επακολούθησε.

Φίλε Θεόφιλε να προσέχεις και μη πηγαίνεις μόνος σου στο δάσος. Τα χρόνια μας δεν το επιτρέπουν. Πολλές ευχές για μακροήμερη ζωή από εμένα και το «Ζαγόρι μας».

Γιάννης, Αύγουστος 2002

Κ.Δ.Χ.

χωριού μου, που καλλιεργούσαν τα χωράφια, πλησίον του δρόμου στην Βρύση πασιά όταν έβλεπαν τον (τήλορα) και τρέχει στον αμαξωτό δρόμο.

Από συγκινήσεις αξιόλογων χωριανών μας και άλλων Ζαγορίσιων, που είχαν στέκι, το μαγαζί-καφενείο στο χάνι και από έγγραφα που είδα στα Γενικά Αρχεία του κράτους.

Διάβασα πρακτικό της Δοβράς με ημερομηνία 13-11-1929 που τότε κοινοτικό συμβούλιο είχε επιβάλει κοινοτικό φόρο για τα τροχοφόρα που στάθμευαν στο μεσοχώρι

5 δρχ. για τα μικρά επιβατικά

10 δρχ. για τα τετράχρονα αυτοκίνητα και

3 δρχ. για τα δίτροχα

Τότε το χωριό γεμάτο κόσμο (βογορούσε) ζώα, εμπορεύματα, αγωνιάτες, κηρασιόδες. Όλο το Ζαγόρι συγκοινωνούσε με τα Γιάννενα μέσω Δοβράς.

Οι Αρειστινοί και τον Αγίου μηνά μέσω Πανέτσι-Δοβρά.

Στο χωριό τότε υπήρχαν αρκετά μαγαζιά, και καλά για την εποχή τους, ένα ήταν του Γούλα Κομπάρου, του Τάκη Κομπάρου, του Θεοχάρη Καμτσόκα το χάνι, δυο καφενεία, και ένα κάποιου Μάρου στο (Κουτσέκι).

Από τα καταστήματα αυτά έκαναν τα ψάνια τους πολλοί Ζαγορίσιοι.

Τόσσοι ο Γούλας όσο και ο Τάκης ήταν και πρόκτορες του Γρηγόρη Βασιλάκη και του Γιάννη Χατζοπούλου.

Ο Χατζιανέστης ήτο ο Σταθμάρχης ούθμιζε τα αυτοκίνητα και βοηθούσε στο φόρτωμα και ξεφόρτωμα.

Ο δρόμος προχωρεί και φθάνει μέχρι την διακλάδωση Συντοσελίου.

Εκεί συναντούμε πάλι τον Μπαρμπα-Ξενοφών Χατζιανέστη να προσφέρει τις εργασίες του ως Σταθμάρχης και φορτοεκφορτωτής.

Εκεί το τέρμα για πολλά χρόνια, και μετέπειτα λίγο πιο κάτω.

Κάποιοι λοιπόν από το Σίδερι Φιλιατών τον προσφω-

νούσε με το παρακάτω ποίημα το οποίο θυμόταν ο χωριανός μας άλλοτε οδηγός και μας το απήγγειλε.

Τετάρτη μέρα ήτανε μηνός του Ιουνίου με κάποιο αμάξι στάθηκε μπροστά σε μια παράγκα. Και η παράγκα άνοιξε και βλέπω κάποιον (ελεηνόν). Ξεσκουφωτον με ρούχα ξεσχιωμένα με ανεμισμένα τα μαλλιά και καταλερομένα τ' γένια τ' άχι αζούρηγα από δύο μήνες και άνω.

Κ' από τον κόσμο τον πολύν για μια στιγμή τον χάνω.

Χαίρε ων σύ διεύθυνση και όπως θέλεις πέστον

έναν σταθμάρχην πούβαλες ων αν τον Χατζιανέστη.

Αυτά για τότε.

Σήμερα το χωριό είναι ησυχαστήριο. Μόλις περάσει το καλοκαίρι και εάν εξαιρέσουμε τα Σαββατοκύριακα.

Πολλοί λίγοι κυκλοφορούν περισσότερες κούρσες και ορισμένοι ξένοι επισκέπτες είτε για το σκοπευτήριο είτε για το Δήμο είτε για κυνήγι ή και για καμιά καλή πίτα. Δυστυχώς ερημώνουμε κάθε χρόνο. Όποιοι υπερήλικες χωριανός πεθαίνει το σπίτι κλειδώνεται. Ερημώνουμε!!!

Χειμώνας στίβια έρημα, άνθρωποι δεν υπάρχουν. Σοκάκια έρημα κλειστά τα έλλεισε το χιόνι, τζάνια ακάπνιστα παντού έρημα η γειτονιά μας ότι ωραίο κι όμορφο χάθηκε για πάντα.

Σεπτέμβριος 2002

MIX-T. KOMP.

ΚΑΦΕ-
ΤΣΙΠΟΥΡΟ

«Το μαγαζί»

Τηλ. 0653-71238

Κάτω Πεδιά Ζαγόρι

Βρισκόμαστε στο μήνα Οκτώβριο την καρδιά του Φθινοπώρου, μια εποχή που αφθονούν τα κάστανα και τα ρόδια. Δυο καρποί, που ξεχωρίζουν για τη νοστιμάδα τους αλλά και για την πολλαπλή χρησιμότητά τους στην πρακτική θεραπευτική, όπως παραδέχονται ο λαός μας τα παλιότερα χρόνια.

Τα ρόδια είναι γνωστά από την αρχαιότητα και στην Αγία Γραφή ο Σολομών στο «Άσμα Ασμάτων» ύμνησε τα ρόδια σαν σύμβολο της ύπαρξης ωραίων αισθημάτων.

«Κάθε μάγουλό σου φαίνεται σαν το ροδοκόκκινο ήμισυ του ροδιού».

(Άσμα Ε΄ στίχος 7). Οι Ρωμαίοι επίσης χάραξαν ρόδια πάνω στα χρυσά νομίσματά τους.

Τα ρόδια είναι τα σύμβολα της αφθονίας της γονιμότητας και της καλής τύχης. Για το λόγο αυτό σε πολλά μέρη της πατρίδας μας κρεμούν ένα ρόδι στην εξώπορτα για να φέρει «γούρι», όπως λένε στο σπίτι. Επίσης την πρωτοχρονιά συνηθίζουν να σπάνε ένα ρόδι στο κατώφλι του σπιτιού, ώστε ο καινούργιος χρόνος να φέρει όλα τα καλά όσα και τα σπέρματα του ροδιού και όσο πιο γεροί και τραγανοί είναι οι σπόροι τόσο μεγαλύτερη θα είναι η ευτυχία στην καινούργια χρονιά.

Ο χυμός από τα ραγοειδή σπέρματα του ροδιού χρησιμοποιούνταν από τους Ασύριους για τη θεραπεία των στομαχικών και εντερικών παθήσεων ενέργεια, που και ο Ιπποκράτης την ενέκρινε. Τη συνταγή αυτή με το χυμό από τους σπόρους του ροδιού έπιναν παλιότερα οι δικοί μας για να θεραπεύσουν τις διάφορες φλεγμονές, που παρουσιάζονταν στην ουροδόχο κύστη.

Ο ίδιος χυμός έχει και καλλυντικές ιδιότητες, γιατί σαν λονσιόν τεντώνει το δέρμα του προσώπου και εξαλείφει τις ρυτίδες.

Γι αυτό και το λείο και καθαρό πρόσωπο της γυναίκας το παρομοίαζαν δροσερό σαν το ρόδι.

Ακόμα το μάσημα των σπόρων του ροδιού συντελεί σε μεγάλο βαθμό στο καθάρισμα και στερέωμα των δοντιών αφήνοντας στο στόμα μια ευχάριστη και δροσιστική γεύση.

Και μπορούμε να έχουμε ρόδια σε όλη σχεδόν τη διάρκεια του χρόνου γιατί η σκληρή φλούδα τους τα προστατεύει και είναι ανθεκτικά τόσο στην υγρασία όσο και στην ξηρασία. Διατηρούνται εκτός ψυγείου για πολύ καιρό και στο εσωτερικό τους οι ροδοκόκκινοι σπόροι δεν χάνουν εύκολα το χυμό τους.

Και να προσθέσουμε ακόμα, πως και η φλούδα, που περιβάλλει τα ραγοειδή σπέρματα του ροδιού κατά ένα πραγματικά θαυμαστό τρόπο, «χίλιοι μύριοι καλογέροι σ' ένα ράσο τυλιγμένοι» (λαϊκό αίνιγμα), χρησιμοποιούνταν από την αρ-

Λαογραφικά σύμμικτα

Τα ρόδια και τα κάστανα (Οι γλυκές γεύσεις του Φθινοπώρου)

καιότητα στη βυροσδεψία και την ιατρική. Παράδειγμα, οι αρχαίοι Κινέζοι αλλά και στα νεότερα χρόνια οι πρακτικοί γιατροί χορηγούσαν σε ασθενείς, που έπασχαν από οξείες διάρροϊες αφέψημα ξερής φλούδας του ροδιού με πολύ καλά αποτελέ-

του ΣΑΒΒΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

σματα για τη θεραπεία τους.

Για να είναι αποτελεσματικότερη η θεραπεία πρόσθεταν στη δόση και ελάχιστη ποσότητα αραβικής γόμας.

Τα ρόδια στολίζουν σ' όλη τη διάρκεια του Φθινοπώρου και του χειμώνα τα ράφια των περισσότερων αγροτικών σπιτιών και είναι πρόχειρα για κάθε χρήση. Σε πολλά

μέρη της πατρίδας μας σπόρια ροδιού χρησιμοποιούνται και στα κόλυβα αλλά και στα κρασιά για να παίρνουν ωραίο χρώμα. Ευλογημένος καρπός!

Τα κάστανα: Από το λαό μας τα κάστανα θεωρούνται ο πιο αγαπημένος καρπός τόσο για τη θρεπτική τους αξία όσο και γιατί η καλλιέργεια του δέντρου της καστανιάς δεν απαιτεί ιδιαίτερες φροντίδες και ευδοκιμεί σε όλες σχεδόν τις ορεινές περιοχές της πατρίδας μας ως αυτοφυές. Πολλά δέντρα από καστανιές συναντούμε και στη δική μας περιοχή του Ζαγορίου και συγκεκριμένα στο χωριό Καστανώνα, όπως το δηλώνει και η ονομασία του καθώς και σε αρκετά άλλα χωριά της πατρίδας μας. Τα κάστανα ήταν γνωστά από τους αρχαίους Έλληνες και οι μακρινοί πρόγονοί μας θεωρούσαν το κάστανο (βάλανο) προστατευόμενο καρπό από το θεό Δία. Αναφέρεται δε και η αρχαία πόλη «Κασταναία» στη Θεσσαλία. Στην αρχαία ελληνική γλώσσα το κάστανο καταγράφεται και με τη λέξη «λόπιμος», που σημαίνει καρπός ευκολοξεφλούδιτος. «Άριστοι δη των βαλάνων πασών εισίν αι καστανίαι και (τούτων)

αι λόπιμοι ονομαζόμενοι».

Περίφημα την εποχή εκείνη θεωρούνταν τα Ευβοϊκά, Κρητικά και Προυσιανά κάστανα, τα «Ευβοϊκά κάρυα», όπως τα αποκαλούσε ο Ησυχίος ο Αλεξανδρεύς. Στη σημερινή εποχή περίφημα είναι τα κάστανα του Πηλίου, της Κρήτης, της Αρκαδίας απ' όπου κυρίως προέρχεται και η μεγαλύτερη παραγωγή τους για το εμπόριο.

Τα κάστανα, όπως και στην αρχή αναφέραμε ξεχωρίζουν από τους άλλους ξηρούς καρπούς για την πλούσια θεραπευτική τους αξία. Τα ωμά κάστανα είναι ο πλουσιότερος καρπός σε υδατάνθρακες και έχουν ελάχιστα λιπαρά και καθόλου χοληστερίνη. Επίσης είναι τα πρώτα ανάμεσα στους άλλους ξηρούς καρπούς για τη μεγάλη περιεκτικότητά τους σε φυτικές ίνες που όπως είναι γνωστό, διευκολύνουν την καλή λειτουργία του εντέρου.

Ακόμα τα κάστανα είναι πλούσια σε βιταμίνες Β κ C, τόσο απαραίτητες για τον ανθρώπινο οργανισμό, καθώς και σε μεταλλικά άλατα (φώσφορο, ασβέστιο, μαγνήσιο και σίδηρο).

Από κάθε άποψη λοιπόν τα κάστανα δίκαια θεωρούνται τόσο θρεπτικά υγιεινά και είναι η πιο αγαπημένη γεύση για μικρούς και μεγάλους. Μας ξεσταίνουν ακόμα και όταν τα τρώμε ωμά. Σε παλιότερους δύσκολους καιρούς αποτελούσαν τη βασική αν όχι και τη μοναδική τροφή των κατοίκων, που ζούσαν στις ορεινές περιοχές κατά την περίοδο του χειμώνα. Τα πιο νόστιμα κάστανα είναι τα μαρόνια, χοντρά και γλυκά, με τα οποία γίνονται περίφημα γλυκά στη ζαχαροπλαστική αλλά και μαγειρευτά με κρέας. Στα χωριά μας σε επίσημα γεύματα συνηθίζουν να μαγειρεύουν το κρέας με κάστανα ή δαμάσκηνα. Είναι μια σπάνια πραγματικά γεύση. Από βραστά κάστανα γίνεται και θαυμάσιος πουρές, πολύ θρεπτικός για τα μικρά παιδιά και τους υπερήλικες.

Ξεφλουδισμένα κάστανα γίνονται πολύ ωραία και νόστιμα στο φούρνο και χρησιμοποιούνται και στη γέμιση πουλερικών (γαλοπούλα) καθώς στα γεύματα με κυνήγι (λαγός, αγριογούρουνο κλπ).

Τα κάστανα έχουν και ένα ακόμα πλεονέκτημα έναντι των άλλων καρπών. Τα δέντρα της καστανιάς συνήθως δεν λιπαίνονται κι ούτε ψεκάζονται με διάφορα φυτοφάρμακα. Έτσι λοιπόν δεν υπάρχει η υπόνοια για κατάλοιπα χημικών ουσιών. Εκείνο που πρέπει να προσέχουμε, όταν αγοράζουμε κάστανα να έχουν τη φλούδα τους γυαλιστερή χωρίς σπασίματα και μouchλασμένα μέρη. Υπάρχουν άφθονα στην αγο-

ρά και μπορούμε να διαλέξουμε τα καλύτερα. Τρώγονται ψημένα ή βραστά και για να αφαιρεθεί εύκολα η φλούδα τους, στα βραστά, προσθέτουμε αλάτι στο νερό και τα καθαρίζουμε πάντα ζεστά. Νοστιμότερα είναι τα ψημένα κάστανα και πολύ επιτυχημένα ο λαός μας το επεσήμανε από τα παλιά χρόνια. «Κάστανα ψημένα και γλυκό κρασί». Ακόμα ένα πλεονέκτημα του γλυκύτατου αυτού καρπού είναι, πως τα κάστανα μπορούν εύκολα να συντηρηθούν για όλο το χειμώνα σε χαμηλές θερμοκρασίες χωρίς συντη-

ρητικά. Διατηρούνται και στην κατάψυξη βρασμένα και ξεφλουδισμένα.

Δεν θα αναφερθούμε στη χρησιμότητα του πολύτιμου ξύλου της καστανιάς καθώς και για το καστανόχρωμα, που προορίζεται για τα λουλούδια (ιδίως της γαρδένιας) και αποτελεί άριστο λίπασμα. Επίσης θα πρέπει να αναφέρουμε, πως ο καρπός της άγριας καστανιάς είναι πολύ χρήσιμος σαν τροφή των ζώων ιδιαίτερα αυτών που ζουν στα δάση όσο και στην πρακτική θεραπευτική για τις διάφορες ασθένειες των φορτηγών ζώων. Για το άγριο κάστανο οι παλιότεροι πίστευαν, πως έχει την ιδιότητα να απομακρύνει τη βασκανία και γι' αυτό κρεμούσαν στην τραχηλιά του αλόγου ένα κάστανο. Το ίδιο έκαναν και για τα μικρά παιδιά. Έβαζαν ένα κάστανο στο «χάιμαλι» τους (το φυλαχτό) για να μη ματιάζονται.

Παροιμίες για τα κάστανα και το ρόδι :

«Τα κάστανα θέλουν κρασί και τα καρύδια μέλι».

«Ποιός θα βγάλε τα κάστανα από τη φωτιά»

«Δεν τρέχει κάστανο». Όταν θέλουμε να πούμε δεν συμβαίνει τίποτε.

«Κάστανα ψημένα και γλυκό κρασί».

«Τα κάναμε ρόδι»
«Μάγουλο σαν το ρόδι»

Από τις εκδηλώσεις του πολιτιστικού συλλόγου Βίτσας

« Τ Ο Ν Τ Ρ Ο Μ Π Ο Λ Ι Σ Μ Α »

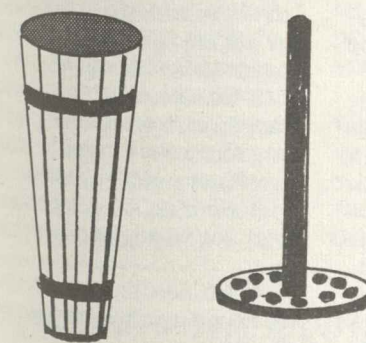
του ΣΤΑΘΗ ΒΑΣΔΕΚΗ

Στα πλαίσια των καλοκαιρινών εκδηλώσεων του Δ.Σ. και τα μέλη του Πολιτιστικού Συλλόγου Βίτσας οργανώσαμε κάτι διαφορετικό και πρωτότυπο: Επίδειξη παραδοσιακής παρασκευής βουτύρου και ξινόγαλου, το ονομαζόμενο σε πολλά χωριά του Ζαγορίου «ντρομπόλισμα».

Για την επιτυχία της εκδήλωσης ζητήσαμε τη βοήθεια των γυναικών του χωριού, που προσφέρθηκαν να δείξουν σε εμάς τους νεώτερους μια αγροτική εργασία που μεγάλωσε γενιές και γενιές και χάθηκε στο πέρασμα του χρόνου με την εμφάνιση των μηχανών και λέμε ότι μεγάλωσαν γενιές και γενιές, γιατί στα δύσκολα χρόνια που πέρασαν το βούτυρο ήταν πολύτιμη τροφή πλούσια σε θρεπτικά στοιχεία, βιταμίνες και εύπεπτο λίπος και η κατανάλωσή του το χειμώνα έδινε την απαραίτητη ενέργεια για να αντιμετωπιστεί το τσουχτερό κρύο.

Εται στην πλατεία του χωριού την Κυριακή στις 11 Αυγούστου κάτω από τον πλάτανο στήθηκαν οι ντρομπολίσσες και μπροστά σε πλήθος ντόπιων και ξένων, ξεκίνησε η διαδικασία του ντρομπολίσματος. Μετά από λίγη ώρα το βούτυρο από το πρόβιο γάλα βγήκε και όλοι οι παρευρισκόμενοι δοκίμασαν τη θεσπέσια και γεμάτη αρώματα γεύση, του αλειμμένου βουτύρου πάνω σε ζεστό ζυμωτό ψωμί και το εξαιρετό ξινόγαλο.

Το Δ.Σ. του Πολιτιστικού Συλλόγου Βίτσας ευχαριστεί θερμά τις Παλιτάσου Πόπη, Βασδέκη Γεωργία, Βαταβάλη Ηλέκτρα, Βασδέκη Βαρβάρα, Παπανικολάου Αλκυονή, Τσουμάνη Φρόσκα και το Βασδέκη Ν. Βασίλη, τον άντρα της παρέας, που μας έδειξαν τα μυστικά του ντρομπολίσματος, καθώς επίσης και την Αργυρούλα και Πάτρα Αναγνωστάκη, την Μαρίκα Βαταβάλη και το φίλο του Συλλόγου Αγάπιο Τόλη από τους Κήπους, που πρόσφεραν τις ντρομπολίσσες για να γίνει η εκδήλωση αυτή.

ΤΟ ΝΤΡΟΜΠΟΛΙΣΜΑ

Με αφορμή την εκδήλωση του Πολιτιστικού Συλλόγου Βίτσας με θέμα «Το Ντρομπόλισμα» θα γράψουμε λίγα για το πώς γινόταν αυτή η διαδικασία, όπως το είδαμε, αλλά και όπως μας τη διηγήθηκαν οι γυναίκες του χωριού που μας έκαναν και την επίδειξη. «Το ντρομπόλισμα» λοιπόν είναι η καθαρά παραδοσιακή παρασκευή του βουτύρου και του ξινόγαλου. Γινόταν κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες τότε που το γάλα είναι αρκετά παχύ. Το γάλα που χρησιμοποιού-

το δε ντρομπόλιμα αποτελείται από ένα ίσιο στρογγυλό ξύλο στο ίδιο ύψος, που στη βάση του είναι στερεωμένος ένας τροχός γεμάτος τρύπες, με διάμετρο λίγο μικρότερη και αυτή της βάσης της ντρομπολίσσας.

Το γάλα (πρόβιο, γίδινο ή αγελαδινό) μπορεί να είναι βρασμένο ή άβραστο. Μετά το άρμεγμα μεταφερόταν από «τα Βαρκά» «το Κορνήσι», «το Βουνό» ή από άλλα μέρη όπου ήταν οι στρούγγες, με τα αλογα στη Βίτσα, το στράγγιζαν με τσαντίλες και το άφηναν στο υπόγειο να μείνει μερικές ημέρες (3-4 ημέρες) μέχρι να «κορφιάσει», δηλαδή μέχρι να πιάσει κρούστα στην επιφάνεια. Το γάλα αφού «κορφιάσει» και πάρει μια υπόξινη γεύση, το μετέφεραν εκεί που θα γινόταν το ντρομπόλισμα. Επλέναν καλά τη ντρομπολίσσα και τη γέμιζαν περίπου μέχρι τη μέση με γάλα. Στη συνέχεια «τυπούσαν» το γάλα με το ντρομπόλιμα (το ανάδευαν με δύναμη πάνω κάτω και κυκλικά).

Μερικές φορές έριχναν και ζεστό νερό στο γάλα για να βγει καλύτερα το βούτυρο. Μετά από κάποια ώρα άρχιζε να εμφανίζεται το

βούτυρο στην επιφάνεια. Όσο περισσότερο αναδεύονταν το γάλα, τόσο πιο πολύ βούτυρο έβγαине στην επιφάνεια. Το βούτυρο συλλέγονταν με το κάτω μέρος του ντρομπόλιμα και μεταφέρονταν σε κάποιο δοχείο. Η διαδικασία σταματούσε όταν δεν έβγαίνε άλλο βούτυρο στην επιφάνεια. Στο βούτυρο που είχε βγει ρίχνονταν κρύο νερό για να πλυθεί το γάλα που είχε απομείνει και να σφίξει. Καταναλώνονταν φρέσκο ή διατηρούνταν για αρκετό διάστημα ανάλατο ή αλατισμένο (10% περίπου αλάτι) μέσα σε ξύλινα καδία στο υπόγειο ή σήμερα στο ψυγείο.

Στη ντρομπολίσσα έχει μείνει το ξινόγαλο, το οποίο άδειαζαν σε μία τέντζερη και το

ΝΤΡΟΜΠΟΛΙΣΜΑ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΒΙΤΣΑΣ

καταλάβαιναν φρέσκο ως ρόφημα ή συνόδευσαν διάφορα φαγητά (κυρίως το χειμώνα συνόδευε τη «Μπατσαριά», τη λαχανόπιτα από ξερά λαχανά και καλαμποκίσιο αλεύρι).

Από το ξινόγαλο επίσης με κατάλληλη επεξεργασία έβγαίνε και η μυζηθρα. Όσο ξινόγαλο δεν καταναλώνονταν φρέσκο, το έβραζαν, το άφηναν να κρυώσει, και το έριχναν μέσα σε τσαντίλες, όπου στράγγιζε ο ορός και έμενε η μυζηθρα, η οποία καταναλώνονταν φρέσκα ή συντηρούνταν αλατισμένη και αυτή μέσα σε ξύλινα καδία στο υπόγειο ή ως ξερή μέσα σε δίχτυ κρεμασμένη από τα ταβάνι του υπογείου.

Στάθης Π. Βασδέκης

1. «τα Βαρκά», «το Κορνήσι», «το Βουνό»=το παθές της Βίτσας
2. τσαντίλα=άσπρο πανί σε σχήμα σακούλας που χρησιμοποιούνταν για να στραγγίζουν (στην παρασκευή τυριού και μυζηθρας)
3. Η μέση σύσταση του βουτύρου είναι: Νερό 15-16%, Λίπος 82-85% και μη λιπαρά συστατικά (καζεΐνη, λακτόζη, ανόργανα άλατα) 0,5-1,5%

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

(Μια επιστολή από το φίλο και παλιό συνεργάτη του περιοδικού μας κ. Γιώργο Σφήκα, Πρόεδρο της Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας της Φύσης, σχετικά με την ίδρυση και λειτουργία του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου).

Αγαπητοί φίλοι,
Σας γράφω ως φίλος παλιός του Ζαγορίου αλλά και ως Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας της Φύσης, της παλαιότερης Περιβαλλοντικής Οργάνωσης της χώρας μας. Το θέμα της επιστολής μου αυτής είναι το «Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου» από αφορμή το τελευταίο κύριο άρθρο της εφημερίδας σας.

Όπως είναι φυσικό, η Οργάνωσή μας δεν μπορεί παρά να είναι υπέρ της προστασίας της φύσης και μάλιστα σημαντικών φυσικών περιοχών, όπως είναι η Β. Πίνδος. Όταν ιδρύθηκε η Εταιρία μας, το 1951, υπήρχαν μόνο δύο Εθνικοί Δρυμοί (Ολύμπου και Παρνασσού) και σήμερα έχουμε καταφέρει να τους κάνουμε δεκατρείς, χάρη στους αγώνες και την επιμονή μας, ενώ άλλες δεκατέσσερις σημαντικές φυσικές περιοχές, σε όλη την Ελλάδα, είναι υποψήφιες.

Πιστεύουμε ότι, και μόνο η κήρυξη μιας περιοχής σε Εθνικό Δρυμό ή Εθνικό Πάρκο, σύμφωνα με τη νέα ορολογία που έχει θεσπίσει ο νόμος 1640/86, της δίνει κάποια προστασία αφού περιορίζει ουσιαστικά τις παράνομες δραστηριότητες. Γι' αυτό και είμαστε υπέρ της ίδρυσης όσο γίνεται περισσότερων προστατευόμενων φυσικών περιοχών.

Το διοικητικό συμβούλιο Πολιτιστικού Συνδέσμου Ζαγορίσιων παρεμβαίνει στη συζήτηση για το Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου με ένα κείμενο θέσεων που αντιπροσωπεύει και τις απόψεις της πλειοψηφίας του Δ.Σ.

Εκτιμούμε ότι η δημιουργία του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου αποτελεί μοναδική ευκαιρία για τον τόπο μας, αφού οριοθετεί το είδος της ανάπτυξης που πρέπει να ακολουθήσουμε, δηλαδή της ήπιας, ολοκληρωμένης και βιώσιμης ανάπτυξης. Μιας ανάπτυξης που θα διατηρήσει και θα προστατεύσει όχι μόνο το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον του Ζαγορίου, αλλά τον πολιτισμό και την πλούσια παράδοσή μας.

Μιας ανάπτυξης ισορροπίας που θα δώσει ευκαιρίες απασχόλησης και θα προσελκύσει νέο ανθρώπινο δυναμικό σε όλους τους οικονομικούς τομείς. Μιας ανάπτυξης που θα επιτρέψει στην πλούσια κληρονομιά μας, να γίνει κτήμα όλων.

Τα παραπάνω όμως δεν το θεωρούμε αυτονόητο αλλά υλοποιήσιμο κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις.

Οι προϋποθέσεις αυτές είναι:
• Κοινωνική συμμετοχή και συνεισφορά.

Θεωρείται ικανή και αναγκαία

(Εθνικών Πάρκων, Μνημείων της φύσης, Αισθητικών δασών κλπ), παρόλο που ξέρουμε ότι μέχρι σήμερα δεν έχει καταστεί δυνατή η πραγματική και ουσιαστική προστασία τους.

Σήμερα υπάρχουν στη Β. Πίνδο δύο Εθνικοί Δρυμοί ή Εθνικά Πάρκα: α) Βίκου-Αώου και β) Πίνδου (Βάλια Κάλντας). Τα σχέδια για τη δημιουργία του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου προβλέπουν ουσιαστικά τη συνένωση αυτών των δύο, εντάσσοντας στην προστατευόμενη ζώνη και την ευρύτερη κοιλάδα του ποταμού Αώου.

Δεν είμαστε αντίθετοι προς μια τέτοια ιδέα, δεν βλέπουμε όμως τις περισσότερες θα προσφέρει στην περιοχή, τόσο από την πλευρά της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, όσο και από την πλευρά της (σωστής) ανάπτυξης.

Νομίζουμε ότι αυτή τη στιγμή εκείνο που προέχει είναι η πραγματική προστασία των δύο **υπαρχόντων** Εθνικών Πάρκων (ή Δρυμνών) από τη λαθροθηρία, τη λαθροβοσκία, την υπερεκμετάλλευση με τα διάφορα extreme sports, τη λαθρούλτομια κλπ.

Όταν δεν είμαστε σε θέση να σταματήσουμε όλα αυτά, όταν τα δύο υπάρχοντα Εθνικά Πάρκα είναι ουσιαστικά αφύλαχτα, όταν δεν υπάρχει διαχείριση και επιτήρηση, το να ζητάμε να ενωθούν και να μεγαλώσουν, είναι υπερβολή και πο-

λυτέλεια.

Αυτή τη στιγμή εκείνο που προέχει είναι να αλλάξει το σημερινό καθεστώς διοίκησης των Εθνικών Πάρκων (από μακριά) και να ιδρυθούν επιτέλους οι περιήρητοι «φορείς διαχείρισης» που έχει εξαγγείλει εδώ και αρκετά χρόνια το ΥΠΕΧΩΔΕ. Αν κάθε Εθνικό Πάρκο είχε έναν φορέα διαχείρισης (δηλαδή ένα Διοικητικό Συμβούλιο που θα έδρευε στην περιοχή) και που θα διέθετε φύλακες και μέσα μετακίνησης και επιτήρησης, τότε όλα θα άλλαζαν προς το καλύτερο και η σημαντική ασυνδοσία θα σταματούσε.

Αντί λοιπόν να πελαγοδρομούσε σε συζητήσεις, αν θα πρέπει να ή όχι να γίνει το μεγάλο Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου, ας κοιτάσουμε να σώσουμε και να διατηρήσουμε το υπάρχον **ιδρυμένο και πανέμορφο Εθνικό Πάρκο Βίκου-Αώου**. Κι αν η Κυβέρνηση δεν εννοεί να προχωρήσει στην ίδρυση φορέα διαχείρισης, ας τον ιδρύσουν οι Ζαγορίσιοι, με έδρα ένα από τα χωριά που βρίσκονται μέσα στα όρια του Πάρκου (Μονοδένδρι ή Πάπιγκο), ώστε να αρχίσει να επιτηρείται και να προστατεύεται ουσιαστικά η περιοχή. Ίσως αν πήγαινε μια αντιπροσωπία Ζαγορίσιων στο Ε.Π. Αμφισύστα της Ιταλίας, θα μάθαινε πολλά για το πώς διαχειρίζεται ένα Εθνικό Πάρκο και θα έκανε συγκρίσεις.

Πάντως πρέπει να τονίσω ότι παρά τα χάλια μας από πλευράς επιτήρησης και διαχείρισης, το Εθνικό Πάρκο (ή Δρυμός) Βίκου-Αώου με τις απίθανες ομορφιές του, έσωσε τελικά το Ζαγόρι από τον οικονομικό μαρασμό και την μεταπολεμική εγκατάλειψη, με τις αρκετές χιλιάδες επισκεπτών που έρχονται εκεί κάθε χρόνο για να δουν τις ομορφιές και τη φύση του.

Αν θέλουν οι κάτοικοι του Ζαγορίου να συνεχιστεί αυτή η ροή επισκεπτών στον τόπο τους, πρέπει να φροντίσουν τρία πράγματα: α) διατήρηση της φύσης, της πανίδας και της χλωρίδας, β) διατήρηση της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, γ) διατήρηση κάποιων παραδοσιακών δραστηριοτήτων.

Και προ πάντων: **όχι ξενοδοχειακές μονάδες εκτός χωριών, όχι φωταγωγηθείς των φαργγιών και άλλα τέτοια χολλιγουντιανού τύπου σχέδια**. Μακριά από τις υπερβολές. Το Ζαγόρι είναι ανθρώπινο και έτσι πρέπει να παραμείνει.

Ο κόσμος έρχεται στο Ζαγόρι και στον Εθνικό Δρυμό για να θαυμάσει όπως είναι και όχι όπως θα ήθελε να είναι τα μεγάλα συμπλέγματα.

Με φιλικούς χαιρετισμούς.

Ο Πρόεδρος

Γ. Σφήκα

ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ Για το Πάρκο Βόρειας Πίνδου

συνθήκη τόσο για την βιωσιμότητα του Πάρκου όσο και για τη συμμετοχή των ντόπιων στο αναπτυξιακό επενδυτικό πρόγραμμα. Θεωρούμε ότι τα πλέον απαραίτητα μέτρα που πρέπει να ληφθούν είναι:

1. Οικονομική στήριξη των ΟΤΑ της περιοχής, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις αυξημένες απαιτήσεις που πρέπει να πληροί η δημιουργία ενός εθνικού Πάρκου, αλλά και από την απώλεια εσόδων που αναμένεται από την κατάργηση ή τον περιορισμό ορισμένων δραστηριοτήτων (υλοτομία, βόσκηση κλπ.). Είναι αδύνατο να προβλεπεται η οικονομική στήριξη του Πάρκου από τον τακτικό προϋπολογισμό των ΟΤΑ, όταν το πάρκο χαρακτηρίζεται ΕΘΝΙΚΟ.

2. Να ισχύει το κριτήριο της εντοπιότητας για την πλήρωση όλων των προβλεπόμενων θέσεων.

3. Αντισταθμιστικά οφέλη στις παραγωγικές τάξεις που πλήττονται από την δημιουργία του Πάρκου.

4. Προτεραιότητα των ντόπιων στην ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων.

5. Άτοκα ή χαμηλότοκα δάνεια για την διατήρηση των παραδοσια-

κών σπιτιών.

6. Ενεργή συμμετοχή των ντόπιων στην σύνταξη του κανονισμού λειτουργίας του Πάρκου.

7. Δημιουργία μιας αξιοκρατικής Διαχειριστικής Αρχής που θα αποτελεί εγγύηση για ισορροπία ανάπτυξης, που θα εσέβεται την τοπική ιδιαιτερότητα και θα εξασφαλίζει την βιωσιμότητα του Πάρκου παρακολουθώντας και ελέγχοντας διαρκώς μια σειρά δεικτών, όπως την ένταση της χρήσης, τα κρίσιμα οικοσυστήματα, την πίεση του χώρου, την φέρουσα ικανότητα της περιοχής και άλλα.

• **Υπαρξη ενός συνολικού αναπτυξιακού σχεδίου για την περιοχή**

Η δημιουργία του Πάρκου θα παροτρύνει χωρίς αντίκρισμα, αν δεν εκπονηθεί και μάλιστα το γρηγορότερο δυνατό ένα σχέδιο ανάπτυξης για όλη την περιοχή, όπου όλοι οι εμπλεκόμενοι οφείλουν όχι μόνο να ακολουθήσουν αλλά και να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την υλοποίησή του. Το προτεινόμενο αναπτυξιακό σχέδιο πρέπει να διακρίνεται από τα παρακάτω χαρακτηριστικά.

1. Να είναι ήπια. Να αποφευχθούν οι βίαιες επεμβάσεις που σχε-

τίζονται τόσο με έργα βασικών υποδομών, όσο και κλαδικών. Γενικά η ανάπτυξη πρέπει να ακολουθήσει την ίδια φιλοσοφική προσέγγιση δημιουργίας του Πάρκου, να έχει την ελάχιστη δυνατή επίδραση στο περιβάλλον και να αποκλείει ή να δυσκολεύει την μαζική πρόσβαση σε κρίσιμα οικοσυστήματα και περιοχές.

2. Να είναι ολοκληρωμένη. Να περιλαμβάνει δραστηριότητες όχι μόνο στον τομέα των υπηρεσιών, αλλά και στον πρωτογενή και δευτερογενή.

3. Να είναι ισορροπία. Να αναφέρεται και να στηρίζει όλη την περιοχή.

4. Να βασίζεται στους ντόπιους και τα οφέλη να παραμένουν στον τόπο.

Πιστεύουμε ότι χωρίς τις παραπάνω προϋποθέσεις, η δημιουργία του Πάρκου θα αποδειχθεί ο ασφαλέστερος τρόπος για την καταστροφή του. Ο Σύνδεσμος Ζαγορίσιων θα αγωνιστεί με όλες του τις δυνάμεις για να διατηρηθούν οι προϋποθέσεις αυτές ώστε να διατηρηθεί η λεπτή ισορροπία μεταξύ της μετέπειτα ωφέλειας και των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Τα ανωτέρω αποτελούν κατά πλειοψηφία σκέψεις των μελών Δ.Σ. και όχι κατά ανάγκη των μελών του Συνδέσμου.

Κυνηγοί σώζουν το περιβάλλον!

Επιδότησή τους από το ΥΠΕΧΩΔΕ για την προστασία της πανίδας προκαλεί έντονες αντιδράσεις

Είναι οι κυνηγετικοί σύλλογοι περιβαλλοντικές οργανώσεις; Το ερώτημα αυτό τέθηκε μετά την απόφαση του ΥΠΕΧΩΔΕ να επιχορηγήσει την Στ' Κυνηγετική Ομοσπονδία Μακεδονίας - Θράκης για την εκτέλεση δύο προγραμμάτων

του ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΑΦΡΟΥ

περιβαλλοντικής προστασίας, απόφαση που προκάλεσε έντονες διαμαρτυρίες, κυρίως από οικολογικές οργανώσεις. Πρόκειται για τα προγράμματα «Διάσωση του Κολχικού Φασιανού στο δάσος του Δέλτα του Νέστου και Δημιουργία Δομής για την επανεισαγωγή του σε περιοχές της Βόρειας Ελλάδας» και «Συντονισμένες διακριτικές δράσεις προστασίας και φύλαξης της άγριας πανίδας στη Ροδόπη» και «Χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΤΕΡΠΣ (Ειδικό Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολυεθνικών Σχεδίων), με 25.000 και 30.000 ευρώ αντίστοιχα. Είναι η πρώτη φορά που κυνηγετικοί σύλλογοι αναγνωρίζονται επίσημα ως φορείς περιβαλλοντικής προστασίας και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις από το ΥΠΕΧΩΔΕ. Η απόφαση αυτή συνάπτει την έντονη αντίδραση του Πανελληνίου Δικτύου Οικολογικών Οργανώσεων, με 55 οργανώσεις μέλη σε όλη την Ελλάδα. «Το ΥΠΕΧΩΔΕ βάζει για πρώτη φορά τους «προστάτες» της φύσης να την προστατεύσουν» υπογραμμίζει το ΠΑΔΙΟΟ. «Αν τα χρήματα δοθούν τελικά στους βιαστές της φύσης κυνηγούς ή πολιτική ηγεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ αλλά και η κυβέρνηση επιμύζονται τεράστια ευθύνη».

Αλλες 16 οικολογικές οργανώσεις έστειλαν ανακινώντας διαμαρτυρία στο υπουργείο. Ο αντίλογος έρχεται από το δασολόγο κ. Κυριάκο Σκορδά, υπεύθυνο επικοινωνίας της Στ' Ομοσπονδίας, δικαιολογεί τη χρησιμότητα των

προγραμμάτων. «Ο κολχικός φασιανός, που δεν είναι θηρευόμενο είδος, απειλείται με εξαφάνιση τόσο στην Ευρώπη, όσο και στην Ελλάδα, όπου έχουν απομείνει μόνο 400 - 500 πουλιά στο Νέστο. Το πρόγραμμα σκοπεύει στη διευκόλυνση της φυσικής τους αναπαραγωγής και στην προώθησή τους και σε άλλες περιοχές. Όσο για το άλλο πρόγραμμα, αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της λαθροθηρίας. Που είναι λοιπόν το πρόβλημα;», αναρωτιέται, συμπληρώνοντας ότι το 50% των κονδυλίων προέρχεται από τους κυνηγούς. Βέβαια, οι επικριτές της απόφασης του ΥΠΕΧΩΔΕ δεν αμφισβητούν κυρίως τη σκοπιμότητα των προγραμμάτων. Το ΠΑΔΙΟΟ καταγγέλλει την προσπάθεια να νομιμοποιηθούν οι Κυνηγετικές Ομοσπονδίες ως περιβαλλοντικές οργανώσεις, με άλλοθι τα συγκεκριμένα προγράμματα.

Είναι αλήθεια ότι οι οργανώσεις των Κυνηγών προσπαθούν επίμονα να κατοχυρώσουν αυτό το ρόλο, εμφανιζόμενοι μάλιστα ως οι πρώτοι οικολόγοι! Για παράδειγμα, στην ετήσια έκδοση της Κυνηγετι-

κής Ομοσπονδίας Μακεδονίας - Θράκης, «Πάν-θρας 2002», γράφεται ότι «οι κυνηγοί κατατούν δίκαια τον χαρακτηρισμό της πρώτης κοινωνικής ομάδας που ασχολείται συντονισμένα με την προστασία του περιβάλλοντος (...) ήδη από τα χρόνια εκείνα, που οι λέξεις οικολογία και προστασία του περιβάλλοντος δεν υπήρχαν ούτε στα λεξικά»!

Σχήμα οξύμωρο

Αλλά πραγματικά το όλο σχήμα είναι οξύμωρο... Αλήθεια, πόσο οικολόγος μπορεί να είναι κάποιος που πυροβολεί ανυπεράσπιστα πουλάκια, μικρά ή μεγαλύτερα ζώα, όχι από ανάγκη αλλά από χόμπι; Εξάλλου το έλλογο συμφέρον των κυνηγετικών συλλόγων από την προστασία του περιβάλλοντος είναι αντικειμενικά εξαιρετικά περιορισμένα και έχει να κάνει με τη δημιουργία συνθηκών για την αντοχή των πληθυσμών των θηραμάτων, με σκοπό να υπάρχουν αρκετά για να γεμίσουν τις κυνηγετικές τσάντες των εκατοντάδων χιλιάδων μελών τους. Τι σχέση έχει αυτό με μια γνήσια περιβαλλοντική συνείδηση;

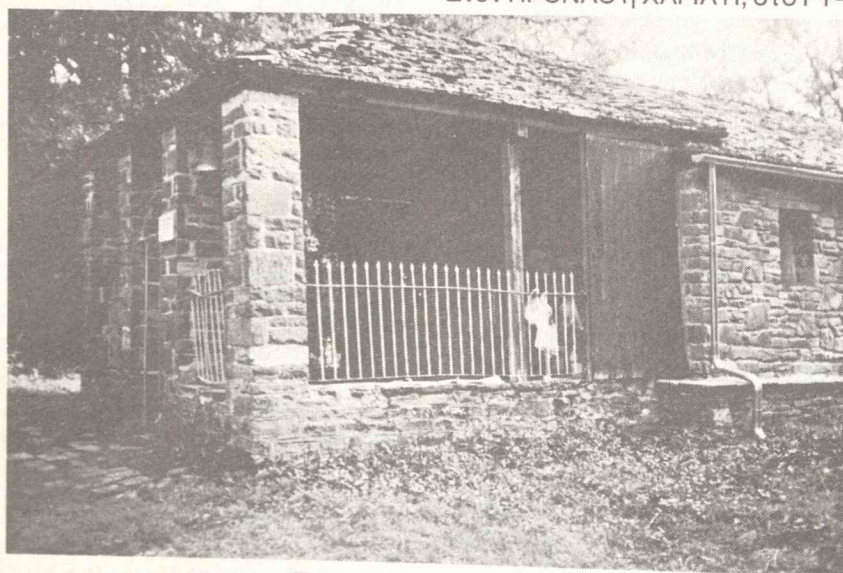
Δεν είναι τυχαίο ότι οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρείας κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ πέροι, με βάση και οδηγία της Ε.Ε., είχε κλείσει η κυνηγετική περίοδος στις 31 Ιανουαρίου, έτσι ώστε να προστατευθούν οι κυνηγετικές οργανώσεις αμφισβητούν και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας της φύσης. Για παράδειγμα, όπως μας είπε ο πρόεδρος της Ορνιθολογικής Εταιρεί

Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΣΤΟΥΣ ΚΗΠΟΥΣ

Στις 8 του Σεπτεμβρίου γιορτάστηκε με μεγαλοπρέπεια το Γενέσιον της Υπεραγίας Θεοτόκου στο ομώνυμο Μοναστήρι των Κήπων Ζαγορίου.

Προς τα ΒΑ του χωριού, σε απόσταση μισής περίπου ώρας πεζοπορία, στα Αμπέλια, είναι η Ιερά Μονή της Παναγίας, γνωστή με το όνομα ΘΕΟΤΟΚΟΣ. Όσο πλησιάζουμε προς το Μοναστήρι, δάσος από ψηλόκορμα δρυοδενδρά σκιάζουν το στενό χωματό δρόμο και δημιουργούν ένα ευχάριστο αισθητικό περιβάλλον. Ο χώρος του Μοναστηριού περιβάλλεται με τοίχο ξερολιθιάς, «καστρότοιχο» τον αποκαλεί ο μ. Λαζαρίδης, που

Το χαγιάτι ή πρόναος

διατηρείται σχετικά σε καλή κατάσταση. Μια μεγάλη αυλόπορτα προς τα Δυτικά είναι η είσοδος.

Το Μοναστήρι είναι αφιερωμένο στο Γενέθλιο της Θεοτόκου και γι' αυτό έχει καθιερωθεί να πανηγυρίζει το χωριό αυτή τη μέρα. Μέχρι τα μέσα του 19ου αιώνα (1850) μόναζαν στο Μοναστήρι καλόγριες, που συντηρούνταν από την καλλιέργεια των χωραφιών, αμπελιών, την διατήρηση ζώων, μελισσών κλπ.

Στην περιμαντρωμένη περιοχή, εκτός από τη μικρή εκκλησία, υπήρχαν δωμάτια (κελιά), αποθή-

ΝΑΙΚΩΝΙΤΗ και στο ΕΚΚΛΗΣΑΚΙ.

ΠΡΟΝΑΟΣ ή ΧΑΓΙΑΤΙ: Είναι ένα υπόστεγο με τρεις πλευρές ανοιχτές, που καλύπτονται με σιδερένια κάγκελα στηριγμένα σε πλακόστρωτα πεζούλια επιμελημένης κατασκευής. Το δάπεδο επίσης είναι πλακοστρωμένο κανονικά και όμορφα σε νεότερα χρόνια. Η είσοδος είναι από τη δυτική πλευρά. Στην ανατολική πλευρά είναι η είσοδος στο Γυναικωνίτη. Σε μια μικρή κόγχη τετράγωνη από την πόρτα του Γυναικωνίτη είναι ζωγραφισμένη η εικόνα των Γενεθλίων της Θεοτόκου. Σε

κες, στάβλοι και άλλοι βοηθητικοί χώροι. Τελικά οι ληστείες εκείνης της εποχής από κατοικία στοιχεία είχαν ως αποτέλεσμα να εγκαταλειφθεί το Μοναστήρι και να ερημωθεί. Μερικά πράγματα μεταφέρθηκαν στο χωριό. Π.χ. η μικρή καμπίνα του Αι-Νικόλα, ήταν του Μοναστηριού.

Από τα βοηθητικά κτίσματα σώζεται μονάχα μια στενόμακρη διώροφη ανοιχτή κρεβάτα 12x3 μ. με ισόγειο των ιδίων διαστάσεων. Αξιόλογο όμως κτίσμα που ευτυχώς σώθηκε είναι το εκκλησάκι του Μοναστηριού. «ΤΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ»

Ο μ. Λαζαρίδης με τις γνώσεις του, την εμπειρία και την ερευνητική του ικανότητα, προσπάθησε να εξακριβώσει το χρόνο ιδρύσεως του Μοναστηριού και άλλες λεπτομέρειες.

Οι διαστάσεις ολόκληρου του κτιρίου είναι 16μ. μήκος και 4,5μ. πλάτος. Το ύψος γύρω στα 3μ. Είναι χωρισμένο σε τρία τμήματα: Στον ΠΡΟΝΑΟ ή ΧΑΓΙΑΤΙ, στο ΓΥ-

σύγκριση με τη ζωγραφική που υπάρχει στο επάνω μέρος του πρόναου, η εικόνα των Γενεθλίων πρέπει να είναι ζωγραφισμένη σε παλιότερα χρόνια. Μάλιστα εκτιμώντας τα παραπάνω και από μια επιγραφή «ΔΑΠΑΝΗ ΚΑΛΕ-

του Κώστα Δ. Χριστοδούλου

ΝΤΟΥ ΚΑΙ ΑΔΕΛΦΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ 1910, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 7» βγαίνει το συμπέρασμα ότι η επισκευή και ίσως ο ΠΡΟΝΑΟΣ ή ΧΑΓΙΑΤΙ, να έχει κατασκευασθεί από τον ευεργέτη της Μπάγιας, Απόστολο Καλνέντζο το 1910.

Ο ΓΥΝΑΙΚΩΝΙΤΗΣ: Μια μικρή καμπυλωτή είσοδος με σκαλοπάτι 0,35μ. οδηγεί στο γυναικωνίτη. Από αυτόν το χώρο αρχίζει ουσιαστικά η εκκλησία. Οι διαστάσεις του είναι 4,5x3,5μ. Εύκολα αντιλαμβάνεται κανένας, ότι έχει κατασκευαστεί σε παλαιότερα χρόνια. Φωτίζεται από δύο μικρά παράθυρα που υπάρχουν στη νότια πλευρά. Παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς είναι ζωγραφισμένες εικόνες Αγίων και παραστάσεων από την Αγία Γραφή με αξιόλογη ζωγραφική τέχνη.

ΤΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ. Η καθαυτή εκκλησία, που έχει μήκος 6μ. και βρίσκεται επίσης σε χαμηλότερο επίπεδο κατά 0,35μ. Φωτίζεται από τρία μικρά παράθυρα στη νότια πλευρά. Το ένα απ' αυτά φωτίζει το Ιερό (Αγίο Βήμα).

Το Ιερό, αρκετά στενό (1,80μ.) χωρίζεται με τέμπλο παλιό, σκαλιστό, εξαιρετικής τέχνης. Όλοι οι τοίχοι της εκκλησίας, όλες οι γωνίες και μέσα στο ιερό είναι ζωγραφισμένοι με Αγίους και παραστάσεις Αγίας Γραφής. Το ταβάνι επίσης παλιό, της εποχής που έγιναν οι ζωγραφιές και στη μέση υπάρχει μικρός θόλος με ζωγραφισμένο τον Παντοκράτορα. Ένας

Η Κοίμηση της Θεοτόκου και η επιγραφή της αγιογράφησης.

μικρός παμπάλαιος πολυέλαιος είναι κρεμασμένος στο ταβάνι και με 5-6 λαμπαδίτσες φωτίζεται αμυδρά ο χώρος.

Όσον αφορά τη χρονολογία που χτίστηκε η εκκλησία (Γυναικωνίτης και Καθολικό) ο μακαρίτης δεν μπόρεσε να καταλήξει σε βέβαια συμπεράσματα. Ίσως το 1620. Οπωσδήποτε προτείνει να το ερευνήσει ειδικός. Στην 8η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων με πληροφόρησαν (η κ. Διευθύντρια), ότι δεν είναι κηρυγμένη η Μονή των Κήπων ως Ιστορικό Διατηρητέο Μνημείο, αλλά προστατεύεται από την Αρχαιολογική Νομοθεσία με το νέο Νόμο, που προβλέπει να προστατεύονται όλα τα μνημεία μέχρι το 1830. Επίσης με πληροφόρησαν, ότι το πολύ σπουδαίο έργο στερώσεως αποκατάστασης του Μοναστηριού έγινε από το 1999 έως 2001 με έγκριση και επίβλεψη της 8ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και Χρηματοδότηση της Ν.Α. Ιωαννίνων με το ποσό των 50 εκατομ. δρχ. Εκτελεστής ο Πολ. Μπχ. Χ. Τζούμας.

Από το εσωτερικό της εισόδου στο Καθολικό υπάρχει η παρακάτω επιγραφή: «ΙΣΤΟΡΗΘΗ Ο ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ ΟΥΤΟΣ ΚΑΙ ΘΕΙΟΣ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ 1841 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 17 ΕΠΙΤΡΟΠΕΥΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΕΝΙΜΟΤΗΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΩΝΙΝΟΥ ΜΠΕΖΕΡΓΙΑΝΝΗ ΚΑΙ ΕΘΗΜΕΡΕΥΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΙΔΕΣΙΜΩΤΑΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΠΑΝ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑ ΔΕ ΧΕΙΡΟΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΤΟΥ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΠΕΣΟΒΙΤΟΥ Η ΔΕ ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΑΙ ΟΛΑ ΤΑ ΑΛΛΑ ΕΓΙΝΑΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ 1832 ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ». Το ΙΣΤΟΡΗΘΗ όμως δεν σημαίνει «ανηγέρθει», αλλά ότι έγιναν οι αγιογραφίες.

Για τη συντήρηση του Μοναστηριού έδειξαν ενδιαφέρον οι

Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Κηπαιοί και σε παλαιότερα χρόνια ο Θεοφάνης Τζιμόπουλος, που κατά επιθυμία του θάφτηκε στον περβολό, όπου είναι ο τάφος του.

Αυτά όσο ήταν δυνατό πιο περιληπτικά για την ενημέρωση των απανταχού Κηπαιών και των φίλων Ζαγορίσιων και μη για το Μοναστήρι των Κήπων «Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ» στα Αμπέλια.

Την ημέρα της γιορτής έφθασα στις 9 το πρωί στο Μοναστήρι. Στο χαγιάτι οι δικοί με τα κεράκια ο Παντελής με το γνωστό χαμόγελο ανταπόδωσε τις ευχές μου. Εμπειρος νεωκόρος, όπως κι ο καλοσυνάτος πατέρας του, ο γέρο Τσίλλος. Στο Γυναικωνίτη άναψα τα κεράκια μου στα παμπάλαια μαρουλάκια με την άμμο και μπήκα στην Εκκλησία. Ελάχιστα την ώρα εκείνοι οι πιστοί. Ασπάστηκα την εικόνα της Υπεραγίας Θεοτόκου, του Χριστού και Προφήτη, Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου. Επασα στα σίδερα δεξιά, ποιος ξέρει από πόσα χρόνια φτιαγμένο με εργαλεία του χεριού, όμως αρκετά βολικά.

Ο παπα-Βαγγέλης ακούγοντας στο Ιερό να διαβάζει ευχές -συνήθως τις απαγγέλλει από στήθους- ενώ στο αναλόγιο μπροστά μου μια χορωδία έψαλλε συντονισμένα και μελωδικά χωρίς παραφωνίες. Ο Βασιλός, ο Δημήτρης, ο Γιώργος, η Αθηνά κι ο Ευριπίδης ήταν η ευγενική τούτη καλλιφωνή χορωδία. Στα εκκλησιαστικά απολαμβάνει κανένας πιο πολύ την ψαλμωδία. Κατανυκτική η ιεροτελεστία. Αχνό το φως των καντηλιών, των κεριών του αρχαίου πολυέλαιου και των μικρών παρθυριών. Ενωσα σαν να βρισκόμουν σε Ναϊσκο στο Άγιο Όρος κι όπως γράφω στο οδοιπορικό μου «οι αυτόν τον ευλογημένο τόπο τον Αύγουστο του 2000, αισθάνθηκα την ανάγκη να προσευχηθώ νεορά στο ημίφως του ιερού χώρου. Ήταν οι στιγμές που εμείς οι θνητοί αισθανόμαστε την ανάγκη να προσκυνήσουμε, να ζητήσουμε τη βοήθεια και τη χάρη του Χριστού και της Υπεραγίας Θεοτόκου για να αντλήσουμε δύναμη, παρηγορία κι ελπίδα.

Με το πέρασμα της ώρας το εκκλησάκι γέμισε από ντόπιους και ξένους πιστούς, που ευλαβικά απαράγγελλαν τις εικόνες και προσκυνούσαν. Πολύς ο κόσμος. Οι περισσότεροι λόγω των αδιαχώρητων στο χαγιάτι και στον περίβολο. Επακολούθησε αρτοκλασία, τσάι του Τάκη Καταρού και της Αλεξάνδρας και ο Άγιασμός στον καθιερωμένο χώρο στη μικρή κτιστή τράπεζα στο υπαίθριο. Περάσαμε όλοι με τη σειρά να κάνουμε το σταυρό μας, να ασπαστούμε το μικρό ασμένιο σταυρό και να δεχτούμε την ευλογία του Παπα-Βαγγέλη. Τι θα ήταν η ζωή μας χωρίς αυτές τις θείες ιεροτελε-

στιές και τελετές της ελληνορθόδοξης εκκλησίας μας;

Στη συνέχεια ο παπα-Βαγγέλης έκανε τη βάπτισμα της θυγατέρας του φίλου Κώστα Βασιλείου και της όμορφης και ευγενικής Ολλανδέζας συζύγου του με κάθε επισημότητα εκεί στην υπαίθρια Τράπεζα. Η χαριτωμένη νουνά, σύζυγος του Μιχάλη Βλάχου, κυρία Αθηνά, χάρισε στη νεοφώτιστη το ωραίο όνομα Νιόβη. Η Νιόβη ήταν κόρη του Βασιλιά της αρχαίας χώρας Φρυγίας, Ταντάλου. Οι ευτυχείς γονείς και η νονά δέχτηκαν τις ευχές όλων μας. Καρφισώσαμε στο πέτο μας τα όμορφα σταυρουδάκια και γευτήκαμε τα μυρωδάτα κουφέτα. Ήταν πραγματικά μια πολύ γραφική και χαρούμενη ιεροτελεστία.

Ο καιρός δεν επέτρεψε να γίνει πανηγύρι. Από την παραμονή αλλά και ανήμερα της γιορτής ήταν ακατάστατος με βροχή κατά διαστήματα.

Θα ήταν παράλειψη αν δεν σημειώναμε ότι λόγω και της επικείμενης εκλογικής περιόδου σημειώσαμε και την παρουσία μερικών υποψηφίων των Δημοτικών και Νομικών εκλογών.

Από τους γονείς της νεοφώτιστης και τους κουμπάρους προσφέρθηκαν αναψυκτικά, κρασί και νόστιμη ζεστή προβατίνα. Ο Στέφανος Γεωργίου πρόσφερε σε όλους από ένα πόδι κοτόπουλου, τόμα της οικογένειας στη γιορτή των Γενεθλίων της Θεοτόκου. Ο Θανάσης Σταμούλης ωραίο ζυμωτό ψωμί. Επίσης όπως έχει καθιερωθεί τα τελευταία χρόνια γίνεται προσφορά από τους πιστούς για συντήρηση του Μοναστηριού και διαβάζεται κι η κατάσταση από εκπρόσωπο της Εκκλησιαστικής Επιτροπής. Το σύνολο των προσφορών από τους κατοίκους των Κήπων και τους παριστάμενους έφθασε περίπου το ποσό των 1000 ευρώ.

Κάπου εκεί, αριστερά της αυλόπορτας και κοντά στον καστρότοιχο, η παπαδιά κι ο ακούραστος και πανταχού παρών Γιάννης στριφογύριζαν τον οβελία. Γουρουνάκι ελεύθερης βοσκής, προσφορά του παπα-Βαγγέλη. Θέλεις σκόπιμα, θέλεις από αμέλεια η σούβλα μπήκε αργά στη φωτιά και έτσι γευτήκανε το ψητό όσοι είχαν υπομονή να μείνουν το απόγευμα.

Αυτά, φίλοι μου, έγιναν ή μάλλον με πιο τραηγμένη λέξη, δραματίστηκαν στις 8 Σεπτεμβρίου 2002 στην Ιερά Μονή Θεοτόκου στα Αμπέλια των Κήπων. Ας είμαστε καλά και του χρόνου να χαρούμε με τη βοήθεια του Θεού και της Παναγίας μια τέτοια γιορτινή μέρα! Γένοιτο...

Κήποι, Σεπτέμβριος 2002

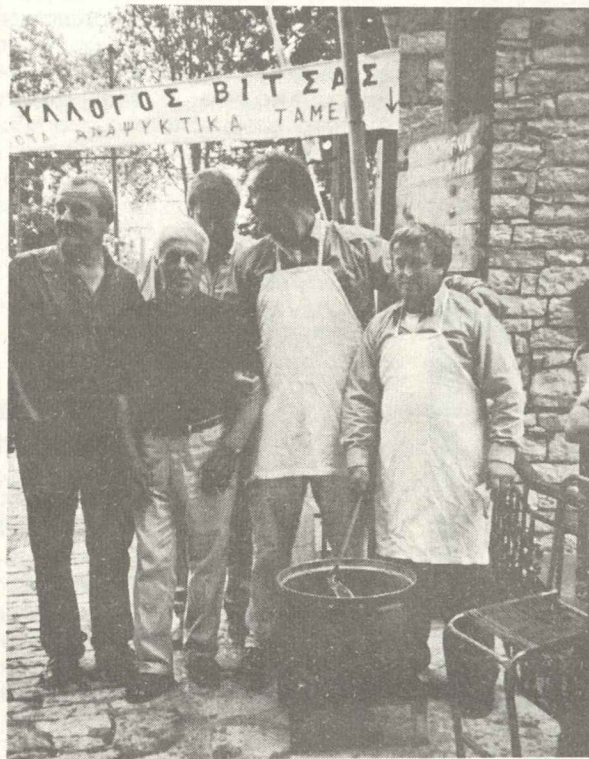
Κώστας Δ. Χριστοδούλου

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟ ΣΤΗ ΒΙΤΣΑ

«Πώς να σταματήσω να παίζω κλαρίνο, αν και τα χρόνια πέρασαν, όταν βλέπω τόση νεολαία να χορεύει και να διασκεδάζει»!!!

Με αυτά τα λόγια μας αποχαιρέτησε το απόγευμα στις 18 Αυγούστου ο Γρηγόρης Καψάλης, μετά από μια μέρα και τρεις νύχτες συνεχούς γλεντιού.

Από άποψη καιρού οι δύο πρώτες ημέρες του πανηγυριού ήταν θαυμάσιες. Την παραμονή, μετά την μεγαλοπρεπή αγρυπνία, που έγινε στην εκκλησία της Παναγίας και την παρακολούθησε πλήθος κόσμου, ξεκίνησε το γλέντι. Η πλατεία γέμισε από Βιτινούς, Ζαγορίσιους και πολλούς ξένους, οι οποίοι ανταμείφθηκαν με το γλυκό ήχο από το κλαρίνο του Γρηγόρη και το χορό των με-

Μέλη του Συλλόγου στην παρασκευή μαγειρίτσας στην πλατεία τις 18 Αυγούστου

ρακλήδων που χόρευαν παλιά τραγούδια όπως η Φράσια, η Γράβα, η Παπαδιά, το Αρβανίτικο, η Ποταμιά, το Ζαγορίσιο και άλλα.

Η εξυπηρέτηση του κόσμου ως προς το φαγητό και το ποτό ήταν άψογη από τα παιδιά του Πολιτιστικού συλλόγου, τα οποία με κέφι τέσσερις ημέρες έδωσαν τον καλύτερό τους εαυτό, για να μη μείνει κανείς παραπονεμένος.

Ανήμερα της Παναγίας έγινε η Θεία Λειτουργία, η περιφορά και προσκύνημα της εικόνας της Παναγίας και ο καθιερωμένος Μεγάλος Αγιασμός κάτω από τον πλάτανο. Το βράδυ της ίδιας ημέρας ο χορός ξεκίνησε από τα αγόρια από τον πλάτανο. Το βράδυ της ίδιας ημέρας ο χορός ξεκίνησε από τα αγόρια από τον πλάτανο. Το βράδυ της ίδιας ημέρας ο χορός ξεκίνησε από τα αγόρια από τον πλάτανο.

Ο καιρός όμως δεν ήταν και ο καλύτερος για τα περισσότερα πανηγύρια στο Ζαγόρι. Εξαιρέση σε αυτό δεν αποτέλεσε και η Βίτσα. Στις 16 Αυγούστου λοιπόν παρά τη δυνατή βροχή που έπεσε κατά τη διάρκεια του απογεύματος το γλέντι έγινε κανονικά. Στις 17 Αυγούστου όμως η βροχή δεν σταμάτησε καθόλου και έτσι το ραντεβού με τους οργανοπαίχτες κλείστηκε για την επόμενη το πρωί, αφού προηγουμένως ο Καψάλης έπαιξε από νέο εντευκτήριο του Συλλόγου το «Μία βασκοπούλα αγαπήσα» και το «Σ' αγαπώ γιατί είσαι ωραία» και μαζί με το Γιαννακούλη τον Κατσιώτη στο κλαρίνο, τις φωνές του φακού και του Μιχάλη Καπρινιώτη, σιγοτραγουδήσαμε όλοι μας.

Την άλλη ημέρα από τις 10 το πρωί όλοι ήταν πιστοί στο ραντεβού τους. Η πλατεία ήταν γεμάτη κόσμο, οι οργανοπαίχτες και αυτοί εκεί, ο πρώτος καιρός θαυμάσιος, οι κάθε λογής πίτες (αλευρόπιτες, τυρόπιτες, λαχανόπιτες κ.α.) και τα γλυκά που είχαν φτιάξει όλες οι Βιτινές νοικοκυρές, που μαρκές από αυτές άχνιζαν ακόμη και έβγαζαν μεθυστικά αρώματα Ζαγορίσιας κουζίνας, ήταν και αυτές εκεί και το χαλκαωμένο καζάνι με την μαγειρίτσα που άρχισε να σιγοβράζει κάτω από τον πλάτανο, προσφορά του Συλλόγου σε όλους τους παρευρισκόμενους και με την φροντίδα του μάγειρα μας Αλέκου Βαταβάλη, ήταν η συνταγή για το γλέντι που θα ακολουθούσε.

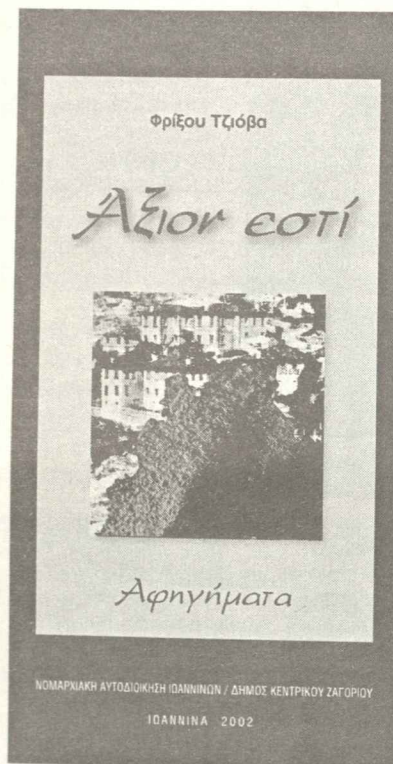
Και πράγματι μέχρι τις 7 το απόγευμα έγινε ένα από τα καλύτερα γλέντια των τελευταίων χρόνων, ο Καψάλης με την κομπανία του έπαιξε, από το φόβο της βροχής, χωρίς ηχεία και ηλεκτρικά συστήματα, γλέντι που θα μείνει αξεχάστο σε όλους μας. Ακόμη και το «Ωρα καλή Παναγιά» και το «Γύρω στα ξεχωρισμά» τα χορέψαμε στο καθιερωμένο ανέβασμα προς «τ' ανέρα» 1, μετά το τέλος του πανηγυριού, ψηφίστηκε η δυνατή βροχή που έπεσε.

Σε όλους δόσους μας βοήθησαν για να έχει αυτή την επιτυχία το πανηγύρι της Βίτσας τους ευχαριστούμε και τους ευχόμαστε του χρόνου «να είναι όλοι εκεί».

Πολιτιστικός Σύλλογος Βίτσας

1. Ανέρα - τοποθεσία ανάμεσα στον Πάνω και Κάτω Μαχαλά της Βίτσας.

Το πηγαίο συναίσθημα συνταιριάστηκε με το βαθύ λόγο και έδωσαν ένα έργο βιωματικό, απόδειξη αγάπης για τον ηπειρωτικό χώρο — ξεχωριστά για το Ζαγόρι — και τους ανθρώπους του. Ιστορίες, μικροχαρές, λύπες, περιστατικά της καθημερινότητας κουρνιασμένα όλα στα φυλλάσματα του «Άξιον εστί» ξυπνούν μέσα από τη ζωντανή αφήγηση των πρώτων σελίδων. Μια γοητευτική οδοιπορία στο χτες της Δοβράς με βασικό σημείο αναφοράς το «Βασιλιά-πλατάνι» το μεσοχώρι της. Το λαγαρό λογοτεχνικό ύφος του όλου κειμένου δε νόθευσε την πολύπλευρη διάσταση της σκέψης του συγγραφέα που ξέρει και παρεμβάλλει γνώσεις

από κάθε χώρο του επιστητού. Έτσι κοντά στην αφήγηση αποκαλύπτεται η οπουδήποτε πάνω σε θέματα λαογραφικού περιεχομένου, η ιστορία του τόπου, η ανθρωπογεωγραφική αίσθηση του χώρου μέσα από τη δυνατότητα ανάγνωσης του τοπίου και της ανθρώπινης δραστηριότητας σ' αυτό, η ευχέρεια στην ηθογραφία της καθημερινής ζωής, η αντίχρευση τελικά όλων εκείνων των στοιχείων που συνθέτουν την ταυτότητα του πολιτισμού.

Στέκομαι ενδεικτικά στις σελίδες:

9, 10 και στην περιγραφή της γυναίκας που ξεκολλάει αρκάδες από το γεφύρι για να διώξει το κακό πνεύμα που το κατοικεί και δεν αφήνει τα παιδιά της να ζήσουν. «Αυτά πίστευαν τότε», γράφει, υποδηλώνοντας τη δεισιδαιμόνα αντίληψη της εποχής που ήθελε να εξιλεώνει το δαίμονα του ποταμού για να προσφέρει την ευγονία.

Στη 12: η ενθύμηση του ηγούμενου Άνθιμου, που σκέφτομαι αυτή και τόσες άλλες καταγραμ-

Το «Άξιον εστί» του Φρίξου Τζιόβα

μένες «με φτερό αετού στα οπισθόφυλλα των Μηνιαίων» θα μπορούσαν να δώσουν τόσες σημαντικές πληροφορίες και ιστορικές μαρτυρίες.

Της Μαρίας Τσούπη - Ρέμου

Στη 13 διαφαίνεται πως μια παραδοσιακή κοινωνία όπως αυτή της Δοβράς, ήξερε πως για να επιβιώσει θα πρέπει να λειτουργεί συλλογικά κι έτσι άφησε άχτιστο τόσο τόπο στο μεσοχώρι να «ξεθυμάνει» το νερό όταν φουσκώνει στα σπλάχνα του λόφου που βρίσκεται κοντά του. το μόνο που ριζώσε εκεί ήταν το φερμένο από την όχθη του Βοϊδομάτη δεντράκι.

«Δεντρί, που όπως πίστευαν οι παλιοί μόνο αγαθά πνεύματα

Ιστορίες, μικροχαρές, λύπες, περιστατικά της καθημερινότητας κουρνιασμένα όλα στα φυλλάσματα του «Άξιον εστί» ξυπνούν μέσα από τη ζωντανή αφήγηση των πρώτων σελίδων

το κατοικούν. Κανένας χωρικός δε σε πείραξε ποτέ όπως και τα ιερά δέντρα που ζώνουν παρεκκλήσια» (σελ. 19) συνεχίζει παρακάτω πιστοποιώντας την τακτική και την νοοτροπία της κοινωνίας αυτής να διασφαλίζει — έστω και με προλήψεις — τη συλλογική χρήση κάποιων τόπων και στοιχείων που ήταν απαραίτητα για τη ζωή της κοινότητας.

Το τεράστιο πουλί το ζωγραφισμένο σε τενεκέ (σελ. 20) ανάγει τη σκέψη μας σε συνειρμούς

για ανάλογη ποιότητα στο ήθος των εμπνευστών του.

Ο λαδάς, ο ουκάς, ο γανωτής, ο χαλβατζής, η γυναίκα από τη Βίτσα, ο κουτσός από το Τσερβάρι, οι τουρκόγυφτοι... αποτελούν βιώματα του συγγραφέα αλλά και κατάθεση ψυχής.

Έτσι καθώς περιγράφονται γλαφυρά τα σχετικά μ' αυτούς περιστατικά.

Η ξενιτιά άφησε τη σφραγίδα της στις καρδιές των Ζαγορίσιων και κάτω από το πλατάνι ο ήχος του κλαρίνου «τις έστυβε να βγάλουν όση χολή και όξος είχαν» (σελ. 28) και ενώ ο Σχολάρχης — Δαρείος ξεδιπλώνει πτυχές από την ιστορία της αυταρχικής εκπαίδευσης στον τόπο ο συγγραφέας χαράζει τις μαγικές του πεντάλφες, μνημοσύνη για όλα αυτά και άλλα πολλά που ο άνεμος του χρόνου και της λήθης τα

Κοντά σ' αυτά κι ο αγώνας τους με τα στοιχεία της φύσης προσδιόρισε το χαρακτήρα τους όπως αυτός παρουσιάζεται στις επόμενες σελίδες (σελ. 55-57).

Φτάνοντας στη «Λαψίστα» (σελ. 63) δε μπορεί να μην κάνεις τη σύγκριση με το «Ζαγόρι». Εδώ το «στοιχείο του βάλτου» να σε κυριεύει κι εκεί «η αιώρα που την κρατούν οι ουρανοί» να σε ταξιδεύει και σε ξεκοβεϊ μακριά από το άστρο μας. Και στη σελ. 66 ύμνος στη μάνα που αυτή «θ' αλλάξει τη μοίρα του τόπου».

Όσο για την Πρέβεζα «χρυσόδιό του κορμιού και της όρασης» (σελ. 71) και γλυκιά νοσταλγία των εφηβικών χρόνων του συγγραφέα. Προπολεμικά το πλυσίσι επίγειο της Ηπείρου, ενώ στα νεότερα χρόνια «νέκρωσε το μπουράγιο... ριγεί το νερόνι κορμί του λιμανιού».

Η παρακμή σημάδεψε την πόλη όπως και η παρουσία του αλκοφορικού του ποιητή της.

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

Στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού μας ο δαίμων του τυπογραφείου και πάλι έκανε το θαύμα του.

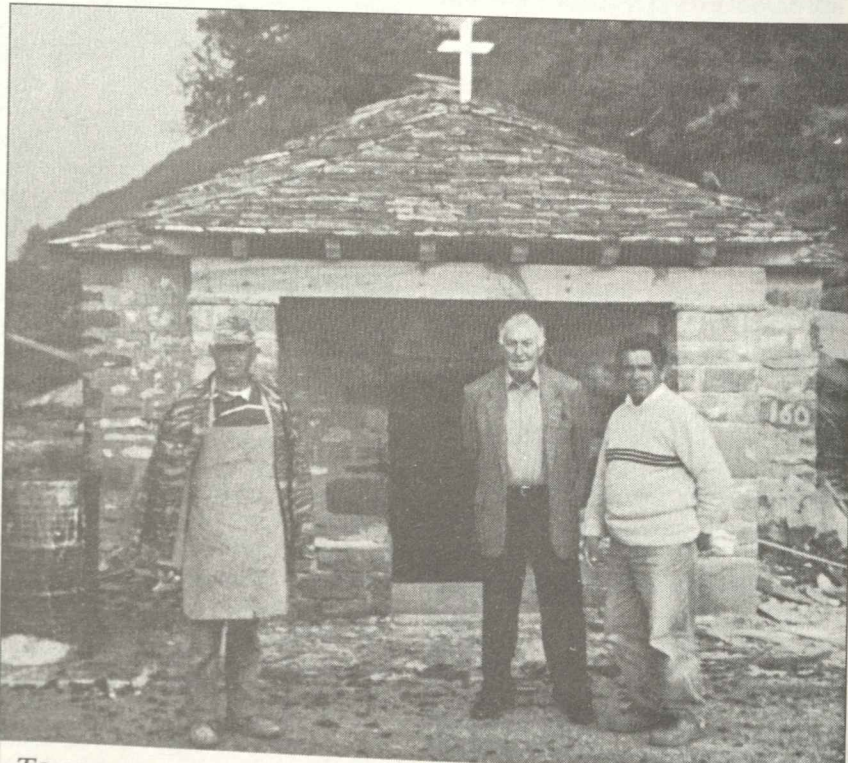
1. Μετέτρεψε το όνομα του αείμνηστου Γιώργου Πελένη σε Γεωργία.

2. Στο σχόλιο του συνεργάτη μας Σ. Θεοδώρου, εκτός που παρέλειψε το όνομά του έβαλε και τις εφορευτικές επιτροπές σε μαχαλάδες!!! Αντί του οποίου μπλεδάδες και

3. Στους επιτυχόντες στα Α.Ε.Ι. από το Μονοδένδρι το όνομα Αννίκα Ιασωνίδη μετέτρεψε σε Ιωαννίδη.

Ζητούμε συγγνώμη και την κατανόηση των αναγνωστών μας

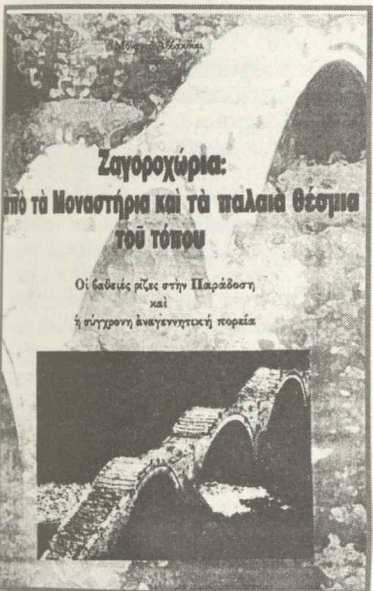
Η Συντ/κή Επιτροπή

Το ανακαινισμένο εξοικλήσι του Αγίου Αθανασίου Ασπραγέλων και ο για πολλά χρόνια δραστήριος εκκλησιαστικός επίσκοπος Τάκης Κομπάρος.

Μοναχού Αββακούμ (κατά κόσμο Σ.Γ.Ζ.), Ζαγοροχώρια: από τα μοναστήρια και τα παλαιά θέσμια του τόπου 1999, Θεσσαλονίκη, εκδ. Γιαχούδη - Γιαπούλη.

Τον Αύγουστο του 1999 εκδόθηκε στη Θεσσαλονίκη, το παραπάνω βιβλίο του Αγιορείτη Μοναχού Αββακούμ. Είναι αφιερωμένο στην Ιερά μνήμη του Μακαριστού Ιεράρχη Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος Κηρύκου Σερραφείμ. Είναι ένα ενδιαφέρον βιβλίο και φαίνεται ότι ο συγγραφέας του έχει άριστη γνώση της Ιστορίας του Ζαγορίου.

Το βιβλίο χωρίζεται σε δύο κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στο Ζαγόρι και τα παλαιά θέσμια του τόπου, όπου παραθέτει α) μια σύντομη ιστορικογεωπολιτική θεώρηση για τα Ζαγοροχώρια, β) Τα προνόμια του Ζαγορίου κατά την Τουρκοκρατία, γ) τους Ζαγορίσιους «διδασκάλους του Γένους», και άλλες μεγάλες φυσιογνωμίες του Ζαγορίου, δ) για τις διαδικασίες ανακρίσεως του Ζαγορίου σε ανεξάρτητη Ηγεμονία, ε) τα προνόμια του Ζαγορίου και η αυτοδιοίκησή του, στ) το γραπτό εθιμικό δίκαιο του Ζαγορίου και παράθεση τεσσάρων εγγράφων (των Σκουρουτιών το 1828, περί διατίμησης της προίκας 1832 και 1842 και περί εκλογής Βεκύλη 1843 συνοδευμένα από γλωσσάρι, και ολοκληρώνει το πρώτο κεφάλαιο με την έντονη παρουσία της θρησκευτικής και ορθόδοξης εκκλησιαστικής συνειδησης στο «Κοινό των Ζαγορίσιων» και τα βιογραφικά των Νεόφυτου Δούκα, Μάνθου και Γεωργίου Ριζάρη, Μάνθου Οικονόμου, Αλέξη Νούτσου, Αλέξη Παπά-Ζαχού, Κων/νου Ράδου, Χριστόδουλου Κλωνάρη, Γεωργίου Τισσαμένου και Γεωργίου Γενναδίου.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται στα 20 μοναστήρια του Ζαγορίου και παραθέτει μια σύντομη αναφορά για το κάθε ένα από αυτά.

Στο επίμετρο αναφέρεται σε ενθυμίες από, κατά παράδοση, πατρίνη των Ζαγορίσιων στο Μοναστήρι του Ρογκοβού και στην Ιερά

Μονή Βελλάς, το Ιεροδιδασκαλείο και τη ψαλτική εκπροσώπηση στο πανηγύρι της Ευαγγελιστρίας στα Άνω Πεδινά.

Η συγγραφή του βιβλίου βασίστηκε στη συνήθη βιβλιογραφία για τα Ζαγοροχώρια (Λαζαρίδη, Λαμπρίδη, Σάρρο, Αραβαντινό κλπ.. Η συγγραφική δραστηριότητα του μοναχού Αββακούμ έχει ξεκινήσει από το 1997 και έχει συγγράψει άλλα 7 βιβλία με θεματολογία κοινωνιολογική και θεολογική.

Στο εξώφυλλο του βιβλίου υπάρχει η φωτογραφία από το τρίτο γεφύρι το επονομαζόμενο «Καλογερίκο» ή «Γεφύρι του Πλακίδα» όρια των χωριών Κήποι και Κουκούλι.

Χρηστογούλα Στέφανου:

Βραδέτο «Το μπαλκόνι του Ζαγορίου» αναδρομές και διαδρομές, 2001, Ιωάννινα εκδ. Μπούρης-Στράτος Ο.Ε.

Για το βιβλίο αυτό αξίζουν θερμά συγχαρητήρια στο συγγραφέα του που παρότι δεν είναι Ζαγορίσιος, από το γράψιμό του προκύπτει η μεγάλη λατρεία και αγάπη για το Ζαγόρι που μας κάνει να τον αισθανόμαστε σαν βέρο Ζαγορίσιο.

Ξεκινάει το βιβλίο μ' ένα συγκινητικό ποίημα για το Βραδέτο. Στον πρόλογο του μας εξηγεί πώς μέσα από το γάμο του με τη Βραδετινή γυναίκα του Αρτέμης έγινε κι αυτός «Βραδετινός» και αποφάσισε να κα-

λύψει ένα κενό γιατί μέχρι τώρα δεν υπήρχε στη Ζαγορία βιβλιογραφία κάποιο βιβλίο για το Βραδέτο. Διαβάζοντας το βιβλίο διαπιστώνουμε ότι είναι γνώστης τόσο της Ιστορίας του Βραδέτου όσο και γενικότερα του Ζαγορίου.

Στην εισαγωγή αναφέρεται στην Ιστορία του Ζαγορίου από το 1930 έως το 1943.

Στο κύριο μέρος του βιβλίου για το Βραδέτο αναφέρεται στη δημιουργία του το 1616, την ονομασία,

την ιστορία, τους επιφανείς Βραδετινούς, την πανίδα και τη χλωρίδα, με σχετικές αναφορές στο Ι. Λαμπρίδη και Leake. Στη συνέχεια προτείνει ένα πρωτότυπο τρόπο γνωριμίας με το Βραδέτο μέσα από τέσ-

Γεωργίου Α. Μέρτζιου

σερις διαδρομές: α) από τα Ιωάννινα στο Βραδέτο, β) από το Βραδέτο στη Μπελόνη, γ) από το Βραδέτο στην Δρακόλιμνη, δ) από το Βραδέτο στο Βραδέτο, μέσω της χαράδρας του Βίκου και της σκάλας της, συνδυάζοντας τις με ανάλογη παράθεση έγχρωμων φωτογραφιών του (21 φωτογραφίες με μνημεία και ομορφιές του Βραδέτου). Οι τέσσερις αυτές διαδρομές δίνουν στον αναγνώστη ποικίλες πληροφορίες τόσο ιστορικές, γεωγραφικές όσο και για τη χλωρίδα και την πανίδα της περιοχής.

Τελειώνοντας αναφέρεται στους επιφανείς άνδρες του Βραδέτου, σε μαρτυρίες μέσα από τα βιβλία της εκκλησίας του Βραδέτου για περιστατικά που συνέβησαν στο χωριό από το 1888 έως το 1965 καθώς και για τους ξενιτεμένους Βραδετινούς.

Το βιβλίο κλείνει με δύο ενδιαφέρουσες ξενόγλωσσες περιλήψεις για το θέμα του στα Αγγλικά και Γερμανικά και το βιογραφικό σημείωμά του το οποίο κλείνει συγκινητικά με τη φράση «Ηρθα στο Ζαγόρι, μια φορά και ριζώσα για πάντα».

Εξάρχου Θωμάς: Οι Ηπειρώτες στην Ξάνθη, 2002, Ξάνθη, εκδ. Αδελφότητα Ηπειρωτών Νομού Ξάνθης

Ο Θωμάς Εξάρχου γεννημένος το 1921 στο χωριό Ποντικάτες των Ιωαννίνων έρχεται στην Ξάνθη το 1927 και μέχρι σήμερα είναι μόνιμος κάτοικός της. Το βιβλίο ξεκινάει με τρεις προλόγους: Ο πρώτος της Αδελφότητας Ηπειρωτών Ξάνθης, ο δεύτερος της «Φοροτεχνικής και θρακικής προσέγγισης» και ο τρίτος του συγγραφέα ο οποίος σημειώνει ότι προσπάθησε με το βιβλίο αυτό να αποδείξει ότι η Ξάνθη ήταν τόπος ξενιτεμού των Ηπειρωτών και ιδιαίτερα των Ζαγορίσιων (κυρίως από τα χωριά Ασπραγγέλοι και Λαίστα). Στην εργασία του αναφέρεται, κατά αλφαριθμητική σειρά σε Ηπειρώτες ξενιτεμένους που εγκαταστάθηκαν στη Ξάνθη μέχρι το 1950.

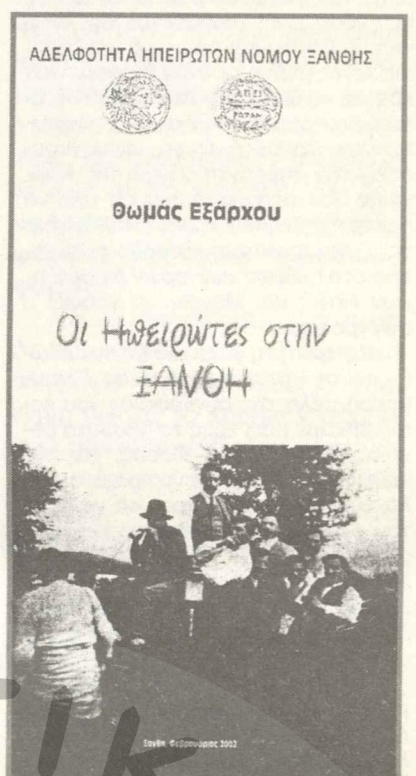
Η παραπάνω μονογραφία βασίστηκε σε παλαιά περιοδικά, εφημερίδες και αρχαιολογικά υλικά από το Υποθηκοφυλακείο Ξάνθης και από τα προσωπικά αρχεία των Χαρίκλειας Μαργαριτοπούλου, Ουρανίας Παπαναστασίου, Ουρανίας Τσαντή, Ηλίας Σαμαρά, Αναστασίας Αλεξιάδου και του συγγραφέα.

Στο εξώφυλλο υπάρχει φωτογραφία όπου απεικονίζονται στις αρχές του αιώνα μέλη και φίλοι της οικογένειας Πολύβιου Μιχαλόγλου σε εκδρομή με το ιππλάτο αμάξι (παϊτόν). Ο συγγραφέας εκτός από το βιβλίο αυτό έχει εκδώσει άλλα έντεκα βιβλία με ιστορικά θέματα της Ξάνθης.

Το παρόν βιβλίο έχει επιστημονικό ενδιαφέρον και διακρίνεται για την ευαισθησία του. Αξίζουν θερμά συγχαρητήρια στον ακαταπόνητο κ. Θωμά Εξάρχου.

φωτογραφίες) όσο και έγγραφα από την Οθωμανική περίοδο, σχεδιαγράμματα από καπναποθήκες και οικοδομικά τετράγωνα και βιβλία από το σωματείο καπνεργατών. Στο παράρτημα αναφέρεται στην Ηπειρωτική 9η Μεραρχία και την απελευθέρωση της Ξάνθης στις 4-10-1919 από τους Βουλγάρους που την κατείχαν από τις 8-11-1912.

Τελειώνοντας αναφέρεται στο Διοικητικό συμβούλιο της Αδελφότητας Ηπειρωτών Ξάνθης μετά τις αρχαιρεσίες στις 21-1-2001, καθώς και στην κατάσταση

ση καταγωγής των Μελών του Συλλόγου.

Για εμάς τους Ζαγορίσιους και ιδιαίτερα όσους κατάνοι από τα χωριά Ασπραγγέλοι, Λαίστα αποτελεί ένα σημαντικό βιβλίο για το Ζαγόρι και την Ξάνθη. Πολλοί από τους Ζαγορίσιους χρηματίσαν Δήμαρχοι, Βουλευτές, καπνεργοί, ξενόδοχοι κλπ.

Η παραπάνω μονογραφία βασίστηκε σε παλαιά περιοδικά, εφημερίδες και αρχαιολογικά υλικά από το Υποθηκοφυλακείο Ξάνθης και από τα προσωπικά αρχεία των Χαρίκλειας Μαργαριτοπούλου, Ουρανίας Παπαναστασίου, Ουρανίας Τσαντή, Ηλίας Σαμαρά, Αναστασίας Αλεξιάδου και του συγγραφέα.

Στο εξώφυλλο υπάρχει φωτογραφία όπου απεικονίζονται στις αρχές του αιώνα μέλη και φίλοι της οικογένειας Πολύβιου Μιχαλόγλου σε εκδρομή με το ιππλάτο αμάξι (παϊτόν). Ο συγγραφέας εκτός από το βιβλίο αυτό έχει εκδώσει άλλα έντεκα βιβλία με ιστορικά θέματα της Ξάνθης.

Το παρόν βιβλίο έχει επιστημονικό ενδιαφέρον και διακρίνεται για την ευαισθησία του. Αξίζουν θερμά συγχαρητήρια στον ακαταπόνητο κ. Θωμά Εξάρχου.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Στην ιερή Κιβωτό της Ορθοδοξίας, στην Αθωνική Πολιτεία του Αγίου Όρους, στο Περιβόλι της Παναγίας—όπως εύστοχα αποκαλείται—στα επιβλητικά μοναστήρια, τις σκήτες, τα κελιά, τους ναούς και τα αρχονταρικά, μας μεταφέρει ο Κώστας Χριστοδούλου με το βιβλίο του «Αγίου Όρους επίσκεψη».

Είναι ένα πενήντημερο οδοιπορικό του συγγραφέα με δυο ακόμα εκλεκτούς του φίλους, που επισκέφθηκαν αρκετά συγκροτήματα μοναστηρίων του Αγίου Όρους το 2000 και έζησαν σπάνιες στιγμές με-γαλείου.

Γιατί «όποιος επισκεφθεί και γνωρίσει τον ξεχωριστό αυτό τόπο της πατρίδας μας, αισθάνεται την ανάγκη να βρεθεί και πάλι εκεί, να ζήσει για λίγες μέρες σε έναν διαφορετικό κόσμο, να θαυμάσει τα δημιουργήματα των μοναχών, των αγωνιστών αυτών της Ορθοδοξίας, να «αφουγκραστεί» την απέραντη ησυχία της Αθωνικής Πολιτείας και πάνω απ' όλα να προσευχηθεί, να κάνει απολογισμό της ζωής του και να εξομολογηθεί νοερά στο ημίφως των Ιερών Αγιορειτικών Ναών και Μονών...», γράφει ο συγγραφέας.

Και αυτή τη δυνατότητα την έδωσε και σε μας ο συγγραφέας. Γίναμε νοερά μέλη της συντροφιάς του και ανεβήκαμε μαζί τους τα δύσβατα μονοπάτια του Αγίου Όρους, γινάμνα καθώς είναι στο άφθονο πράσινο, αλλά και κατεβήκαμε προς τα γαλάζια του Αιγαίου, για ν' γίνουμε για λίγη ώρα, μαζί με τον Κώστα Χριστοδούλου και την παρέα του, κοινωνοί του μοναχισμού και της ανεκτίμητης πολιτιστικής και θρησκευτικής κληρονομιάς μας.

Το Άγιο Όρος, το πιο σημαντικό κέντρο μοναστικής διαβίωσης της Ανατολικής Εκκλησίας είναι παράλληλα κιβωτός πολιτιστικών θησαυρών του Βυζαντινού και μεταβυζαντινού Ελληνισμού. Ένα πλούσιο κειμηλιακό απόθεμα διαφυλάσσεται με θρησκευτική ευλάβεια στα κελιά, τις βιβλιοθήκες και τους ναούς του Αγίου Όρους.

Έργα μνημειακής ζωγραφικής, φορητές εικόνες (ανάμεσα στις οποί-

ΚΩΣΤΑΣ Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ:

ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΕΠΙΣΚΕΨΗ
Ένα πενήντημερο οδοιπορικό – Ιωάννινα 2001

ες ξεχωρίζουν οι θαυματουργές εικόνες, Παναγία Πορταίτισσα της Μονής Ιβήρων, Παναγία Βηματάρισσα της Μονής Βατοπαιδίου, Αέλιον Εστί του ναού Πρωτάτου, με επίχρυση ή ασή-μνια επένδυση από πολύτιμους λί-θους) εικονογραφημένα χειρόγραφα, έργα μικροτεχνίας, χρυσοκεντη-τικής, γλυπτικής και φιλογλυπτικής, παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και φανερώνουν την πολιτιστική κλη-ρονομιά του Ορθόδοξου πνεύματος.

Έτσι στο Άγιο Όρος με τον ερμη-τικό, τον κοινοτικό και τον κοινοβιακό μοναχισμό, ακόμη και σήμερα, διατη-ρούνται συνοπτικά όλες οι βασικές μορφές που παρουσίασε ο χριστιανι-κός μοναχισμός κατά τη μακραίωνη

ντρική Ζαγόρι, το χωριό Κήποι και ακολουθώντας το δρόμο για το Μέ-τσοβο, κατεβαίνει στο Μουργάνι για να διασχίσει στη συνέχεια το Θεσσα-λικό κάμπο. Η Καλαμπάκα με τους επιβλητικούς βράχους των Μετεώ-

Γράφει
ο Νικηφόρος Κατσένος,
φιλόλογος

ρων—όπου και τα ονομαστά βυζαντι-νά μοναστήρια—η Λάρισα, τα Τέμπη, τα παραθαλάσσια χωριά του Θερμαϊ-κού και τέλος η Λεπτοκαρυά αποτε-λούν την πρώτη μέρα του οδοιπορι-κού του.

Την επόμενη μέρα φτάνει στη Θεσσαλονίκη και με τη συντροφιά του (2 καλούς φίλους), συνεχίζει προς Ουρανούπολη, ένα παραθαλά-σιο χωριό, που είναι το επίγειο της Χαλκιδικής και της Θεσσαλονίκης προς το Άγιο Όρος. Σε λίγο φτάνουν στις Καρυές και από εκεί μ' ένα μικρό καραβάκι αποβιβάζονται στον αρα-νά της Σκήτης της Μεγάλης Αγίας Άννης. Αρχίζει η ανάβαση στο Άγιο Όρος. Πρώτα το ησυχαστήριο των Δανηλαίων, καθώς περνούν μέσα από ένα ανηφορικό μονοπάτι, ανάμε-σα από μια οργιώδη βλάστηση για να φτάσουν στο κελί του Αγίου Βασιλεί-ου και ύστερα στο κελί ενός λογιότα-του Ιερομόναχου, του γέροντα Μαξι-μου στην Κερασιά, που είναι πέρασμα για την Ι.Μ. Μεγίστης Λαύρας.

Την άλλη μέρα η συντροφιά ανέ-βηκε στην κορυφή του Άθω, μια δια-δρομή κοπιαστική με απρόοπτα και δυσκολίες, μέσα από στενά μονοπά-τια και πολλές φορές επικύνδινα. Στη μικρή εκκλησία της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος—ανοικοδομήθηκε το 1893 από τον Πατριάρχη Ιωακείμ τον Γ', και η χωρητικότητά της είναι 40 άτομα—προσκύνησε τις αγίες εικό-νες και στην κορυφή του Άθω τον σι-δερένιο Σταυρό, που η πίστη των Αγιορειτών ύψωσε εδώ από το 1887. Από το υψόμετρο των 2.033μ. η θέα καταπληκτική, με ολόκληρη την χερ-σόνησο να απλώνεται στα πόδια και την απεραντοσύνη της θάλασσας με το γαλάζιο χρώμα και το ατελείωτο πράσινο, χάρισε στους επισκέπτες, σπάνια φυσική ομορφιά και θεϊκό με-

γαλείο.

Το οδοιπορικό συνεχίστηκε τις άλλες μέρες με επισκέψεις σε κελιά—Καυσοκάλυβα—Ασκητάρια Αγίου Νεΐλου—Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύ-ρας κ.ά. όπου έζησαν από κοντά κα-τανυκτικές στιγμές προσευχής και περισυλλογής. Διασχίζοντας ληθ-στρώτα μονοπάτια, κατασκευασμένα σε πελεκημένες πέτρες και ογκολίθια θαυμάζουμε μαζί με τον Κώστα Χρι-στοδούλου την τεχνική τελειότητα. Στα Καυσοκάλυβα οι μοναχοί ασχο-λούνται με την αγιογραφία και τα ερ-γαστήρια τους είναι από τα πιο γνω-στά στο Άγιο Όρος. Περιπατώντας το κακοτράχαλο μονοπάτι μέσα από πυ-κνό δάσος πλατύφυλλων δέντρων η ακολουθία έφτασε στο κελί του Αγί-ου Νεΐλου όπου τους υποδέχτηκε ο Καλόγηρος Π. Εφραίμ.

Τελευταίος σταθμός η Ι.Μ. Μεγί-στης Λαύρας, αφιερωμένη στον Άγιο Αθανάσιο. Κατέχει την πρώτη θέση στην ιεραρχία των Μονών του Αγίου Όρους και ιδρύθηκε το 963 από τον Όσιο Αθανάσιο, που ήρθε στον Άθω από το Μοναστήρι στο όρος Κίναμα της Βιθυνίας. Σύμφωνα με το Χρυσό-βουλο του Νικηφόρου, η Μ. Λαύρα ιδρύθηκε ως «Ελευθέρα» και «αυτο-δέσποτη» και εγκαίνισσε μια νέα επο-χή στην ιστορία του μοναχισμού του Αγίου Όρους, γιατί παρουσιάστηκε μια πολυάνθρωπη και κοινωνικά ορ-γανωμένη μοναστική κοινότητα.

Εδώ τελειώνει το οδοιπορικό του Κώστα Χριστοδούλου στο Άγιο Όρος. Κρατώντας από τον επιλογό του βιβλίου τη φράση, «Η θρησκεία και η Ελλη-νορθόδοξη Πίστη είναι βαθιά ριζωμέ-νες μέσα μας, στην ψυχή όλων των Ελλήνων».

Στις μέρες μας χιλιάδες επισκέ-πτες κάθε χρόνο φιλοξενούνται στις Μονές του Αγίου Όρους και έρχονται σε προσωπική επαφή με το πνεύμα και τη ζωή των μοναχών. Η αναβερ-μανση αυτή της θρησκευτικής ζωής και το μεγάλο ενδιαφέρον που παρη-τρείται στον ελληνικό αλλά και ευρ-ύτερα στον ορθόδοξο κόσμο για την ορθόδοξη πνευματική ζωή, συνδέο-νται άμεσα με την προσέγγιση του μοναχισμού και της κοινωνίας των πι-στών μέσα στον κόσμο.

Θέλω να συγχάρω δημόσια τον Κώστα Χριστοδούλου και τους φι-λούς του που με το πενήντημερο οδοι-πορικό τους στην Κιβωτό της Ορθό-δοξίας, στη Μοναστική Πολιτεία του Αγίου Όρους έδωσαν και σε μένα τη δυνατότητα να ακολουθήσω τα βήμα-τά τους και να ζήσω στιγμές πίστης και ευλάβειας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΤΟΡΟΝΤΟ (ΚΑΝΑΔΑ)
GREEK ORTHODOX METROPOLIS OF TORONTO (CANADA) - LA METROPOLE GREQUE ORTHODOXE DE TORONTO (CANADA)
86 Overlea Blvd. (1 Patrician-Batholomew Way), Toronto, Ontario M4H 1C9 Tel: (416) 429-5757
Fax: (416) 429-4555 E-Mail: greececanada@toronto.net Web Site: http://www.greececanada.net

11 Οκτωβρίου 2002

κ. Κωνσταντίνου Χριστοδούλου
Σακελλαρίου 24
4533 Ιωάννινα
Greece

Αγαπητέ μου κ. Χριστοδούλου,

Από τον αδελφό μου πήρα το ωραίο βιβλίο σας "Αγίου Όρους επίσκεψη" και σας ευχαριστώ
Τό μελέτησα, τό χάρηκα και σας συγχαίρω.

Με διακεκριμένη τιμή και θερμές ευχές

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Το ερμηνεύω

Ο ΤΟΡΟΝΤΟ ΣΩΤΗΡΙΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
«Το «ΖΑΓΟΡΙ μας»

Αγαπητοί φίλοι

Στο 293 τ. του περιοδικού σας, με έκπληξη, για πολλούς λόγους, διάβασα άρθρο του κ. Χ. Παπαϊωάννου, προφανώς υπαλ-λήλου του προγράμματος Β. Πινδου. Επειδή αναφέρεται κα-τά κόρον στο όνομά μου και επειδή τα όσα γράφει είναι ψευ-δή και επιλήψιμα για το πρόσω-πό μου, σας παρακαλώ να φιλο-ξενησετε και τη δική μου άποψη. Ευχαριστώ.

Κύριε Χ. Παπαϊωάννου, σχο-λιάζοντας την «ενημέρωση σχε-τικά με τη συγκέντρωση του Κυ-νηγетικού Συλλόγου Ζαγορίου για το Πάρκο Βόρειας Πινδου», (ας πληροφορώ ότι είμαι κι εγώ μέλος του παραπάνω Συλλό-γου), σας υπόσχομαι ότι θα είμαι σύντομος και κόσμιος, γιατί δε μου ταιριάζει το δικό σας ύφος, σεβόμαι το χώρο του αγαπητού μας περιοδικού, πέρασε η προε-κλογική περίοδος, που όπως φαίνεται κάπου στόχευες, κυ-ρίως όμως για ν' αποφύγω κι αυ-τή τη φορά την «επιπλήξη», που θα μου έκανες «αν δε σεβόσουν την ηλικία μου»! Αλήθεια έτσι αυχέταις εσύ; Επιπλήτεις ό-σους νομίζεις ότι δε συμφωνούν μαζί σου; Πάντως σ' ευχαριστώ που με λυπήθηκες!

Αφού σεβόσαι την ηλικία μου δέξου μια συμβουλή μου. Σαν συνεργάτης του Ε.Π.Β.Π. (ας ονομάζουμε έτσι το πρόγραμμα) αντί να ασχολείσαι με ασόβαρα κουτσομπολιά, έτσι βλέπω το περιεχόμενο του άρθρου σου, μελετάς να σχεδιάζεις τρό-πους ενημέρωσης των κατοίκων του Ζαγορίου, ώστε να αποβά-λουν τις φοβίες τους, που αρκε-τές εισέπραξες την ημέρα της συγκέντρωσης (υιοθετώ τον όρο σου), και να μην επαφίεσαι στις πρωτοβουλίες των κυνηγών, που για δεύτερη φορά, όπως μας πληροφορείς, δικές έσυσαν στο γήπεδό του. Δική σου λοι-πόν αμέλεια και κανείς άλλος δε σου φταίει. Κάνε μια τέτοια σύ-ναξη κι εγώ με χαρά θα προε-δρεύσω, αν μου το προτείνεις κι εσύ.

Δε θα αναφερθώ, για το λόγο που ανέφερα παραπάνω, στο περιεχόμενο του άρθρου σου. Πάντως αν το ιδεί κανένας προ-σεκτικά θα αποκομίσει τη γνώμη ότι γράφτηκε με σκοπό να μειώ-σει εμένα! Καθάρω φαίνεται αυ-τή η προσπάθεια. Αν το πετύχαι-

νες ποιο το όφελός σου; Θα ανα-φέρω τα επίμαχα σημεία.

Με θεωρείς υπεύθυνο για την επιτυχία της συζήτησης; Ήταν ένα συνέδριο, που οργανώθηκε από ένα συγκεκριμένο χώρο του Ζαγορίου, προς τιμή του, για να συζητήσει πάνω στα άρθρα του Ε.Π.Β.Π. που τα θεωρούσε ασύμφορα για τον τόπο μας ή και για αυτούς τους ίδιους. Εγώ σαν πρόεδρος έκανα το καθήκον μου άψογα αφού έτσι όλοι ομο-λόγησαν, όπως κι εσύ ο ίδιος που με συγχάρηκες.

Τώρα πότε ανακάλυψες όλα τα μειονεκτήματα που μου προ-σάπτει απορώ. Με φορτώνεις με πολλά παραπτώματα και πα-ραβάσεις του καθήκοντός μου, που ανάγονται στη σφαίρα της φαντασίωσης, έτσι που θα νόμι-ζε κανένας ότι δεν ήσουν παρόν. Μου λες και τι δε μου λες...

1. Αυτοδιορίστηκα σαν πρόε-δρος της συγκέντρωσης. Αφού ήταν έτσι γιατί δεν πήγαινες εσύ να κάνεις τον πρόεδρο; Την αλή-θεια βέβαια την ξέρεις αλλά τη διαστρέφεις.

2. Εξήρα το έργο του Κ.Σ. Ζα-γορίου, γιατί εκτός των άλλων, με τα ίδια μου τα μάτια είδα 12 βρύσες, έργο δικό του, που ομορφαίνουν το ζαγορίσιο το-πίο και ωφελούν αφάνταστα αν-θρώπους και ζώα. Το αναφέρω σαν παράδειγμα. Να είσαι σί-γουρος ότι θα το έλεγα αν μά-θαινα και κάτι δικό σου.

3. Επειδή κάνεις κάτι σχόλια πάνω στις ομιλίες διαφόρων ομι-λητών, θέλοντας ίσως να πα-ρουσιάσεις σαν ρεπορτάζ το γράφημά σου, σε πληροφορώ ότι απέτυχες, γιατί παρείσεφρη-σαν και δικές σου κρίσεις. Εγώ θεωρούσα τον κάθε ομιλητή ελεύθερο να διατυπώσει τις απόψεις του, άνευ περιορισμού χρόνου (!) και στο τέλος τους ευχαριστούσα όλους. Μηπως ήθελες να τα ιδείς διαφορετικά; Το ψεύδος εκθέτει. Έθεσα ποτέ θέμα χρόνου; Και γιατί να το έκανα αφού, όπως μας λές, οι ομιλητές ήταν «περιορισμένοι»; Ευτυχώς που βρήκες κι έναν κυ-νηγό αντικειμενικό! Κάπως πε-ρίεργο κι αυτό!

4. Μου βάζεις λόγια που δεν είπα ποτέ κι αυτό είναι κακόη-θες. Ποτέ δε μίλησα ούτε για τρένο ούτε για αεροπλάνο. Επομένως άχρηστα τα πολλά θαυμαστικά που κοσμούν την

πρόταση. Αν εννοείς το τρένο που περιμένουμε στην Ήπειρο υπάρχουν σχετικά άρθρα μου που μπορείς να πληροφορηθείς τις απόψεις μου.

Όσον αφορά το άλλο που γράφεις ότι σχολίασα την ομιλία σου δε μας λες με ποιο σχόλιο έγινε. Σε πληροφορώ ότι δε με εντυπωσίασε η ομιλία σου, γιατί έκανες γενική θεώρηση του Πάρκου και δεν αναφέρθηκες στο καθαυτό θέμα. Μπορούσα να πω πως ήσουν εκτός θέμα-τος, αλλά δεν το έκανα «σεβό-μενος της ηλικία σου»! Όσον αφορά «το νέο που ορύετο», δι-κά σου λόγια, πρώτη φορά τον έβλεπα αν και αντιπρόεδρος του Συλλόγου μας. Ήταν πράγματι αγανακτισμένος. Με τις προ-σάψεις μου όμως ηρέμησε και συνεχίστηκε η συζήτηση. Ομα-λά.

5. Παρακάτω δεν μου βάζεις λόγια δικά σου για δικά μου αλλά βλέπεις τα συναισθήματά μου! Κάνε σωστά το καθήκον σου κι εγώ πάντοτε μαζί σου, γιατί εί-μαι υπέρ της δημιουργίας του Πάρκου, αφού διορθωθούν τα άρθρα του και κατασταθεί χρή-σιμο για το Ζαγόρι μας.

Ελπίζοντας ότι το περιεχόμε-νο της επιστολής μου δε θα προ-καλέσει μένος και συνεπώς επί-πληξη.

σε χαιρετώ με εκτίμηση

Αριστόδουλος

νοι για την βελτίωση ορισμένων άρθρων που συνθέτουν το σχέ-διο του προεδρικού Δ/τος. Νόμι-σα ότι κι εσείς δεχθήκατε κάτι ανάλογο. Το 8^ο άρθρο του ψηφίσματος το κουτσούρεψες πολύ. Είναι έντιμο αυτό; Εμένα δε με αφορά αλλά πάρτο σα γε-ροντική συμβουλή. Πολύ όμως κούρασα να ζητώ συγγνώμη. Θα κλείσω με ένα κομμάτι από τις δικές σου διαπιστώσεις:

— Η διαστρέβλωση, η παρα-πληροφόρηση και παραποίηση της αλήθειας είναι προφανής και μάλιστα από ανθρώπους που κοιτάνε μόνο το δικό τους συμ-φέρον κι όχι το κοινό καλό. Απο-προσανατολίζουν την κοινή γνώμη των κατοίκων του Ζαγο-ρίου με αναλήθειες, εκμεταλ-λευόμενοι το γεγονός ότι δεν υπάρχει καμία έγκυρη πληρο-φόρηση από τους αρμόδιους φορείς.

Και να μην επαναλαμβάνομαι σε παραπέμπω στη δεύτερη πα-ράγραφο της διόρθωσής μου. Κάνε σωστά το καθήκον σου κι εγώ πάντοτε μαζί σου, γιατί εί-μαι υπέρ της δημιουργίας του Πάρκου, αφού διορθωθούν τα άρθρα του και κατασταθεί χρή-σιμο για το Ζαγόρι μας.

Ελπίζοντας ότι το περιεχόμε-νο της επιστολής μου δε θα προ-καλέσει μένος και συνεπώς επί-πληξη.

σε χαιρετώ με εκτίμηση

Αριστόδουλος

SCUOLA ITALIANA
ΙΤΑΛΙΚΑ
ΙΣΠΑΝΙΚΑ
από το 1987

ΕΠΙΤΥΧΕΙ
Ιταλική Φιλολογία
Α.Ε.Ι. ΙΤΑΛΙΑΣ
ΠΤΥΧΙΑ ΓΛΩΣΣΑΣ
PALZO - PERUGIA
SIENA - DANTE
ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ
Πρώτα - Πρώτα
Επαγγελματικής Ορολογίας
Ιταλικής Φιλολογίας

ΝΕΑ ΒΥΒΛΙΑΝΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
Ιταλικός - Ισπανικός
Κινηματογράφος
Συμμετοχή σε διακοπές εργασίας
Προγράμματα ΕΕ
Ιταλία - Ισπανία
Δανειστική Βιβλιοθήκη

ΠΤΥΧΙΟΧΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Λιάνα Τζιόβα
Πλ. Πάρνης 16 (αδιέξοδο στενό)
Τηλ/Fax: 0651-77188

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΛΕΒΕΝΤΙ
ΚΩΣΤΑΣ Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Αριθμ. Πρωτ. ΕΣ 4507 /2002
Την 28η Ιουλίου 2002

Προς
Τό Παράδεισο "ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ"
Στο 4
454 45 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Αγαπητέ,

Σας ευχαριστώ πολύ για την εθελοντική βοήθειά σας στο βιβλίο με τον τίτλο
"ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΕΠΙΣΚΕΨΗ. Ένα πενήντημερο οδοιπορικό" το οποίο γράφει
Κωνσταντίνος Χριστοδούλος.

Πρόκειται για μία άριστη προσέγγιση ανακατασκευής και
κατασκευής βίβλου από βίβλο, της περιήγησης και προσεγγιστικής
επισκόπησης όλης της Αγίας Πόλης, της Παναγίας μας, όπου ο
αποστολικός πνευματικός, ζει την αληθινή πραγματικότητα της ορθόδοξης
βίβλου και ανακαλύπτει τον νόμο της συνέχειας της πορείας του.

Είχαμε κι εγώ τον Κώστα Χριστοδούλο και φιλάνθρωπος της νύχτας είχαμε και να σας
αφαιρέσει πολλών άγνωστων και άγνωστων.

Μετ' εύχης ενδύσας
Ο Κωνσταντίνος Χριστοδούλος

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΓΙΟΣ ΜΗΝΑΣ Θάνατος

— Το καλοκαίρι που πέρασε, πήρε μαζί του δύο πολύ αγαπημένες χωριανές μας. Την **Βακόλα Ευαγγελία**, ετών 88 και την **Σιαμπέκα Βικτωρία**, ετών 72.

Η Αδελφότητα Αγίου Μηνά τιμώντας τη μνήμη τους, αποφάσισε αντί στεφάνων να διαθέσει το ποσό των 12 ευρώ για τη δημιουργία ενός έργου άμεσης ανάγκης στην εκκλησία του χωριού μας.

Ας είναι ελαφρύ το χόμα που τις σκεπάζει κι είτε ο χρόνος να μην σβήσει ποτέ από μέσα μας τη θύμησή τους. Αδελφότητα Αγίου Μηνά Ζαγορίου

ΑΝΘ ΠΕΔΙΝΑ

— Επιτυχίες είχε το χωριό μας στις πανελλήνιες εξετάσεις. Έτσι πέτυχαν:

— Οι δύο κόρες του συγχωριανού μας **Τάκη Τσένη Αλεξάνδρα**, στο τμήμα Οικονομικής Οργάνωσης & Διαχείρισης Αγρινίου και **Ξανθήπιη** στο Γεωλογικό Αθηνών.

— Η κόρη του Ναπολέοντα Δεμάτη **Βασιλική** στο Παιδαγωγικό Τμήμα Ιωαννίνων.

— Οι δύο κόρες της **Μαίρης Κατσαβριά-Τρίκουλα**, η **Σταυρούλα** στο ΤΕΙ Λογιστικής Κοζάνης και **Χρύσα** στο Οικονομικό Ιωαννίνων.

— Η κόρη της **Ειρήνης Παπικιώτη-Μάγγου**, **Λαμπρινή** στο ΦΠΨ Αθηνών.

— Η κόρη της **Λεωνώρας Παπικιώτη-Λιώλη** στο Πανεπιστήμιο Βόλου.

— Ο γιος της **Νίκης Παπικιώτη-Καραγιάννη**, **Σπύρος**, στο τμήμα Λογοθεραπείας Ιωαννίνων.

Ελένη Δουβλίη

ΑΝΘ ΡΑΒΕΝΙΑ

Συγχαρητήρια

— Δύο πανωραβενιωτοπούλες πέρσαν εφέντες σε Α.Ε.Ι.

Η **Αλεξάνδρα**, κόρη του **Θεοδώρου Μακρή** και της συνδελφού **Βιθής**, το γένος Νεοπολέμου Ρίζου στην Αγ. γλική Φιλολογία Θεσσαλονίκης και η πρώην γειτονοπούλα μου **Σπυριδούλα** του **Τάσου Δελμηήτρου** και της **Τασίας**, το γένος Παναγιώτη Λαδιά από το Μονοδένδρι στη Φιλολογία Ιωαννίνων.

Εύχομαι και στις δύο, καλές σπουδές και καλή σταδιοδρομία.

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα
Δημοτική Υπάλληλος Δήμου Τύμφης

ΑΡΙΣΤΗ

Γεννήσεις

— Το Ζαροπουλέικο μεγαλώνει. Ο Μανώλης πήρε τη σκυτάλη από τον Ορέστη. Το **Χριστινάκι του Μανώλη** χάρισε σ' όλη την οικογένεια την πρωτόκορη κόρη τους.

Ευχόμαστε να τους ζήσει.
Η Σ.Σ. — Το «Ζ» μας

ΒΙΤΣΑ

Συγχαρητήρια

— Καλές σπουδές και υγεία, εύχομαι στην **Λουκία Γ. Τόλη** που πέτυχε στο Τμήμα Φυσικής και Ζωικής Παραγωγής των ΤΕΙ Άρτας.

Φ.Β.

Θάνατος

— Στις 6 Οκτωβρίου πέθανε στο Νοσοκομείο Χατζηκώστα και κηδεύτη-

κε στο χωριό μας ο **Μιχάλης Αghs. Τζόκας**.

Στη σύζυγό του, τ' αδελφία του και λοιπούς συγγενείς εκφράζουμε τα βαθύτατα συλλυπητήριά μας.

Κούλα — Φίλιππος

ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ

Θάνατος

— Δύο πολύ γνωστοί μου και φίλοι έφυγαν για το μεγάλο ταξίδι στο όμορφο και πνιγμένο στο πράσινο Βρυσοχώρι: ο **Αντώνης Καραγιαννόπουλος**, υπερήλικας 88 χρονών από γεράματα κι ο **Νίκος Μπίρης** στα 70 του αναπάντεχα, από ανακοπή καρδιάς. Κι οι δυο ήταν μόνιμοι κάτοικοι του χωριού, δασεργάτες, εργατικοί και καλосουσάτοι. Πολλά θα μπορούσα να γράψω γι' αυτούς τους καλούς μου φίλους, που τους γνώριζα απ' το τέλος της δεκαετίας του 1950.

Ο Θεός ας τους αναπαύσει σε πράσινα χλοερά λιβάδια και δάση, όπου δεν υπάρχει πόνος και στεναγμοί, αλλά ζωή ατελείωτος, όπως αναφέρεται στην υπέροχη νεκρώσιμη ακολουθία της Ορθόδοξης εκκλησίας μας.

Στους οικείους και τους συγγενείς θερμά συλλυπητήρια.

Κώστας Α. Χριστοδούλου

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Συγχαρητήρια

— Ο **Σωτήρης Πανταζής**, γιος του Κώστα Πανταζή και της Κικής Λιόγκα, άριστευσε στις Πανελλήνιες εξετάσεις. Εισήχθη 4ος στο Οικονομικό Ιωαννίνων.

— Η κόρη της **Ρέας Γκάτζου**, **Έλσα**, άριστευσε, 4η στο Ιστορικό Αρχαιολογικό Τμήμα του πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Στα παιδιά και τους φίλους γονείς θερμά συγχαρητήρια.

Ελένη Δουβλίη

— Στον **Στέφανο Μεν. Κικόπουλο** που πήρε το πτυχίο οικονομολόγου από το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (Θες/νίκης). Θερμά συγχαρητήρια και καλή σταδιοδρομία.

«Το Ζαγόρι μας»

— Θερμά συγχαρητήρια και καλή φοίτηση στον **Άκη** μας που πέτυχε τέταρτος στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Κώστας — Κική

& Μαρίνα Πανταζή

— Στην αγαπημένη μας **Μανώλια** που πέτυχε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας θερμά συγχαρητήρια και καλές σπουδές.

Κώστας — Κική — Άκης

& Μαρίνα Πανταζή

— Στην εγγονή μας **Μανώλια** για την επιτυχία της στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, τμήμα κοινωνικής θεολογίας ευχόμαστε ολόψυχα θερμά συγχαρητήρια και καλή πρόοδο.

Νίκος και Μαρίνα Τζόκα

— Η θεία Ευθαλία Λιόγκα

— Στον εγγονό μας **Άκη** που πέτυχε στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων ευχόμαστε ολόψυχα, θερμά συγχαρητήρια και καλές σπουδές.

Νίκος και Μαρίνα Τζόκα

— Η θεία Ευθαλία Λιόγκα

Θάνατος

— Στα 36 του μόλις χρόνια έφυγε το καλοκαίρι ο **Μιχάλης Κόλιας**, νιόπαντρο παλικάρι, εκπαιδευτικός, πριν χαρεί τη ζωή.

Στους χαροκαμένους γονείς Χρήστο και Ειρήνη, τ' αδέρφια του κι όλους τους δικούς του, τα πιο ειλικρινή συλλυπητήριά μας.

«Το Ζαγόρι μας»

— Πέθανε στην Αθήνα, πλήρης ημερών, ο **Χριστόδουλος Πριμηκύρης**.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Αποδημών Ελαφοτόπου Αθηνών συλλυπείται την κόρη του Δανάη, τα εγγόνια του και όλους τους συγγενείς του.

Ας είναι ελαφρύ το χόμα της Αττικής γης που τον σκέπασε.

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ (ΣΟΥΔΕΝΑ)

Θάνατος

— Πλήρης ημερών πέθανε στις 23 Οκτωβρίου και πάνδημα κηδεύτηκε στα Πάννινα η **Ελένη Κ. Μουτσπούλου**, συνταξιούχος δασκάλα, σύζυγος του αείμνηστου Κατω-Σουδενιώτη γεωπόνου Κώστα Μουτσόπουλου.

Στα παιδιά της και σε όλους τους συγγενείς της ειλικρινή συγχαρητήρια και αιώνια η μνήμη της.

«Το Ζαγόρι μας»

Ευχαριστήριο

— Για τον τόσο απρόσμενο, άκαιρο και πολύπικρο χαμό του λατρευτού συζύγου, πατέρα και ανεψιού μας ΣΠΥΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ και μέσα στην άφατη λύπη και τον αβάσταχτο πόνο μας, θέλουμε να εκφράσουμε τα βαθιά μας ευχαριστήρια σε όλους, όσοι με κάθε τρόπο, τόσο μας στάθηκαν, μας στηρίξαν, μας συμπαράσταθηκαν και μας συμπαράστέκονται, στις σκληρές, τόσο δύσκολες και μαύρες ώρες της μεγάλης απώλειας που περνάμε.

Όμοια βαθειά και θερμά ευχαριστούμε και όλους, όσοι μας βρέθηκαν, μας συνέτρεξαν και πάσχισαν και στη μεγάλη περιπέτεια της μοιραίας ασθένειας το πολυαγαπημένου και πολυκλαυστού νεκρού μας, που τον σκεπάζει το αλαφρύ χόμα του Αϊ Θανάση μας και θα 'ναι παντοτινή η αγαθή μνήμη του.

Η σύζυγος Ευθαλία Σπ. Καραϊσκού, τα παιδιά του Γιώργος και Κώστας. Οι άμοιρες θείες του: Άννα και Πάτρα Κάσκα και οι εγγύτεροι συγγενείς του.

ΚΗΠΟΙ

Γεννήσεις

— Ο **Μιχάλης Βλάχος** και η γυναίκα του **Αθηνά** έγιναν γονείς μιας χαριτωμένης κορούλας. Στους ευτυχισμένους γονείς, τους παππούδες και τους λοιπούς συγγενείς τα θερμά μας συγχαρητήρια και να 'ναι γερή και τυχερή στη ζωή της η νεογέννητη.

Κ.Δ.Χ. — «Το Ζαγόρι μας»

Πένθος

— Την Κυριακή στις 15 Σεπτεμβρίου, έγινε στους Κήπους, στον Ιερό Ναό του πολιούχου του χωριού Αγίου Νικολάου το 40/νθήμερο μνημόσυνο της **Μελπομένης Θρ. Δέρδα**.

— Στον ίδιο ναό την επόμενη Κυριακή, στις 22 Σεπτεμβρίου έγινε επίσης 40/νθήμερο μνημόσυνο της **Ζαχαρούλας Παντ. Κατσαβριά**. Τα παιδιά τους, τα εγγόνια τους και πολύς κόσμος τίμησε τις καλές αυτές νοικοκυρές του χωριού.

Ευχόμαστε ο Θεός να αναπαύσει τις ψυχές τους

Κ.Δ.Χ. — «Το Ζαγόρι μας»

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ

Συγχαρητήρια

— Στους αγαπημένους μας φίλους όπου ύστερα από μεγάλη προσπάθεια πέρασαν στις σχολές όπου επιθυμούσαν.

— Την **Κατερίνα Μπλανά** που πέρασε στο Παιδαγωγικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Αλεξανδρουπόλης.

— Τον **Λευτέρη Παπακώστα** που πέρασε στο ΤΕΙ Λογιστικής στην Πάτρα

— Την **Αγνή Πεζοδόρο** που πέρασε στο ΤΕΙ Νοσηλευτικής Ιωαννίνων

— Τον **Δημήτρη Τζαφέρη** που πέρασε σε Πανεπιστήμιο της Αγγλίας σε τμήμα Marketing.

— Την **Αφροδίτη Τσιμή** που πέρασε στο ΤΕΙ Διοίκησης Επιχειρήσεων στην Καβάλα

— Τον **Αχιλλέα Φίλιο** που πέρασε στο Οικονομικό της Νομικής

Μνημόσυνο

Ερκαίτη Γεωργ. Ιωαννίδη

— Ετελέσθη στις 15 Σεπτεμβρίου επιμνημόσυνο δέηση για την ανάπαυση της ψυχής της γενναίας αυτής γυναίκας που έφυγε απ' τον κόσμο τούτον το 1984 σε ηλικία 73 χρόνων. Άφησε στο χωριό μας αξιόλογη περιουσία στην πόλη των Ιωαννίνων.

Με πρωτοβουλία του πολιτιστικού συλλόγου «Το Λισκοβέτσι» κάπως καθυστερημένα οι χωριανοί τελούν το μνημόσυνο και τούτο συνέβη λόγω του ότι εκκρεμούν δικαστικές διαμάχες στην Αθήνα όπου και συνετάχθη η διαθήκη της.

Παρόλο που η τελευταία επιθυμία της εκλιπούσης όπως αυτή εκφράστηκε μέσα από την καθ' υπαγόρευση διαθήκη της, ήταν να μείνει το ακίνητό της στο χωριό μας ακόμη εκκρεμεί δική της μακρινούς κληρονόμους της. Οι χωριανοί τίμησαν με την παρουσία τους την πλούσια σε αισθήματα Ερκαίτη. Ευχές, πολλές ευχές από μένα, τη σεφέρθη στάρι σπιτικό φτιαγμένο από τα χέρια της κ. Φιλάνθης Τζώρα. Στη συνέχεια καφές κι όλα τ' απαραίτητα στο καφενείο της Περεσφίνης.

ΑΙΩΝΙΑ Η ΜΝΗΜΗ ΤΗΣ

Άλλωστε το έργο που εκτελέστηκε κι αυτό που πρόκειται να εκτελεστεί στο μέλλον προς όφελος όλων των χωριανών θα θυμίζουν σ' όλους την προσωπικότητα και προσφορά της, ήταν η πρώτη γυναίκα που απεφοίτησε απ' το Μετσόβειο Πολυτεχνείο σε μια εποχή που οι γυναίκες δεν ασχολούνταν με τεχνικά επαγγέλματα.

Χ. Παπαδοπούλου-Κατσαρού

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

Γάμοι

— Στην αγαπημένη μας ανιψιά **Σοφία Θ. Τσεργιογιάννη** που νυμφεύτηκε την 27/7/2002 τον εκλεκτό της καρδιάς της **Δημήτρη**, ευχόμαστε κάθε ευτυχία.

Παντελής — Ναυσικά Λαζού

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Ευχαριστήριο

— Θέλουμε και δημόσια, μέσα από τις στήλες του «ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΜΑΣ» να ευχαριστήσουμε θερμά όλους τους συγχωριανούς μας ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΤΕΣ, για την συμπαράστασή τους και την παρουσία τους στο γάμο της κόρης μας **Σεβήρας** ευχόμενοι σε όλους υγεία με επίτευξη κάθε δυνατής ευτυχίας.

Οικογένεια
Θεοδώρου και Αγγελικής
Τσεργιογιάννη

Θάνατος

— Ο αιφνίδιος θάνατος του συγχωριανού μας **Μιλτιάδη Φώτου**, στις 2 Οκτωβρίου μας γέμισε άφατη θλίψη, γιατί ο εκλιπών ήταν ένας πολύ καλός άνθρωπος και δραστήριο άτομο ως την τελευταία στιγμή της ζωής του —των 82 ετών— με παθολογική ανάγκη για το χωριό, όπου έζησε όλα του τα χρόνια και με έντονο το ενδιαφέρον του για τα κοινά.

Για τη μικρή κοινωνία του χωριού μας η απώλειά του είναι μεγάλη και το κενό, που άφησε δυσαναπλήρωτο.

Όμως η μνήμη του θα μένει αιωνία και για όλους τους δικούς του παρηγοριά στο μεγάλο του πόνο.

Ας είναι ελαφρύ το χόμα της μονοδενδριτικής γης, που τον σκέπασε.

Σ.Θ.

ΠΑΠΙΓΚΟ

Βαπτίσεις

— Τον περασμένο μήνα ο **Βασίλειος (Λάκης) Κωτσορίδης** και η σύζυγός του **Αντασσία** βάπτισαν το τρίτο παιδί τους στις Καρμές. Του εδόθη το όνομα του παππού του εκ μητρός Ηλίας.

Ευχόμεθα στους γονείς, ο Ηλίας τους να είναι πάντα υγιής, χαρούμενος και γελαστός.

Δ.Α.Γ. — «Το Ζαγόρι μας»

Γάμοι

— Την Κυριακή, 8 Σεπτεμβρίου 2002, έγινε στο Αρχιμανδρείο ο γάμος της **Γλυκερίας Λέττα**, θυγατέρας της μακρινούς κληρονόμους της. Οι χωριανοί τίμησαν με την παρουσία τους την πλούσια σε αισθήματα Ερκαίτη. Ευχές, πολλές ευχές από μένα, τη σεφέρθη στάρι σπιτικό φτιαγμένο από τα χέρια της κ. Φιλάνθης Τζώρα. Στη συνέχεια καφές κι όλα τ' απαραίτητα στο καφενείο της Περεσφίνης.

ΑΙΩΝΙΑ Η ΜΝΗΜΗ ΤΗΣ

Άλλωστε το έργο που εκτελέστηκε κι αυτό που πρόκειται να εκτελεστεί στο μέλλον προς όφελος όλων των χωριανών θα θυμίζουν σ' όλους την προσωπικότητα και προσφορά της, ήταν η πρώτη γυναίκα που απεφοίτησε απ' το Μετσόβειο Πολυτεχνείο σε μια εποχή που οι γυναίκες δεν ασχολούνταν με τεχνικά επαγγέλματα.

Χ. Παπαδοπούλου-Κατσαρού

Συγχαρητήρια

— Θερμά συγχαρητήρια στα παρακάτω Παπικιώτοπούλα για την εισαγωγική τους στα ανώτερα και ανώτερα εκπαιδευτήρια της χώρας μας.

— **Ευανθία (Εύα) Στουκίδη** του Γεωργίου, Μαθηματικό Ιωαννίνων

— **Αθανάσιο Κωτσορίδη** του Γρηγορίου, Οικονομικό Κρήτης (Ρεθύμνου)

— **Παναγιώτα Θωμά** του Νικολάου, Τ.Ε.Ι. Λάριδας Ζωικής Παραγωγής

— **Μερόπη (Μάρα) Διομαντή** του Θωμά, Τ.Ε.Ι. Βιβλιοθηκονομίας Θεσσαλονίκης

— **Κων/νο Γκέκη** του Νικολάου, Τ.Ε.Ι. Κομοτηνής

Δ.Α.Γ. — «Το Ζαγόρι μας»

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

Συγχαρητήρια

— Στην αγαπημένη μας εγγονή και ανιψιά μας **Κωνσταντίνα Γκέτσου** για την επιτυχία της στη Σχολή Τεχνικών Πολεμικής Αεροπορίας θερμά συγχαρητήρια, υγεία και γάμο της κόρης μας.

Οικογένειες: Στυλιανού Σουκοβέλου, Σωτηρίου Σουκοβέλου, Αικατερίνης Σ. Σουκοβέλου, Γεωργίου Σ. Σουκοβέλου.

— Στον αγαπητό και εκλεκτό μας ξάδερφο **Γιώργο Απ. Σουκοβέλο** που εκλέχτηκε πανηγυρικά Δήμαρχος Τύμφης τα θερμά μας συγχαρητήρια και καλή επιτυχία στο έργο του.

Οικογ. Στυλιανού Σουκοβέλου

— Τον αγαπητό μας ανεψιό **Στέργιο Κουτσουμύτη** και την εκλεκτή του **Μαγδαληνή** που παντρεύτηκαν στις 6 Οκτωβρίου στον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου (Πλ. Πάρης) Ιωαννίνων τις πιο θερμές μας ευχές για μια ευτυχισμένη και ανέφελη ζωή.

Οικογ. Σωτήρη Στ. Σουκοβέλου

Πένθος

— Στα παιδιά και τα εγγόνια της **Δήμητρας Αν. Κουσιούρη** που απεβίωσε εις Κύριον πλήρης ημερών και ετάφη στον Σκαμνέλι τα θερμά μας συλλυπητήρια και να 'χουν την ευχή της.

Οικογ. Σωτήρη Στ. Σουκοβέλου

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Γεννήσεις

— Την 1η Αυγούστου 2002, ο **Νίκος Παπαχριστούδης** και η **Σόνια Γιακουμάκη** απέκτησαν ένα χαριτωμένο κοριτσάκι. Τους ευχόμαστε ολόψυχα να τους ζήσει.

— Την 1η Σεπτεμβρίου 2002, ο **Παναγιώτης Βαγγελής** και η **Ελένη Κυριάκη** απέκτησαν ένα γλυκύτατο κοριτσάκι. Να τους ζήσει.

Φαίδρα Τσαβαλιά

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

— Με μεγάλη μου χαρά και μάλιστα με συγκίνηση ξαναδιάβασα στο «Ζαγόρι μας» κάτι απ' το χωριό μου το Τσεπέλοβο. Από τότε που δεν ξανάγραψε ο μπαμπας μου ο Ευριπίδης δεν ξαναγράφηκε τίποτε, ούτε χαρές, ούτε λύπες.

Μου είχε πει: «Να γράφουν τώρα οι νεότεροι, δεν χρειάζεται φιλολογία», έχουμε όμως αρκετούς φιλόλογους.

Το είπα και στο Ξανσείπα, αλλά φέτος το παραπονεύτηκα δυνατότερα.

Το ν' ακούς ή να διαβάσεις στην ξενιτιά νέα απ' το χωριό σου, δεν περιγράφεται. Ευχαριστώ λοιπόν τη Φαίδρα και τη συγχάριω εγκάρδια για την αρχή που έκανε για να συνεχίσει να γράφει, θα της χρωστάμε ευγνωμοσύνη. Εμείς στην ξενιτιά δεν είμαστε λίγοι.

Γιάννης Π. Γιαννακός

Τσεπέλοβο / Γερμανία

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗ ΚΟΛΛΙΑ

Ήσουν ένα παιδί με χιλιάδες προτερήματα και αρετές. Μεγάλωσες στο Γυαλί καφενέ, οι γονείς σου, σου έδωσαν τέλει ήθος και αγωγή. Ανδρώθηκες, μορφώθηκες, έινες καθηγητής. Κατέλαβες με το σπαθί σου κάποια δημόσια θέση.

Πήρες την καλή σου, αγόρασες και σπiti, που δεν χάριξες.

Σε καμαρώναν για τις αρετές, την λεβεντιά σου, γονείς, σύζυγος, αδελφή, συγγενείς, φίλοι και γείτονες σου

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΑΡΙΣΤΗ

— Δωρεές για την επισκευή της Εκκλησίας (εξωκλήσι) Αγίας Παρασκευής Αρίστης	
Αίγλη Λυκαρδοπούλου	6.000
Μπεκιάρη	1.000
Ανώνυμος	200
Θωμάς Νικολαΐδης	150
Λόλα Αγιοβασιλιώτου	100
Κων/νος Μαχαίρας	100
Αλεξάνδρα Νικολαΐδη	100
Ιωάννης Ζήσης	50
Νικόλαος Γκατζές	50
Δημήτριος Ντάκουλας	50
Σωτηρία Εξάρχου - Ζαχάρη	30
Αικατερίνη Ζαροπούλου	20
Δημήτριος Αθανασόπουλος	10
Κλεονίκη Σιόκολου	

— Συνεχίζονται οι δωρεές - προσφορές για τον καθαρισμό των Αγιογραφιών της Κεντρικής Εκκλησίας Κοίμηση Θεοτόκου Αρίστης.

Αγγελική Στύλου	300
Θωμάς Νικολαΐδης	400
Ελλη Οικονόμου-Πέτροβιτς	200
Σπύρος Αλεξίου (εις μνήμη της μητέρας του Σούλας)	100
Βασιλική Βανδέρα	60
Βικτωρία Πρίτσου	50
Εριέττα Τσόγκα - Οικονομίδης	50
Οικογ. Μάγδας & Χρύσανθου Μυστηροπούλου - Παγούνη (εις μνήμη Αμαλίας Παγούνη)	50
Οικογ. Χρήστου & Βασιλικής Παγούνη (εις μνήμη Αμαλίας Παγούνη)	50
Ευριάνθη Φώτου	20

ΒΡΑΔΕΤΟ

— Στη μνήμη των αδελφών Χρυσάνθου, Αντιγόνης και Πανωραίας, το γένος Αλεξανδρή Τσολάκη, τα παιδιά των προσέφεραν 50 ευρώ στην Εκκλησία Βραδέτου, για τις ανάγκες της.

Η Εκκλ. Επιτροπή ευχαριστεί.

— Η Δωροθέα Ψυχούλα- Τσολέκα προσέφερε 50 ευρώ στην εκκλησία Βραδέτου στη μνήμη των γονέων της Αθανασίου και Χρυσάνθου Τσολέκα και των αδελφών της.

Η Εκκλ. Επιτροπή ευχαριστεί.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

— Η Ένωση Αποδήμων Ελαφοτόπου Αθηνών ευχαριστεί το Βασίλη και τη Δανάη Πριμικήρη για την οικονομική ενίσχυση των σκοπών της με το ποσό των εβδομήντα (70) ευρώ, που δόθηκαν στη μνήμη των δικών τους Χριστόδουλου, Δημήτρη, Μαίρης, Γεωργίου, Αναστάσιου και Κλεονίκης.

Το Δ.Σ. της Ένωσης Αποδήμων Ελαφοτόπου Αθηνών

ΗΛΙΟΧΩΡΙ

— Η Χρυσούλα Ηλία Παπαζήση κατέθεσε το ποσό των 40 ευρώ, για τα στασίδια του Ιερού Ναού Αγ. Νικολάου Ηλιοχωρίου εις μνήμη του συζύγου της Ηλία Παπαζήση που συμπλήρωσε δύο χρόνια από το θάνατό του.

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ (ΣΟΥΔΕΝΑ)

— Στη μνήμη του αλησμόνητου ΣΠΥΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ, αντί για στεφάνια, προσέφεραν στην Εκκλησία του ΑΪ-ΘΑ-ΝΑΣΗ Κάτω Σουδενών, εύλογα χρηματικά ποσά οι οικογένειες:

Δημητρίου Ράπτη, Γεωργίου Ράπτη, Μάκη και Ειρήνης Κάτσεου, Στέφανου και Θέκλας Τζούφη, Μερόπης Τζούφη - Βαγγέλη Μακάριου και Ελεονώρα Στ. Τζούφη, Άννας και Πάτρας Κάσκα, Στέφανου και Μαίρης Γαλανόπουλου, Βάσιου και Λουκίας Τζιόβα, Αναστασίου Τσορώνη, Αριστείδη Ντάλα, Κωνσταντίνου Σουσιόπουλου, Νικολάου Στάρα, Χρήστου και Κούλας Ράπτη, Κώστα και Μαρίας Πρωτόπαππα, Γιώργου Μουτσόπουλου, Γιώργου και Φρόσως Πάντου, Θεοχάρη Γράτζιου, Αθανασίας Τζιόβα, Τάκη

Νταχρή και Φανής και Μάκης Τζιόβας.

Επίσης προσέφεραν στην Εκκλησία αυτή, στη μνήμη του θανόντα συγχωριανού, εύλογα χρηματικά ποσά: ο Συνεταιρισμός Κάτω Πεδινών και ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος Κάτω Πεδινών και ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος Κάτω Πεδινών.

Η Εκκλ. Επιτροπή (για το συνολικά σημαντικό χρημ. ποσό, που δέχθηκε για τον αείμνηστο και πρόωρα θανόντα συγχωριανό Σπύρο Καραϊσκό) θερμά ευχαριστεί.

Εύλογο χρηματικό ποσό προσέφερε επίσης, στη μνήμη του εκλιπόντα Σπ. Καρ., και η οικογένεια Τάκη και Κυριακής Τζούφη, στους **Γιατρούς Χωρίς Σύνορα**.

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

— Εις μνήμην Παναγιώτη Βλάχου προσέφεραν από 30 ευρώ στον Άγιο Νικόλαο Λεπτοκαρυάς Ζαγορίου οι κάτω οικογένειες:

— Δημητρίου Μητσιμάρη
— Νικηφόρου Γάρου
— Ανδρέα Λιόλιου.

Επίσης η οικογένεια Δημητρίου Μητσιμάρη προσέφερε στο εξωκλήσι των Αγίων Αναργύρων της ίδιας ενορίας το ποσό των 30 ευρώ εις μνήμην του ανεπι-

ού της Γεωργίου Τσέτση.

— Για τις ανάγκες των εκκλησιών της Ενορίας μας προσέφεραν οι πιο κάτω αναφερόμενοι:

— Το ποσό των 100 ευρώ εις μνήμην Αλέκου Μαβούρα η γυναίκα του Ανδρομάχη και τα παιδιά τους Ευγένιος και Βίκυ.

— Το ποσό των 60 ευρώ εις μνήμη των γονέων τους οι Αναστάσιος Πεζοδρόμος και Ελπίδα Σαββοπούλου.

— Το ποσό των 50 ευρώ η Χαρίκλεια Παπαδοπούλου και ο Αποστόλης Κατσάρος στη μνήμη του πεθερού - πατέρα Φωτίου που άδικα και πρόωρα είχε φύγει από τη ζωή στα 29 του χρόνια.

— Το ποσό των 120 ευρώ οι Αναστασία Καφρίτση, Ζαχαρίας Χαντζάκης, Αγνή Παπαδοπούλου, Δανάη και Αγνή Πεζοδρόμου για την ημέρα της απόδοσης της εορτής του Πάσχα.

— Για την Αγία Παρασκευή η Ασημακοπούλου Χρυσάνθη προσέφερε το ποσό των 30 ευρώ.

— Για τον Άγιο Αθανάσιο οι οικογένειες Ευτέρπη και Σπύρου Φαίτση προσέφεραν το ποσό των 100 ευρώ.

Η Εκκλ. Επιτροπή ευχαριστεί.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

50 ευρώ

Ζιάκα-Κρίτσα Φερενίκη
Μιχαήλ Άρης
Τζούφης Χρ. Στέφανος

40 ευρώ

Σιέρου Καίτη
Ζουριάδη Μαρία
Φαρμάκη Θηρεσία

30 ευρώ

Βλαστός Κώστας
Γεωργίου Ειρήνη
Δάλλας Κων/νος
Μανταλάς Κων/νος
Φραγκουλίδη - Πανταζή Λούλα

25 ευρώ

Καλαμπαδάκη Ελισσάβετ

20 ευρώ

Βόγας Αλέξιος
Βολοδήμου Φωτεινή
Βολοδήμος Γεώργιος
Γκούβης Χρήστος
Ντελής Γρηγόριος
Εξάρχου Σωτηρία
Ζινδρηλής Κων/νος
Καρβούνης Κώστας
Παπαζήση Χρυσούλα
Παλαιοπανίδη Χαρίκλεια
Τζάνου Ελένη
Τσαβαλιά Φαίδρα
Τσεργιογιάννης Θεόδωρος
Τσοπανόγλου Μαγδαληνή
Φατούρου Ελένη

Φραγκοπούλου Πάντου Δανάη

15 ευρώ

Βασδέκη Βαρβάρα
Βασδέκη Σοφία
Καραγιάννης Ηλίας
Παπαμιχαήλ Θεοχάρης
Σπυρόπουλος Βασίλειος

10 ευρώ

Βαλαδήμας Δημήτριος
Γκιζάς-Ανδρέου Βασίλης
Γκογιάνος Βασίλειος
Γκόγκος Δημοσθένης ιερέας
Δόση Κλεοπάτρα
Δώδος Δημήτριος
Ζέρης Βασίλειος
Ζώη Μαρίτσα
Καπέλου Ελισάβετ
Καίσαρη Θεοδούλη
Καψάλης Σωτήρης
Κριτής Μιχαήλ
Λύτρα Μαρία
Μπασογιάννης Ναπολέων
Νικολαΐδης Θωμάς
Νάτση-Ζώη Εύη
Νικολάου Ιφιγένεια
Παπαβασιλείου Κων/νος
Πατεράκης Εμμανουήλ
Πατεράκης Τούλης
Πρωτοσύγγελος Δημήτριος
Ρίζος Κων/νος
Στυλίδης Χρήστος
Τοπάλη Νίκη
Τσεκούρας Αχιλλέας
Χριστοδούλου Ελ. Αχιλλέα
Φανίτσιου Ευτέρπη

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

— Πίπας Στέλιος 100 ευρώ

— Βολογιαννίδης Χριστόφορος 60 ευρώ για τον τύμβο Γκραμπάλας στη μνήμη Χριστόδουλου Πριμικήρη μαχητή της Γκραμπάλας

— Θέκλα και Στέφανος Τζούφης 50 ευρώ στη μνήμη του ανιψιού τους Σπύρου Καραϊσκού.

— Στουκίδης Μιχαήλ 40 ευρώ

— Μπίτος Αθανάσιος 20 ευρώ

— Σουκόβελος Σωτήριος 20 ευρώ

— Δάνου Ειρήνη 50 ευρώ στη μνήμη των γονέων της και της αδελφής της.

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

★

Ιδιοκτήτης - Εκδότης:
ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

1. ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΒΥΡΩΝ
2. ΓΕΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
3. ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
4. ΖΑΡΙΔΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
5. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
6. ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΛΥ
7. ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
8. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
9. ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
10. ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
11. ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
12. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΩΣΤΑΣ

★

Υπεύθυνος για το Νόμο:

ΑΠΟΣΤ. Κ. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ
Πρόεδρος Ι.Λ.Ε.Ζ.
Ν. Ζέρβα 2 - Ιωάννινα, Τηλ. 30170

★

Υπεύθυνος Υλης:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ
Αργυριών 16 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Τηλ. 27.105

★

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ:

Συνδρομές, εισφορές,
εμβάσματα:
Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4, Ιωάννινα 454 44
και Μυροπολείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόδου Βύρωνος 21
Τηλ. 26.266
Ιωάννινα 45444
Κατώτερη ετήσια
συνδρομή 10 ΕΥΡΩ
Ευρώπη 30 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 30 \$ ΗΠΑ

★

Διευτερεύουσα:

ΣΥΛΒΙΑ ΓΚΟΥΝΟΠΟΥΛΟΥ
★
Τυπογραφεία:
Γ. ΔΟΥΒΑΛΗ
Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Ο.Ε.
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπερή)
Τηλ. 20.544 - 27.845
Ιωάννινα 454 44